IZBOR

DUGOVÁNY'H

VSZAKOVERZTNÉH

za

HASZEN, Y RAZVESZELÉNYE

SZLUSÉCHÉH,

po

Tomáshu Miklóushich,

Plebànushu Ztenyevechkém izpiszan,

y na szvétlo dàn.

Drugo van-davanye.

Digitalizirao Google

IZBOR

DUGOVÁNY'H

VSZAKOVERZTNÉH

ZA

HASZEN, Y RAZVESZELÉNYE

SZLUSÉCHÉH

119326

PO

Tomáshu Miklóushich

Plebànushu Ztenyevechkém izpiszan, y na szvétlo dàn.

Drugo van-davanye.

VU ZAGREBU,

pritizkan' vu **Ferenczа Suppan** Szlovarniczi.

1839.

Digitalizirao Google

MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
SLOVANSKÁ
KNIHOVNA
V PRAZE

Neznam, kak vre od natúre
Prelyublèna Domovina
Vszém vu Szerdczu szlàzt zrokúje,
Y na lyúbav vsze nagíba.

Digitalizirao Google

PREDGOVOR.

Teda negda, zdàvna vre ochituvànomu nakànyenyu mojemu, y vrédnoj iztinzkéh Domovine lyubitelov selyi zàdozta vuchiniti morem. Pred dvémi létmi, taki najmre podovershènyu mojega ztolétnoga Dnevnika, najavilsze bìl jeszem vszem, y szlédnyém Horvatzkoga Jezika lyubitelom, da, pokéhdòb imam vnogoverztnéh dugovànyh, od mladozti zkerbno popìszaneh, kojesze vu ztolétni Dnevnik poztaviti nészû mogle, oszebujno iz czilya nash 'domorodni Jezik kuliko oszvétlati, da, rekoh, po ovako-

Digitalizirao Google

véh vàn dávanyu mojemu terszenyu, ako szami necheju, ali nemoreju, barem pripomoreju: ter ovákova vu 12 arkushih, z-malum czenum szebi dobàviju. Ali — salozt! — potlamkak najavlènye moje vre czélo léto dàn vu broju jezero oglaszov okolo jesze potezalo, nekuliko léztor, y to szamo na vúzta, jeszeîh oglaszilo bìlo: vnogi pako zprichalisze jeszu, da za vsze nikaj neznaju: ada y pàk nòvi léto 1820 z-pervém Szúshcza oglasz vàn dàl jeszem, y takovoga, za czily napervo vzeti lehkshe zadobiti, zdràgovolyném velike Szlàvnoga Duhovnoga Ztola Piszarnicze nagnenyem po GG. V-Jaspristi GG. Dushzkerbitelom (kojém domorodni Jezik kakti naj bolye potrében, naj vishe pri szerdczu lesati mòra) y oztàlém takaj Domorodczem razposzlal jeszem. — Ter nut! za pól léta kesznéje komaj vishe od ztò podpiszov ojàvlanye prijel jeszem: *Mal zaizto Horvàtov broj!*

Zprichàvajusze najmre nekoji, da z-takovém predbrojìvanyem vre

Digitalizirao Google

povkanyeni poztali jeszu, y dasze toga bojèchi rajshi gotovu, kada izìde, knyigu kupiju. — Morebiti, da je gde kada koi vkanyen, ali ja, akoprem szlab zevszema trideszet groshih, koji vu szrebru 12 szamo valyaju, izneszek napervo potrébuval nészêm, nego léztor selel jeszem, da moj trùd y ztroshek, poleg hman nàvade, nebùde zahman. — Nekoje pako jàlnike glásziti chul jeszem, dabi ja po tom rad obogatéti: — ali — takov, proszim, po vszéh dersavah, kadé nòve izhàdyaju knyige, naj izpìta, po chem jeden z-szlovami pritishnyen arkush tersisze, y zezna, da naj menye chetiri, pèt, shézt, y vishe groshih ztojì: ov pako niti na oszem krajczerov nedójde, tak da komaj pritizkanya, ili Stampanya ztroshek naplatitisze more: y najbi, poztavémo tri ztò knyìgh prodalosze, kajsze vu Horvàtzkom nepripeti, izishlo bi tri ztò talérov: veliko zaízto blágo y bogàtztvo! gdé je k-tomu stampanye, zkerb, trúd y oztáli ztroshek? o kakbi ja selel, dabi vishe domorod-

Digitalizirao Google

ezev mojéh náchinom ovém bogatztvo szebi izhoditi naztojati hoteli! — Léto 1818 izishelje na szvétlo vu Bechu Diachko-Vugerzko-Nemski Réchnik *(Dictionarium)* za ovoga vre léto 1816. péneze napervo dàli jeszmo: szlositel toga Réchnika *Jósef Márton* dobil je ober szedem jezèrh Predbrojenìkov, y szamo od nyih ober szedemdeszèt jezèrh Ranychkov: potlam pako y z-podràsanyem knyige za one, koji Predbrojenìki nèszû bìli, y z-daruvànyem vnògèh Premogùchnéh neszamo hválu od Domorodczev je szebi ztekel, nego, y ne malo blágo nazpravil: — ovakovém onda nàchinom domovine szìni szebe, za mochi kaj hasznovitoga vàn davati, prikladne vuchiniti surétisze vre moreju! — Léto 1787, y szlédècha (kada ja vu velikom Vugerzke zemlye várashu, Pestu, vu vékivéchnoga zpomenka vredném Sheminariumu Obchinzkém Josefinzkom Bogoszlovzke návuke poszlushal jeszem) nekuliko léztor Vugrov (izpochetka szamo chetiréh) drustvo jesze podignulo bilo, kojisze nato

Digitalizirao Google

poztavili jeszu bìli, da szvoj nàrodni Vugerzki Jezik popràviju, oszvétlaju, y izvìsziju: ter nut! kuliko ovo drustvo z-polehschiczum Premogúchnéh nàvuka y domovine lyubitelov je napréduvalo, zdàvnya vre vidisze, kad Vugerzki Jezik med pervemi zkoro Europe Jeziki, kakti z-kojém vszi poszli, tak duhovni, kak szvetzki, y Orszàchki zevszema prikladno oprâvlyátisze moreju, rachunasze: * Zakaj to izto biti nebi moglo y z-Horvatzkem, koi pred vnogémi z-plodnoztjum réchih dichitisze more? Ove zadnyich szréche jâsze nedochàkam, med temtoga mene vu grobu joshche mojem batrivélo bude mishlènye ono, da budúchi negda domorodczi zpominyali sze budeju „Bìl je jednoch domorodecz zmed oztàléh jeden, koi imel je gorúchu selyu domovini szvojoj po oszvétlanyu narodnoga Jezika díku pribaviti, ali — terszenya nyegova koi bi selel, né mogel; koi bi mogel, podpréti néje hotel.“

---

*) *Glej zpomenûtoga Rechnika Predgovor v-liztu V.*

Digitalizirao Google

Nazochni moj poszel, akoprèm, kak zpoznàjem, zàdnyi, kajti obechal jeszem, y réch moju vech, kak koi szvéta Ladavecz, prestimàvam, poleg moguchnozti dogotoviti selìm. Pri vàn dàvanyu mojega ztolétnoga Dnevnika selyu moju, kratek Királyev Horvatzkéh izpiszek vàn dati na szvétlo bìlszem ochitu-val: zato ovéh Királyev, ali Banov, ali Vodyih y Ladavczev zpomenek szada na kratkom zpelyávam: da pako delu mojemu zornesshi pogled priprúdim, pervi pochetek, y poszlédnya napréduvànya Nàroda nashega predpoztàvlyam: ne kak dabi ja ova kakti ztanovita dersal (ar Piszczi vu ovéh neszlàsejusze, y zato ova nigdo pravedno znati nemore) nego za kratku zabavu, y veszelo zpominyanye iz vishe knyìgh izebral jeszem. *P. Andrie Kachicha* knyigą pod imenom „*Razgovor ugodni Naroda Szlovinzkoga*“ z-vugodnoztjum chtéjesze, morebiti y ov moj poszel kojemu Domovine lyubitelu oduren nebude. Zatém Szlovárniczh vu Országu nashem pochetek, y naprédek

Digitalizirao Google

zpomènem: národa nashega Pisznike, y knyige imenuval budem: prilosim nekoja na gozpodàrztvo y potrebchine domache zpadajùcha: nadalye, kuliko mézto dopuzti, kaj za razveszelénye szlusèchega pridám: y na pod konecz koncza, da od ztráne domovine dobronagnyeném poszla mojega preczénitelom vrédnu hvàlu izkàsem, nyihova Imena y Pridovke za budùche Poszledkov zpominyanye prilosim.

Jedno josh zpomenuti imam, da ja namenènye moje po dva vszaki mészecz arkushe vàn dàvati zaradi pomenkanya prìlike razposhìlanya tak preméniti jeszem móral, da knyigu gotovu na jeden pùt razposhlyem: itak vszàkomu povolyneshe, szùdim, bude, czélu, akoprém kuliko kesznéje, na jenpút knyigu prijèti, kak dugshe vréména po nekuliko arkushev zchekivati: pokéhóbh vu tom szréche techaju nahádyamosze, dabi lehkshe iz Becha, ali Pesta velike vrédnozti ztvàr pribavati mochi, kak màlo szamo piszémcze iz Va-

Digitalizirao Google

rasdina, Karlovcza, ali Posege dochakati.

Ter ovak ja moj „*Izbor vszakoverztnéh dugovànyh za haszen, y razveszelènye szlusèchéh*“ dovershim, z-kojém mene vu iztinzku dréchnéh Domorodczev dobrohotnozt izrùcham. Vu Ztenyevczu dan 1. Szùshcza 1821.

Iztinzki Domorodecz

Tomásh Mikloushich

Plebanush vu Ztenyevczu m. p.

Digitalizirao Google

Kazitel.

Predgovor . . . . . v-Liztu 1

Del I.

Od Pochetka Nàroda Szlàvinzkoga y nyegovéh Ladavczev.

Poglavje I. *Ilirov, Slavinczev Izhod, Jezik, Imena, Ladavczi y Medye.*

§. 1. Izhod , ... 9
§. 2. Jezik 11
§. 3. Imena Szarmatov, Sczitov, Hirov, Szlavov, y Horvatov 12
§. 4. Ilirov y Szlavinov pervi Ladavczi . . 14
§. 5. Medye negdashnyega y vezdash. Iliriuma 22

Poglavje II. *Od Ztarinzke Horvatzke Poganinzke.*

§. 1. Horvatov Izhod 24
§. 2. Medye Horvatzke ztarinzke . . . 25
§. 3. Verà y Bogi 26
§. 4. Vitestvo, Oprava y Ravnitelichtvo . . 27
§. 5. Pomenkanya nyihova 28

Poglavje III. *Od Ztarìnzke Horvatzke, ili: Szlavinzke Kerschanzke.* 29

Poglavje IV. *Kralyi Szlovenzki od Leta 547* 34

Del II.

Od Zlovàrniczh Pisczev, y Knyig'h Orszàga Horvatzkoga.

§. 1. Od Szlovàrnicz'h 65

Digitalizirao Google

§. 2. Pisczi Horvàtzkoga Naroda . . . 72
§. 3. Od knisarnicz (Bibliothecæ) 104
§. 4. Od nadelènya nekojéh Piszmotvorov . 108

Del III.

Od gozpodàrztva y domàchéh Protimbih.

Nachin doma czinyati 110
Nachin drevo veliko preszadyati 113
Saklye poztelne (Strohſack) delati . . . . —
Tlak za pechi mazati 114
Trop potrebuvati za olye, ogeny, potashen . —
Lehke czene farba na zidu . . . . . —
Orangyeriu berzo razti vchiniti 115
Rosnu vodu prez ognya doma napraviti . . —
Szaifengaizt Szakszonzki . . . . . —
Frankfurter schwarcz delati 116
Podplate na obuchi vterditi . . . . . —
Nachin Szeme na negnojni zemlyi plodno vchiniti 117
Olye oszebujno za orusje od herdye obchuvati . —
Proti szuhomu betegu y kashlyu z-kervi hitanyem —
Proti Grisi 118
Proti vulogom v-nogah ali v-rukah . . . —
Kehlyu pregnati 119
Proti vodenomu betegu 120
Kad je chlovek trom y tesek sivot . . . —
Glave bol pretirati . . . . . —
Proti szeczu v-glavi 121
— omilyaviczi v-glavi 122
— vertoglavozti . . . . . —
— Gluhoti 123
— szlabomu Chujenyu 124
Komu czuri iz vuha . . . . . —
Kad' vu vuhu shumi ali zvoni . . . . —
Akos zu Chervi vu vuhu 125
Proti ochniboli . . . . . —
Kadszu ochi kervave 126
Za ochi czureche 127
Za temen vid y pogibel szlepote 128
Proti mreni na oku . . . . . —

Digitalizirao Google

	v-Liztu
Kada ochi szerbe	128
Ako je jezik ranyen	129
Proti zubnoj boli	—
— — — od vuhkoche zrokuvane	130
— — — od shuplih zubih	—
Cherva vu zubu zkonchati	131
Ako meszo okol zubih boli	132
Proti gnyilòché okolo zubih, y boli	—
Ako sze zubi treszeju	—
Ako oteche licze od zubne boli	—
Chuvati zube od vszake boli	133
Da zubi cherni pobeliju	—
Kadaszu vuztnicze izpuczane	—
Szuprot fluszom y zubnoj boli	—
Proti kervi hitanyu	—
Kerv iz nosza czurèchu vztaviti	134
Kada je glava od hunyavicze shumazta	—
Grinte iz gláve pregnati	—
Za lehki porod	—
Od zimlyicze	—
Proti szuhomu betegu	—
Za veliki beteg, y frasz	135
Próti kukczu	—
— kurjemu oku na Ruké	136
— lishajem	137
— szerbeschiczi	—
— szrabu	138
Koziczе iz obzara pretirati	129
Szuprot bradavkam y kurjemu oku	—
— grisi	140
— grizu v-terbuhu	142
— — vu seludczu	143
Za hman seludecz zesznasiti	—
Kad'sze seludecz zmekne, da ni mochi jezti	144
Proti seludcza boli	—
— vulogom, koji niszu vkorenyeni	145
— — zakorenyenem	—
— neduhom	146
— vruchini	147
— shiatiki, ali: Ledovju	149
— verbanczu pervich doblenomu	—

Digitalizirao Google

v-Liztu

Kerv chiztiti 149
Proti otoku verbancza 150
— — noge ali ruke 151
Ako gdo opadne, y pobijesze 152
Proti slezdi, ili: koritniczi . . . . . —
— szlezeno . . . . . —
Mazt za szlezeno 153
Proti mozolom . . . . . —
— materniczi y madronu 154
Koj je koliki podversen 155
Proti kamenczu 156
Koj vodu tesko púscha 157
Szuprot gliztam . . . . . —
— zimlyiczé male detcze 158
— — vszakojachki . . . . . —

Del IV.

§. 1. Prirechja Horvatzka 161
§. 2. Mudri z-govori (sententiæ) y Popevke . . 171
Protuletna vugodnozt 172
Izlichnozt Priatelztva 175
Batrivenye proti Izlichnozti 177
Zvedlivozt izlichna 178
§. 3. Glaszovite ztvari . . . . . —
— — Orgule 179
— — Zvoni 180
— — Vinzki szudi 281
Doha szveta 183
Glaszoviti kotel Pivarzki . . . . . —
Nachin, szrechu vchiniti y nyu zezvédeti . 184

Digitalizirao Google

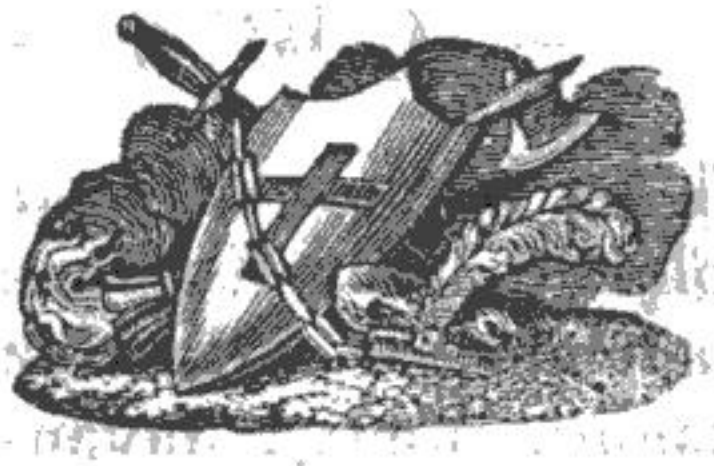

DÈL I.

Od Pochetka Nàroda Szlàvinzkoga, y nyegovéh Ladavczev.

Poglavje I.

Ilirov, Szlavinczev Izhod, Jezik, Imena, Ladavczi y Medye.

§. 1.

***I**zhod.* **Nàrod ov izhàdya iz pokolènya Jafeta, Szina Noëmovoga naj mlajshega, koi po obchinzkém potopu z-naj ztaréshem bratom, koi zvàlsze je Szêm (za prokletztvóm na szrédnyega brata Kama hitcheném) od Otcza Noëma blagoszlov vékivéchni je zadobil — Kadabisze najmre tréh ovéh brátov odvétek na tuliko povnòsal, dagâ kotàri, vu kojéh ztanuvali jeszu, zdersàvati nebi mogli, mòrali jeszu razìtisze, y czéloga szvéta med sze razdélyiti: Léto od pochetka szvé-**

Digitalizirao Google

ta 1770 ili po potopu 104. *a)* Vu délényu ovém pokolénye Jafeta Europu z-Azium menshum je zadobilo; ar Jafeta szini bili jeszu: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Moshok, y Tirasz: Gomer pako rodil je Aszczenesza, Rifata, y Togormu: Javan pako rodil je Eliszu, Tarzisha, Czetima, y Dodanima: Med ove anda (kak szvédochi Sz. Piszmo vu knyigi Naroda pogl. 10) razdélyena jeszu medyimorja poganìnov vu dersavah szvojéh, da vszàki poleg jezika szvojega (ar Jezik negda jedíni vu zidanyu na polyu Szenaar Turna Babilonzkoga, koi vre vu trinajztém zidanya létu do oblakov je doszigal, *b)* zevszema zmeshan je poztal) y z-drusinum szvojum vu pokolènyu laztovitém prebìva.

Ovak ada Gomer naj ztareshi Jafetov Szìn doshel je naj pervich vu Skandinaviu, naj vekshe czéle Europe Polomedyimorje, koje, kakti po obchinzkem potopu púzto budùche, je naszelil. Ali — kadabisze y ovde prevech povnòsali bìli, shirshu ztràn szvéta izkati primòrani jeszu, y zato po vodyenyu Madaja velika ztràn ovéh vu Mediu, y odonud vu Szarmaciu (pod kojum razmévasze: Moskovzka, Ruzka, Polyzka, Litvanzka,

---

a) Steph. Katona Synops. Chron. Hist. A. M. *1770. Orta confusione lingvarum, opus interrumpitur: genus humanum in varias mundi plagas dispergitur: Japheti progenies — versus Boream proficiscitur.*

b) Idem: *In campo senaar turris Babel inchoatur: 13 annorum labore prope nubibus aequatur.* ibid.

Digitalizirao Google

Pruzka, Pomeranzka, y zapadna Tatarzka) odishli, y potlam po vszéh kotaréh do morja Adrianzkoga, to je: po Panonie, Szlavonie, Horvatzkoj, Dalmatinzkoj, y oztaléh razishlisze jeszu: vu kojeh méztah pùk vszàki poszeb Ravnitele, y vodye szvoje je imel, na tuliko, da ako po neszréchi orusja od drugoga pokolènya bi bil y oblàdan, pod laztovitemi véndar Ladavczi zvekshìnum je obztal: koje Ladavcze, Supane, Knèze, Vodye, potlam takaj Bàne, y Kràlye ozìvali jëszu: odkuda ochiveztno je, da, akoprém pokolènye koje k-drugomu budi z-szilum jesze vrinulo, alì z-dobra prilosilo, vszi véndar, kakti Jafetovi poszlédki, zpodoben med szobum Jezik do deneshnyega dnèva zadersali jeszu.

§. 2. *Jezik.* Jezik ovéh púkov je ov izti hìl negda, koi szada; ar nyega zadersati vszigdar terszilisze jeszu: zato blùdiju jàko, koji vu negdashnyem Iliriumu, y Panonié drugi kak szlavinzki Jezik zmishlyávaju. *c*) Medtémtoga ov negda obchinzki Jezik po tulikém naradov preszelivanyu, nepriatelov navalìvanyu, zbog pomenkanya neszamo Knyìgh, nego y piszanya, ter vekshe zkerbi taborov, kak nàvukov zevszema jako tak vu réchih vnogéh, kak iztom zgovarjanyu na tuliko jesze poméshal, da nàrod nàroda komaj razmeti more, y zato od ove plodne matere, koja pervich iz Medie jesze podignula, doshla vu

---

c) Jos. Mikòczi Otiorum Croat. Cap. IV. §. 1. 2.

Digitalizirao Google

Paflagoniu, zatém do Tanaisza potoka sze preneszla, potlam vu vsza ova dersanya, od kojéh pishem, dojdùcha vszigdé szvoju détczu je oztavila, vnoge kchere izishle jeszu: najmre: Jezik Horvatzki, Szlavonzki, Dalmatinzki, Albanzki, Vlaski, ili Traczianzki, Rischanzki, Boshnachki, Szerbzki, Bulgarzki, Iztrianzki, y Furlanzki, Kranyzki, y Stajerzki, Koruski, Pemzki, Polyzki, po Vugerzkéh vekshéh ztrànah Totzki, ili Shlovachki, Litvanzki, Ruzki y Moskovzki: dapache vu iztom Czarigradu ov izti Jezik je *Dvorni*, tak da koi nyega nezna, za nikajsze dersì: med vszémi véndar, koje zovemo Illirichke, ili Szlavinzke, Jezik Horvatzki, vu lehkoché izgovàrjanya Diachkomu vnogo zpodoben, kakti naj pokornésha Kchi Mater szvoju kaj naj blise naszléduje.

§. 3. *Imena Szarmatov, Sczitov, Ilirov, Szlavov, y Horvatov.* Glaszoviti Piszecz *Herberstain* vu knyigé od Moskovov velì, da, pokéhdòbh Szlavinczi, ili Ruszi niti szlòvh imali nészû, z-kojemi zpomének negdashnéh chìnov bisze popiszati bìl mogel, zato niti pochetek nyihov znatisze nemore, nego kuliko potlam, kada vre szlove od Sz. Czirilla znajdene (okolo léta 860) jeszu, iz pripovédanya ztareshéh szvojéh popìszali jeszu: vu Kronikah ada nyihovéh nahàdyasze, da nàrod Szlavìnov izhàdya iz pokolènya Jafeta, y da josh negda nekoji z-med nyih okolo Dunaja naszelilisze jeszu — — potlamsze povszud razishli, y dobili imena ali od vite-

Digitalizirao Google

stva, kakti: *Szlavi*, od szlàva, dìka: ali od razhàdyanya, kakti: *Ruszi:* ili: rozszejani: ali od mézta, kakti: *Moskòvi*, od Moskue varasha: ali od potoka, kakti *Moravczi*, od Morave: nekoji od pokolènya, kakti *Szarmate*, koji poleg Pliniusha, *d*) Odvetki Medov bíli jeszu: ar poleg Bokarta *e*) réch Kaldeanzka *Szear*, *Szar*, znamenùje *oztanek*, *Madaj*, *medi*anecz: od prebivanya, kakti *Sczite*, Szarmatov rodyàki, od gerchke réchi σκυτος, scutos, *kòsa;* ar pod kosnatemi Shatori ztanuvali jeszu: k-chemu iztoga nàroda izhodek szvédochi; ar Moski, Sczitov pokolènye velìjusze izhàdyati, od *Moshok*, ali Meshek, kaj pri Sidovih y Kaldeànczih *kòsu* znamenùje: ali od szvojéh Ladavczev, kakti: *Chehi* od Cheha; *Iliri* od Ilira, *Panonczi*, od Panona, *f*) *Horvàti*, ali Krovati od Krovàta *g*) akoprém Czeszar Gerchki *Porfirogenet*, deszetoga ztolétja Piszecz, veli, da Krovatov ime dohàdya od ladanya vnoge zemlye, *h*) *Ratkaj i*) od Hervanya, ar navék z-drugémi harczuvali jeszu. *Timon* od Cubrata, vodye Bulgarzkoga, *k*) *Thom. Jasprist Spalatzki* od negdashnéh Kuretov, ali Koribantov zbog nyihovoga vu taboru navadnoga derchanya, *l*) kak dabi *Lukàn* pervoga ztòletja Peszmik na nye czilyal, kada je re-

---

d) Plin. l. 6. c. 7. *e*) glej Mikòczia Otiorum Croat. c. III. §. 8. *f*) Idem: c. II. §. 2. 4. *g*) Herberstain comentar. de reb. Moskov. *h*) de admin. Imp. c. XXXI. *i*) Memoria Regum et Banorum Regnor. Dalm. Croat. et Slav. *k*) Imag. nov. Hung. c. XVII. *l*) Hist. Salon. c. VII.

Digitalizirao Google

kel: *Illic bellaci confisus gente Curetum,*
Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto:
Nekoji izvàdyaju ovo ime, od gòrh, na kojéh z-vekshìnum ztanuvali jeszu: kakti *gorvati*, y poleg nekojéh Szlovinczev mézto g, potrébujùchéh, h, *hora* mézto: gora: Horvàti: *Jordan* pako: *m*) kojega takaj Mikoczi *n*) naszléduje, velì, da ovo ime bìloje laztovito nàrodno: ar od Krobata kakti najmlajshega zmed bràtov, nészùsze mogli ozvati: medtémtoga, zato, kajti zadnyi zapiszan je, morebiti né bìl naj mlajshi: ali ako je y bìl naj mlajshi, akoszeje vszému pùku tak dopalo, ja nevìdim, zakaj nyegovo ime szebi pridati nebi bìli mogli: Da pako *Szlavi*, *Szlavinczi*, *Szlovenczi*, ime szvoje imaju, od szvoje réchi, *Szlàva* dika, vu tom, stimam vszi szlasejusze; arpokéhdob poleg nàvadne rèchi „*Szlasûsze z-imeni vechput dugovànya szvojemi*“ kajti nàrodi ovi szebe vszigdar dréchne y bahatne, gyegyerne y viteske kazali jeszu, zato od vszéh *Szlàvni*, odicheni, ozvàni jeszu: odkuda, kak opasùje Petr. Kohl, *o*) y Kulczini *p*) *Szlàvi*, ne Schlavi, ali Sclavi, *Szlavonia*, ali *Slavonia*, ne Sclavonia pìszatisze mòra.

§. 4. *Ilirov, y Szlavìnov pervi Ladavczi.* Pokéhdòb do Mojsesheve nikakova knyiga na szvétu nenahàdyasze, ov pako po

---

m) Apar. Hist. ad orig. Slav. Sect. 51. *n.* 712. *o*) otio Croat. c. III. fol. 60. *o*) Hist. cod. Sacri Slav. pag. 13. *p*) append. ad Specim. Ec. Ruth. pag. 101.

Digitalizirao Google

potopu ztoprav okolo 887 léta knyigu Nàroda je piszal, zvun toga kajti potlashni Piszczi, Gerchki najmre, y Franczuzki, med szobum neszlosni jeszu, zato vsza, koja od negdashnéh Ilirov, Szlavinczev, y Horvàtov povédajusze, jako neztanovita jeszu: Prokop, Justin, Stràbo, Apian, Ptolomeush, Apolodòr, y izti Konstantin Porfirogenet od ovéh nekaj povédali jeszu, koja z-Piszczi Franczuzkémi, koji vu dugovànyih na szê zpadajùchéh redko gda iztinu valújû, komaj kaj szlasejusze: y kajti vsze potleshnéh Piszczev znanye jedìno iz ovéh je izvàdyeno, zato vu ovéh iztinitozti prez vszake dvojmbe naj nigdo neische: ako ada y ja poleg mojega szùda nekoja napervoztàvim, naj nigdo ogrizlivo nepretrèsza; ja szamo nekoja za chtéjenye mojem domorodczem, navlaztito za oszvétlati kuliko nash Jezik napervoztaviti nakanyenye imam. —

Povedasze ada, da, kadabisze Jafeta poszlédki vu vszéh ovéh kotàrih vre naztànili bìli, ztanoviti verlo vuchen Kràly, imenom *Kadmush*, iz Beòczie od Argìvov ztiran, z-vnogémi szvojémi vu ove kraje je doshel, doneszel z-szobum nàvuke, y vszakokojachke mestrije, naredil ladvariu y tergovine *q*) y zato ztanovníki ovdeshni nyega za Ravnitela szvojega izebrali jeszu: Ov iz tovarushicze szvoje *Harmonie* rodil je dvà

---

q) Glej Du Fresne Illiric. vet. et novum c. II. §. XIII.

Digitalizirao Google

szine: *Czelta*, Némczev y Franczùzov pochetnika, y *Ilira*, od kojega vesz Orszàg od morja Adrianskoga tja do Dunaja ime je dobil — — *Ilir* pako rodil je med oztàlémi *Autaria*, koi bìl je Otecz *Panona*: *r*) Ov pako zpravivshi vnosìnu pùka z-nyim pervích Macedoniu, zatém y kotàre Szegeztanzke, kadé szada Szíszek nahàdyasze, je naszelil, y one puztil vu dersanyu y jeziku gerke poztati, ovém pako ime svoje predal.

Iliri chez nèkuliko léth vu jakozti y bogatztvu na tuliko napréduvali jeszu, da z-Maczedonczi, y Traczianczi zvekshìnum vojuvali jeszu: od kojéh véndar bojev malosze znà, tulikosze véndar glàszi, da, kadabi Iliri po szmerti Filipa Argea na Maczedoncze navalili, ovi od nenadejanoga navalènya oplasheni, y kakti obladani, na chelo harcza poztavili jeszu pokojnoga Kràlya Szina Eurupa, josh vu zibké budùchega, ter potom takszùsze oszegurali, da Ilire razbili, y pregnali jeszu: Iliri véndar po ovém pomoru lyuteshi poztavshi, potlam léto od pochetka szvéta 3672. Amintasha III. Maczedonzkoga Kràlya obladavshi szebi dàchnoga vchinili jeszu: Po szmerti Aminte Shandor I. predavshi nyim vu zadavek brata svojega Filipa od nyih mìra kùpiti je mòral: A ov Filip predàn za chuvanye Tebanczem, koji z-Iliri zavezni mìr dersali jeszu, vu hisé Epaminonde vodye je od-

---

r) Idem: c. II. §. XVI.

Digitalizirao Google

hranyevan, doklam (kadabi po szmerti Alekszandra, Perdika vodya hotèchi z-orusjem jarem Ilirov izhititi od Ilirov z-4000 szvojéh vojnìkov bìl poginul) od Tebanczev je vushel, y Pauzaniu vodyu izhitivshi, szàm Kràlyeztvo Otchinzko je prijel. *s*)

Klitush Bardilov Szìn Ilire je ravnal, kada Filip uzkok po Poszlenikih Vàrashe Maczedonzke od Ilirov je potrébuval, y kajti oni nye z-dobra predati hoteli nészù, Filip nye z-szilnum rùkum po vodyé Parmenionu je odtel, on izti dàn kada mûsze Szin *Shandor*, potlam *Veliki* ozván, je narodil, *t*) Léto pred narodyènyem Kristusha 356.

119326

Medtèmtoga z-vrémenom priatelztvo med Iliri y Maczedonczi je naztalo; ar y Shandor, kadabi Otecz Filip Olimpiu senu pretiral, y z-drugum szvatbu dersal, razszerdivshisze z-materjum k-Ilirom je preshel, y Filip takaj czélu gerchku predobivshi, naj vekshe iz Ilirov y Liburnov sherege je zpravil: zadnyìch Shandor szvéta vkrotitel, nye takaj podszê je zpravil, ne tuliko z-jakoztjum orusja, kuliko z-nyimi proti drûgém nàrodom harczujùchi: y zàto, kadabi zpoznal Szlavincze vérne, ztalne, y jàke, zkojémi kakti naj hrabeneshemi pajdàshi y drùgmi svzojemi vu tulikéh taborih jeszì szlùsil, nye zadnyich na zahvalnozt, y vréden pokaz zaszlusbih

---

s) Idem: c. II. §. 20. *t*) Idem: c. II. §. XXII.

Digitalizirao Google

nyihovéh z-oszebujnem szlobodném Liztom je nadélyil, kak szlédi.“

„Mi Shandor, Filipa Kràlya Maczedonzkoga Szin, Herczeg Szamoladanya vchinyen, Gerchkoga Czeszarztva Pochetnik, Velikoga, Jupitra Szin nazvéztchen, Gozpon Bragmanczev, y Harapov, od izhoda szuncza do zahoda, y od poldnèva do pòlnochi, Perzianczev y Medov, y Svéta Gozpon, Szuncza, y Mészecza Tlachitel, Plemenitomu Nàrodu Szlavinczev, y nyihovomu Jeziku milozt, mir y zdràvje, od nasz, y od nashéh Naméztnikov, koji na szvéta izideju ladanztvo. Kajti vszigdar nam ztàlni vu véri, bahatni vu orosju, y dréchni Pomochniki nashi jezte bili, zàto vàm dàjemo, y darùjemo, z-czélum szlobodnoztjum, na véke vesz zemlye kotàr od Szevera do zadnyéh krajev proti Poldnevu z-tem nàchinom, da nijeden drùgi puk, y nàrod, onde prébìvati, ztanuvati, ali làdati kaj goder szmé, nego vash. Y, akosze koji ondé ztanujùchi najdeju, naj budeju Podlosniki, y Szusni vashi, y Szini nyihovi Szusni Szìnovvashéh. Dàno vu Alekszandrié, od nasz podignyenoj, na velikém Nilusha brégu, léto dvanajzto Kralyuvànya nashega z-povolynoztjum velikéh Bogov, Jupitra, Marsza, Plutona, y Minerve. Szvédoki Nadelénya ovoga jeszu: Plemeniti Vitez Blagaj (Thesaurarius) nash, y jedenajzt Herczegov, koje po Szmerti nashoj prez odvétka, Nameztnike nashe na-

Digitalizirao Google

redyujemo.“ Ov szlobodni Lizt, koj ne malu zaizto Nàroda Szlavinzkoga dìku ochivezto pokasùje, od nekojéh, kakti zmishlyen, zahitavasze: ovak Dufresne, *u*) veli, da je iz zidình *vu Pragu* zvàdyen, ali dasze niti z-govorényem, niti z-nachinom piszànya, niti ztàlishem onoga vrémena, niti z-pochimanyem y Tàbori Nàroda Szlavinzkoga neszlàse: medtémtoga ovo on szamo veli, nego znichem nepotverdyàva, zato ov Veneczianecz, ali Mletchan kak y vu drugéh vnogéh z-oztalémi Mletachkemi Piszczi je falel; ar znajdyen Lizt ov je vu veliki Knisarniczi (Bibliotéki) Czarigradzki, kak szvédochiju *Orbinus*, *Shenlebius*, *Joan. Minelli*, *Cromerush* (de origin. et gest. Pol. *f* 1.) y Gregor. *Pethö:* à *Juraj Ratkay* v.) iz Ferencza *Glavinicha* (de vit. Sanctorum) je izvadil: zvun ovéh pako Ivan *Zakmardi* od plemenschine y znànya naj glaszoviteshi Peszmik szvoje pészme pochimlye ovak.

„Illa ergo Slavonia ac jam dicta Croatia
tellus,
Pars quondam Illyrici, Pannoniique
soli,
Adstiti Alexandro per bella Monarchica
Magno;
Gentem etiam indultis extulit ille
meam.“

---

u) Idem: c. II. §. XXIV. *v*) Memoria Regum et Ban. I. 1. pag. 10.

Digitalizirao Google

Po szmerti Shandora Velikoga Iliri videchi, da Kràlyeztvo Gerchko med vnòge razdélyeno na nikaj ide, negdashnye szloboschine lyubiteli, od Gerkov jeszusze odrusili, y pod laztovitém Kràlyem *Plevratom* sívéli, ter z-blisnemi Iztrianczi, Liburni, y Japodi szloseni na szuhom y na vodé premogùchni poztali: za Pleuratom Krály nyihov bìl je Szìn nyegov *Agron*, viteski Vojnik, vodya jàki, na szuhom y na vodè vu moguchnozti vsze perveshe Ilirichke Ladavcze nadhodéchi, czélu ztràn poleg Jonzkoga morja, z-ztrànum Epira, Korczirum, Epidamnom y Farom z-Orusjem podsze je zpravil: kadabi, od Demetra Maczedonzkoga Kràlya za plàchu naproshen, Midionczem proti Etolom ztò ladyih z-oborusnum Ilirov rùkum na pomoch dopelyal: y ovi od tulikéh ladjih preztrasheni véndar szuprotztavilisze, dréchnu Ilirov jakozt vu pomoru szvojem zpoznali jeszu. — Ali - obládanye ovo Nàrodu zadnyich szlavnu dìku, Kràlyu pako szmert je zrokuvalo: kadabisze z-velikemi pléni y dobichkom povrachali, Kràly z-obladanyem glaszovitem preneshen vu goztchènya y prekoredno pìlo jesze puztil, ter po tom od bodcza pograblyen, malo potlam, kadabi ravno Rimlyani Poszlenìke za previdéti krivicze Talianzkém tergovczem vuchinyene k-Ilirom poshilyali, sivlènye je dokonchal.

Jeszu y Rimlyani, kojéh véndar jàrem Szlàvìnczi zadnyi zpoznali jeszu, na nye guzto vudirali, ali vechput od ovéh razbiti

Digitalizirao Google

oblàdani, y odtirani bìli jeszu: prez dvojmbe y dugshe takovu szréchu bi bìli ímali, da nebi oholnozt senzka, y podztupnozt *Tente* Kralyìcze, Agrona vdovicze, nyim priliku bìla dàla: ova po szmerti tovàrusha Agrona szàma ládati pochemsha, hotela je vshéh Szùszedov biti nepriatelicza obchinzka; né svojem szamo, nego y drùgém ladjam dopuztíla je razbojnichtva délati: zàto od ovéh morzkéh razbojnikov Talianzki ladvari y tergovczi velike kvàre terpéchi na Vechnichtvo Rimsko tusbu predali jeszu: odkuda dvà Poszleníki Kajush, y Lucziush k-Teutí poszlàni, kadabi mlajshi nekuliko prezvetneshe govoril, od nye je vumorjen, drùgi vu selezje poztavlyen: zverhu toga Demetru szvojemu pri morju Poglavàru, krivo obtusenomu, pochélasze je groziti; zato kadabi ov od ztràha, ali fantenya z-szvojemi vojniki szebe pod oblazt Rimlyanov podlosil, C. Fulviush Centimalus, od Rimlyanov z-sheregom proti nyoj pozlan, ztrané Primorske (gdé je szad Dalmaczia) prez protivenya vszakoga je vszel. léto od poztanka szvéta 3829. pred Kristushem 212. *x*) Ali Dalmatinczi, da pokaseju na kuliko szloboschinu ſyubiju, ravnanye Rimlyanov vechputi izhitivshi one, koji z-Rimlyani dersali jeszu, preganyati nèszû preztali: od tulikéh Kriviczh razlyuteni Rimlyani, Aniczia Prætora z-jakém sheregom na nye poshleju, koji predobivshi Skodru, Gencziu-

---

x) Du Fresne c. II. §. XXVIII.

Digitalizirao Google

sha Kràlya je vlovil, y z-vszum Rodbinum v-Rim vu szusanztvo odpelyal: Velikashe pako Szlavinzke zkupa zezval, y nyim ochituval, da oni vu szloboschinah szvojéh oztàneju, léztor razbojnichtva na morju naj preztaneju, y pòl szamo dàche, kulikoszû Kràlyu svojemu dávali, vu Rìm naj plàchaju: ovak vchinivshi mìra, Szlavincze na tri Orszàge je razdelyil *y*) ali oni iz szloboschine svoje vszigdàr zpomenuvshisze, jarem Rimlyanov zpoznavati nészû hoteli, nego szvoje domorodcze, koje Rimlyanom podlosne jeszu znali, preganyali, robili, y sgali jeszu: doklam vre szàmi med szobum naj vishe szebe zkonchavshi, po Kristushevem ztoperv Nàrodyenyu za tulikemi harczi zevszem pod oblazt Rimlyanov dozpeli jeszu.

§. 5. *Medye negdashnyega y vezdashnyega Iliriuma.* Da Orszàg ov zmed vszéh naj shirshi, y pùk Szlavinzki naj obilneshi je bìl, vszi Piszczi od negda vre izpìszali jeszu; z-med oztaléh Sz. Hyeronim velì, da od Czarigrada do planinh Juliushev pretesesze: Kluverin pako, da od Franczuzke, y jezerischa Brigantinzkoga do morja Chernoga doszìse: ovak ada vzet med morjem Cherném, Afrikanzkém, y Adrianzkém, je ztál: ili: med országom Gerchkem, Talíanzkem, Franczuzkem y Nemském do Dunaja, ter imal je; 1 *Panoniu zapadnu*, vko-

---

y) Idem: c II. §. XXXIII.

Digitalizirao Google

joj nahadyasze negdashnya Horvatzka, Krainzka, Stajerzka, Kotàr Vindov, y Koruska, veksha ztràn Austrie, y ovoj blisneja ztràn Vugerzke. 2. *Panoniu izhodnu*, v-kojoj je Szlavonia, Boshnia, y ztràn Vugerzke Dunajzke. 3. *Meziu obodvoju*, v-kojoj je Szerbzka, Bulgarska, Raczka y Dardania. 4. *Tracziu*, ili: Romaniu. 5. *Liburniu*, v-kojoj je Iztria, Dalmaczia, Albania z-Epirom. 6. *Daczíu* ztarinzku — Potlam pako czéla Ilirichka zbog prevelikéh tàborov y poserlyive pohlepnozti blizných nàrodov, koji nyu od vszéh krajev prischipali jeszu, zadersavala je szamo: Dalmacziu, Horvatzku, Szlavoniu, Szerviu, Boshniu, Bulgariu, y nekoje menshe kotàre: Od léta pako 1809. po neszréchném Napoleonu Bonaparte, koi ludzka Kràlyeztva pod sze zpraviti je hlepel, y kojega Pravicza Bosanzka z-vekivechném Szusànstvom vu dalechnom medyimorju Anglianzkem, Sz. Helene zvanem, je kastigala, novo Kralyeztvo Ilirichko je zmishlyeno, koje vsze kotàre od morja Adrianzkoga iz jedne ztràne do Boshnie, y Szervie, iz druge do Stajera, y Szave zadersàva, ter tak laztovitém Ladavczem nyihovo Pravo z-szìlnum rukum oJteto je.

Digitalizirao Google

Poglavje II.

Od ztarinzke Horvatzke Poganinzke.

§. 1.

Horvàtov Izhod. **P. Peter Katanchich vu maloj knisiczé 1790. vu Zagrebu vàn dané „*Indagatio Philologica in veter. Croatorum Patriam*“ pokasùje, da Horvàti vszi zkupa, kak nye pervi Lucziush izpishùje (morebiti vkanyen z-dvojmbenemi réchmì Konstantina VII. Porfirogenet, zvànoga, deszetoga ztòlétja Piszcza, koi vu Czeszarztvu Izhodném od léta 912 do 959 czeléh 46 lét je làdal) niti pod Herakliushem okolo léta 636. niti predi odnikuda vu ove kraje naszelilisze nészû, nego kakti pràvi Ilirov y Szlavinczev Odvetki, y Poszlédki vu ovéh izténh kotàrih zachelisze y rodili jeszu: P. vendar Mikòczi vu knyigé „*Otiorum Croat. C. III. §. II. VIII.* velì, dan on to morebiti szebi, ali ne drugém josche dopovédati je mogeł: medtemtoga vu iztém §. VIII. múdro izpelyáva, da tak Horvàti, kak Szlàvi, ili Eneti (kaj vu gerchkém jeziku takaj *Szlavne*, znamenùje) iz Szarmatov, ovi iz Medov, y Azianczev izishli jeszu: y vu pogl. IV. §. 1. dokazùje, iz Lucziusha, y Herodota, da Eneti, ili kak je recheno, *Szlavi* pràvi Ilirichki nàrod jeszu: odkuda: pokéhdobh Szlavi nàrod jeszu Ilirichki, Horvàti pako Szlavinzki, ada vszi zkupa jeden izhod imati mòraju: naj govori,

Digitalizirao Google

kaj je komu dràgo, ja velìm: dabi Nashi Horvati iz za Karpàtianzkéh gorh iz pemzke, y Polyzke bîli doshli, ni mogùche, da nebi ali od nyih izgovarjanye ono nyihovo shviztavo, ali pìszanye szim bìli doneszli: medtémtoga y to dopoztiti bi mogel, da jedno szamo pokolènye od drugud je doshlu, ali da ovo szamo po vodyènyu pèt bratov, z-dvémi sztrami, kojiszû bilì: Kluka, Lobel, Konszenz, Muklo y Krovat, Tuga y Buga, ni moguche véruvati, dabi, rekoh, tak jaki nàrod, kakov je bìl Avarczev: koji ne od zdavnya Dalmatincze predobili jeszu bíli, porobiti, zkonchati, y pod sze zpraviti bilo moglo: zaizto ov nàrod jedini mòralsze je z-drugemi Horvati, vre predi vu méztah ovéh ztanujuchemi szlositi, y ovo vitestvo z-privolènyém Heraklia Czeszara dovershiti; y zaizto da od negda Horvàti zkupa z-Szlavinczi kraje ove làdali jeszu, odperto vìdisze iz Lukànusha Glaszovitoga Rimzkoga josh pervoga ztóletja Kristushevoga Pészmika, koi národ ov pod imenom Kuretov (ar od navadnoga vu boju derchanya y berzoche od Rimlyanov mézto *Krovati*, Kureti zvalisze jeszu) izvishùje govoréchi: *Iliic bellaci confisus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto.*

§. 2. *Medye Horvàtzke ztarìnske.* Pretezalasze je od potoka Czetìna poleg morja Adrianzkoga proti goram od jedne ztràne, od druge pako do Szerbzke, (kak szvédochi Porfirogenet) poleg drugéh pako do Szibe-

Digitalizirao Google

nika velikoga vu Dalmaczii tergovechkoga mézta, y zadersavala je vsza na morju Adrianzkem lesécha medyimorja.

§. 3. *Horvàtov ztarìnskeh Vèra y Bogi.* Y ov nàrod, kak vszi oztàli, zvun pùka izebrànoga, krìvém Bogom je alduval, doklam Szìn Bosànzki, chlovékom poztavshi, nòvi Zàkon milosche po Sz. Evangeliumu je vszemu szvétu ochituval. Horvàti véndar od szvojéh Predyev vu zapovédi imali jeszu nàvuk oztàvlyen, da zmed Bogov jednoga vszáki ztrélh pochetnika kakti jedinoga vszéh ztvarih Ladavcza, kojemu vole y druge aldove chiniti moraju, véruvati mora: zato koi budi doma zbetesajùchi, ali vu taboru budùchi sìv je oztal, mòral je za sivlènye obchuvano poleg zagovora vchinyenoga Bogu ovomu aldova zvershiti: Bogu ovomu ime bìlo je *Lado* kakti *Ladavecz:* kaj iz ztarinzkéh szada josh pri proztém puku navadnéh, navlaztito pri kola igranyu, popevkih vidisze: nekoji povédaju, da vu Biskupii Zagrebechkoj *Lado* je prebìval: okolo Varasdina zvaliszû Boga takaj *Peren*, ali *Peravicza*, gdészûmû krésze nalàgali, y zpévali: Vu Moravzkoj zvalsze je Bog *Szvantovid*, y vu Olomuczu imal je czìrkvu, mézto kojega Sz. Cziril czìrkvu Szv. Vida Muchenika je ozval: Zvun velikoga pako Boga vèruvali jeszu y Vìle Gorzke, Shumzke ili Polyzke, y Potochne y nyim aldujùchi prorokuvali jeszu: da takovi aldovi pri drevju, pechinah, y zdenczih tja do vrémena La-

Digitalizirao Google

diszlava Kràlya bìvali jeszu, vidisze iz knyige I. naredbich (Decret.) pogl. 22 kadésze naredyùje,, *kojigoder po shegi Poganinov pri zdenczih aldove chinili budeju, ali pri drévju, y pechinah alduvali, za birsháq naj vola platìju.*

§. 4. *Ztarìnskeh Horvàtov Vitestvo, Oprava, y Ravnitelichtvo.* Naj bahatneshi junàki, gyegyerni, y drechnoga szerdcza vu tàborih, harczih, boju, vojskah y ratih bìli jeszu: harczujùchi peshicze z-vekshìnum na nepriatela vudirali jeszu, y to derchèch, vu rukah Schite, Lùke y ztrélicze noszéchi oklopov nészû imali kasùchi pripravna vszigdàr persza za obchuvati domovinu, y pravicze szvoje: — Opravu vu taboru zevszem lehku` oblàchilijeszu, oblechske najmre chez ztegna viszèche: brade nészû brili, nego glavu, màlu leztor ober chela nad levém Vuhom zavezanu kechkiczu oztavivshi: y kajti vu goztchènyu y kinchenyu nìkakovo dobro dersali neszu, zàto sivlènye ostro y zapuztcheno vodèchi vu hutah, dalko med szobum razlùcheném, priprozto ztanuvali jeszu: Szloboschine pako lyubiteli veliki mìr med szobum zadersati zkerbelisze jeszu, jedinomu nad szobum gozpoduvati dopuztchali nészû, nego vekshe poszle z-obchinzkem tolnàchem dokànchali, y kaj ondé je dokonchano, to nevraseno obdersano je bìlo (kak povéda Prokop. de bel. goth. l. 3. Porfirog. de adm. Imp. C. XXIX. velì: *Herczegov ovi pùki némaju, nego Supane ztàre.* to jezt: kak velì Mikoczi c. 6.

Digitalizirao Google

§. III. kadabi Horvàti obladavczi kotàre Avarov podsze zpravili, vsze na jedenajzt ménsheh, y tri vekshe ztràne razdelyili jeszu: ove tri zvàli jeszu *Panie*, ali *Banie*, od *Pan* ili *Gozpon*: one pako *Zapanie*, ili *Supanie*: kakti za Paniami menshe, y poglavàre onéh *Bane*, ali Pane; oveh Zapane ili *Supane*, ali krajshe Spàne zvali jeszu: z-vrémenom pako nadoshle jeszu y druge chazti, kakti Krály, Vodya, Szednik, ili Ztotnik, ali bolye: Deszetnik, koji menshe pravde krojili jeszu: imali jeszu y Krályi szvoje chaztnike, kakti bìlje *Poztelnik* (Camerarius, vel: Cubiculariorum) *Schitonoszecz* (Armiger Regis) *Obrusar* (Præfectus mensæ seu Dapiferorum) *Volàr* (Agazonum vel Stabulariorum) *Szvidoz* (Pincernarum Regalium magister) *Dvornik*, Curiæ Regiæ magister: *Knez*, Comes: Szedniki pobirali jeszu dàchu: (quasi: Quæstores) Lucziush velì, da Supania dohàdya od *Zupa*, kaj) znamenùje poleg nyega zpravische lyudih; ar vszáka supańia ztanovita vrémena zkupzhadyatisze je mórala, y ovo zhadyanye zvano je *Zbor:* okolo morja y vezda Plebanushe zoveju *Supane.*

§. 5. *Pomenkanya nyihova.* Prokop (v-knyigi III. od Gotov) dve falinge nyim zpoganya: najmre: da po navadi Maszagetov jakosze gnyuszno dersìju, y da (zprichavajùchi nye véndar od vkanlyivozti, shegávozti, y zlochinztva (Hùne naszledùju vu roblenyu, otimanyu, y zgrablyivozti: medtémtoga pokéhdobh Prokop Szlavincze, y Horvàte z-Got-

Digitalizirao Google

mi mésha, falinge one bolye ovém, kak oném laztovite bìle jeszu; ar dabi ovi Szlavi y Horvàti bìli, ni mogùche, dabi vu Szlavonii y Horvatzkoj, kakti szàmi vu domovini szvojoj kervolochnozti takove chinili bìli, kakove Prokop povéda.

Poglavje III.

Od ztarìnzke Horvatzke ili: Szlavinske Kerschanzke.

Porfirogenet (l. de adm. Imp. c. 10.) pìshe, da Horvàti pod Herakliom Czeszarom od Bagibarie, ili, kak veli Lucziush, *Babjeh Gòrh* iz velike Horvatzke dojdúchi po dovershenem z-Avarczi bojem, y zavjetum nyihovum dersavum Sz. Kerzt prijeli jeszu, govorèchi: „*Bilje pako za ono onda vréme Herczeg, Porge Otecz, y Herakliush Czeszar iz Rìma po Poszlenìku* (*Legatus*) *Redovnike zezvavshi, ter po naredyeném z-mednyih Ershegom, Meshniki, y Diakoni Horvate je kerztil*“ koi pervi Kerzt med Létom 636 — 641 dogoditisze je mòral, akoprém Farlatush nyega na léto 670 pod Konstantinom Pogonatom Czeszarom je odvlékel: Drùgi Horvàtov Kerzt od Farlàta poleg Porfirogeneta ztavlyasze na léto ono, vu kojem Horvàti szebe zpod jarma Franczuzkoga izvadi-

Digitalizirao Google

li jeszu; ar, kadabi Horvàti jedno vréme pod oblaztjum Franczùzov bìli, y ovi proti nyim tak kervolochne sze kazali, daszû détczu iz naruchaja materjam odtimali, y na ochi ràsali, oni razlyùteni vszé pri szebi budùche na jeden dan pomorili jeszu, kaj chujùchi Krály Franczuzki z-velikem sheregom proti nyim je izishel, ali oni szedem léth z-nyimi boj bijùchi, nye preobladali, y Vodyu nyihovoga Koczilim pogubili jeszu: ter onda poszlavshi sznami Poszlenìke vu Rím od Sz. Otcza Pape proszili jeszu, dabi nye kerztiti vchinil. Zadnyi Kerzt Szlavìnov Narèntanov povédasze vchinyen pod Baziliom Czeszarom okolo leta 870. Medtémtoga tosze nerazme, kak da nebi y predi vu Horvatzkoj, Szlavonii, y Dalmaczii bìli Kerztcheniki; ar vre od iztéh Apostolov Véra Kristusheva vu ovih krajih zachelasze je: zaizto ztarìnzko je iz vùzth do vùzth predàvanye, z-kojem vnoge Czìrkve okol morja Adrianzkoga dichijusze, daszû od Sz. Petra naredyene; ter ako, y on morebiti szám vu Iliriumu né nazvéztchal, Vucheník zaizto nyegov Sz. Domnion pervi vu Szaloné Biskup je bìl: y drùgi nyegov Vucheník Sz. Marko Evangelista obhàdyal je czélu Dalmàcziu, y Horvatzku nazveztchajùchi Poganìnom; dapache nekoji Piszczi govorê, da Sz. Marko je nazvéztchal na iztom méztu, gde je szada Gerchka Goricza vu Zagrebu (glej Kerchelicha Hist. Cath. Ec. Zagr. C. 4. fol. 10.) Zatém y Czìrkva na chazt Sz. Marka je podignyena: Da pako y Sz. Pavel veliki Nàrodov Apostol vu Iliriumù je nazvéztchal, dvo-

Digitalizirao Google

jitisze nemore, pokéhdobh szàm vu lìztu Rimlyanom piszaném delu 15 redu 17 — 19 povéda „*Dichimsze vu Kristushu Jesushu — da od Jerúzalema vu obkrùg do Iliriuma napunil jeszem Evangelium Kristushev*“ Y da nebi gdo miszlil, da szamo do Iliriuma, ne pako vu nyem je nazvéztchal, *Nut!* (velì Sz. Pet. Damnian vu Prodecht. od Sz. App. Petr. y Pav.) *Poglej Pavla po czélém Iliriumu hodèchega, osivlajûchega mertve, y rushèchega czìrkve bolvanov.* Poprijel je potlam za Sz. Pavlom zkerb Czìrkve Dalmatinzke Sz. Lukàch Evangelista, nyegov vu nazvetzchanyu drusbenik, kak szvédochi Sz. Epifan. (hær. 51.) Kaj izto potverdyavati vidisze obsebujne Dalmatinczev proti ovomu Sz. Evangelisti pobosnozt: potlam y Titush, y Hermesz. (Glej Ratkaja Memorie Reg. Croat. fol. 33.) Zvun Sz. Petra y Pavla, y nyihovéh Vuchenìkov poleg nekojeh szvèti takaj Jakop idùchi vu Spanyolzku, y odonud vu Sidovzku, chez Ilirium je prehádyal, dapashe y Sz Andràsh y Tomàsh szvoj pút chez Ilirium nazveztchajùchi imali jeszu.

Zvun toga znásze, da vishe takaj Biskupiih vu Iliriumu y Panonié negda bìlo je: ovak vu Panonié dolyni bìle jeszu: *Oszechka, Szingidonzka, Czibalzka, Karpenzka, y Kurtenzka.* Vu Panonié gornyi: *Szambotelzka, Szakarbantinzka, y Bechka:* Vu Panonié Szavzki: *Lyublyanzka* (æmonensis) *Noviodunzka, Sziszechka,* vu kojoj Sz. Kvirin Biskup pod Galeriushem Poglavà-

Digitalizirao Google

rom okolo léta 304 odichenu muchenichtva korunu je zadobil. Marko Sziszechki Biskup vu Zboru Szardiczenzkom podpìszan vidisze, kak y Kaztusz pod Decziom Czeszarom vu naredbah Kornelia Pape, y Konstancz pod Graczianom Czeszarom vu Zboru Akvilee. Vu Valerii, Biskupie bìlejeszu: *Optujzka, y Czilejanzka:* one nahàdyasze Biskup Sz. Viktorin léto 303. Muchenik, ove pako Tenaksz léto 233. y da zpuztìm oztàle, gdo nezna, da vu *Szrimu* bìla je ne szamo Biskupia, nego y Ershegia? da bìlje Biskup y vu Stridonu, koi od Gotov je raztepen? nut Agapit Rimzki Papa okolo léta 535. pìszalje ovak (Pri Laziu glej Kerchelicha Hist. Cath. E. Z. v-liztu 14—17.) *Ztanovito je, da poleg czìrkvenéh náredbih vszakomu poszeb Orszàgu oszebujni dajesze Ersheg, zato razdeliti, y odlúchiti vam Fare za dobro y mirovno dersímo, da poleg razdelyenoga na dvé Dersave Iliriuma. Heraldu Ershegu Juvavinzkomu* (Szalczburgzkomu) *Zapadne Panonie zkerbsze predà y chúvanye: Tebi pako, y nameztnikom tvojem — — — Prigledanye Izhodne Panonie, y Dersavu Avarczev, y Moravczev, nego y Szlavinczev, koi szada Kerztcheniki jeszu, y okol ztanujùchéh predàjemo.* Odkuda gdo nevidi, da ne ztoprav ob dobé Heraklia Czeszara ili okolo léta 630 —640. nego tja od dobé Sz. Apostolov vu Iliriumu, Panonii, Dalmaczii, Horvatskoj y Szlavonii Kerztcheniki, Czirkve y Biskupie bìle jeszu? Nego po navalènyu Kervolochnéh Poganinzkéh nàrodov ova vsza na nikaj do-

Digitalizirao Google

shla jeszu: ovak okolo léta 383. vu Panonii vnóga mézta Goti tak zaterli jeszu, da *niti Dúsha chlovechanzka, niti kakovo marshe sìvo je oztalo: Atila*, Hunzki Vojvoda, okolo leta 442 vnóge Várashe, y navlaztito Szrima je z-zemlyum zjednachil. Izti Goti po vodyenyu Alarica léto 410. Rìm predobili y popalili jeszu, ter ovak Czeszarztvo Rimzko prehitcheno, na vszakojachke ztráne y nova Kràlyeztva podrapano poztalo (glej: Petr. Lud. Danes Generalis Temporum notio fol. 166. Venet. 1733.) navlaztito ovo Ztolétje pèto vesz szvét po navalényu ovéh Kervolochnéh nàrodov puntalsze je. Okolo léta 455 Alani, Vandali, Shvabe robìliszû Franczuzku, potlam preshli vu Spanyolzku, Luzitaniu, Afriku, y Bœòcziu: Okolo léta 490 Zeno Izaurusz y pak Gote vu Italiu je domamil, y oni po Vodyenyu Teodorika dojdùchi zadnyega Kràlya Rimzkoga Odoakra vumorili, ter léto 493 novo szvoje vu Italii Kràlyeztvo, koje 60 léth pod Oszmemi Gotzkemi Kràlyi je terpelo, vtverdili jeszu: Vú Ztòlétju Sheztém y pak Goti na Panoniu, Boshniu, Dalmacziu y Ilirikum navalivshi, vsze podsze zpravili jeszu, y zmed szvojeh vu ovéh ztranah Kràlye y Ladavcze naredili jeszu, kak iz szledèchéh ochiveztno videlosze bude.

Digitalizirao Google

Poglavje IV.

Kràlyi Szlovènzki od Léta 547.

Pîsheju z-med oztàléh Diokleash, Marulush, Ratkaj (negda ztolne czìrkve Zagr. Kanonik y Lektor) y P. And. Kachich, da, kadabi vu Czarigradu zapovédal Justinian Czeszar, okolo Léta 538. neizmerna vnosina Gotov po vodyenyu, dvéh Szvevlada Gotzkoga Kràlya Szìnov, Totile, y Oztroila, iz Polnochnéh ztràn'h jesze podigla, y kadabi nekuliko lèth po vugerzkoj szadashnoj harachili, y vsza zaterli, ishli jeszu vu Panoniu, y proti Dalmaczii: Krály zadnyich Dalmatinzki vu Szaloni, varashu chudnovito velikem, prebivajùchi, z-Kràlyem Iztrie szlosivshisze proti nyim izishli jeszu, ali po prepuztchènyu Bosjem, koi gréhe szvojeh prekershitelov kastigati je navaden, Krály Iztrie je poginul, Dalmatinzki ranyen vu Szalònu zaneshen, malo potlam takaj sitek dokonchal, oni pako vsze kotàre pod sze zpravivshi, gràde y szela po Boshnii y Dalmaczii porobili, y razmetali jeszu: zatém Totila vzemshi poloviczu Sherega chez Iztriu, y Akvileu vudrìl je nad Italiu y Szicziliu, y vszigde velike kvare y neprilike zrokuval, Oztroil pako ztoliczu szvoju izebral vu Diokleì vàrashu, y kadabi Szìna Szvevlada z-Sheregmi poszlal proti ztràni Horvatzke, koju on nepripravnu najdùchi takaj pod sze je zpravil, za toga Juztiniana Czeszara Shere-

Digitalizirao Google

gi na Oztroilla vudrili jeszu, y nyega zkonchali, kaj chujùchi Szin Szvevlad paschilsze je nazad za fantitisze zarad Otcza szvojega: medtémtoga Sheregi Juztinianovi z-velikemi pléni vre odishli jeszu, zato on szebe za Kràlya je imenuval: ada Kràly bilje.

I. *Szvevlad*, koi budùchi Poganin, terpeti né mogel Kerschenike, zàto pod nyim tak vu Boshnii, kak Dalmaczii, y Horvatzkoj Véra Katolichanzka zevszema oszlablyena je poztala: ládal je 12 léth y léto 559 szvoj sitek neszrechno dovershil: z-Gerki nepreztancze vojujùchi.

II. *Selimir*, Szin Szvevlada za nyim Kralyujùchi, akoprém y on Poganín budùchi, vnogo véndar vu sivlènyu od Otcza razlùchan je bíl, veliku dobrotu y chlovechnozt proti podlosnikom je kázal, med szvojemi poganìni y kerscheniki vu dàche pobìranyu nikakovu razluku ni imal, zato vszi Kerztcheniki, koji pod Otczem nyegovém po gorah y jamah pozkrilisze jeszu bìli, nazàd povernulisze jeszu, y ovak Krályeztvo nyegovo vu kratkom vrémenu je verlo obilno z-pukom poztalo: Làdal je 31. léto, y preminul 590. Ztanuval je vu Skadru.

III. *Mladin*, ali *Vladan*, po szmerti Otcza làdanye prijemshi, vu dobroti, poniznozti, praviczi, y lyubeznivozti iztoga Otcza je nadladal, vszakomu praviczu chinechi, y podlosnike tak lyubechi, da ztran-

Digitalizirao Google

zki, kakti Bulgari, szvoja mézta oztavivshi, pod nyegovu obrambu vteklisze jeszu. Preneszel je Ztoliczu Kralyevzku vu Szolin, koi tak zmosen vàrash je bil, da vu nyem izti Czeszari Rimzki prebivali jeszu: chez 10 léth Kràlyuvanya je Ztoliczu Szinu oztavil léto 600.

IV. *Razimir*, ali: *Radimir*, dobroga dréva zevszema zlochezta szvers, koi za sivoga josh Otcza za Gozpoduvànyem hlepèchi, nezaszitcheni naztor na Kristusheve Naszlednike je noszil: zàto zapovéd dàl je szvojem Banom y Vodyam, da vsze gràde y mézta po morju okolo Dalmaczie, koja josh pod Rimlyani bíla jeszu, kakti: Zader, Szibenik, Trogìr, Split y oztala, poszvojiju, y niti Dùshi Kerschanzkoj neoproztiju: ada vnogi Vérniki, ali po jamah vu planinah zakriveni od vszega zla pogibali jeszu, ali vu Italiu pobegnuli, da pod ztrashnemi mukami, ali Véru zatajiti, ali sivlènye pogubiti nebi mòrali: povedasze od nyega: kadabi jednòch Dagobert, Kràly Franczuzki, Opravitela knyemu poszlal, za potrébuvati nazàd robu Franczuzkém Tergovczem vzetu, y bìl rekel Razimir, da on seli priatelztvo imati z-Kràlyem Franczuzkém, odgovoril je Poszlenik, da ni szmèti Szlúgam Bosjem z-czuczki priatelztva dersati, nato odgovorìl je Razimir: *Pokèhdobh dersite vi vasz za szlùge Bosje, nasz pako za czuczke, tak, koja vi szlúgi malovredni proti volyi Boga chinite, szlobodno je nam z-griznenyem fantiti, y ztém-*

Digitalizirao Google

gâ je z-pred szebe ztiral. Ni dugo làdal: prez odvetka je sitek dokonchal: Za nyim potlam chetiri bìli jeszu, jeden od drùgoga gorshi, nego, kajti nyihova Imena nigde zapìszana nîszû, od nyih nikaj povédatisze nemore.

V. *Szadimìr*, ali: *Szvètimir*, nehotèchi vu zlocheztòchi Kràlyev perveshéh naszlédu-vati, vsze dobrote, y krépozti kàzatî je pochel, vérne preganyati preztal, dapache vszém jednàko praviczu chiniti jesze terszil: zàto y pak Kerscheníki, koji od ztràha pod perveshemi kervoloki bìlisze jeszu razbésali, nazad vu szvoja mirno povernulisze jeszu: nego, salozt! ovak pùn Krépoztih y dobrote Ladavecz komaj léto zvershivshi na vszéh salozt je preminul 640.

VI. *Budimìr*. Za sìvoga joshe Szvetimìra miloszerdnozt Bosànzka szmiluvalasze je pùku ovomu, y nyega z-selyum pràve Sz. Vére nadehnula: ali Gozpodin Bog dìku ovu (kaksze je potlam Gejzi y Stefanu godilo) ni Szvetìmìru, nego Szìnu nyegovomu Budimìru prikazati hotel: zàto Budimìr, krotkoga szérdcza, y velìké krépozti budùchi, taki po szmerti Otcza preporuchil je nekojem, koji Diachkoga Jezika bolye razmeli jeszu, naj lyudztvo okolo morja prebivajùche nagovoriju, da mézta pod perveshemi Kràlyi porushena nazad podigneju: y vidèchi puke razluchenoga Jezika y pokolènya poméshane, vszakém laztovita mézta, y naredbe je predal: hotel

Digitalizirao Google

je y medye Kralyeztva szvojega poznamenuvati, ali nigdo mû vu tom tolnàcha dati né mogel: zato Poszlenike vu Rìm k-Sz. Otczu Papé je poszal. Szedel je na ztoliczé Papinzki vréme ono Ivan IV. Dalmatin rodom, koi vre predì vnoge péneze razposzlal je bìl Domorodczem szvojem, od pervesheh Kralyev zatertém: chujùchi Ivan Pàpa selyu Budimìra, kruto veszel, zproti poszlal je dva Kardinàle z-dvémi Biskupi, y nad ovemi tretjega *Honoria* Kardinala. Dojdùchem ovèm izishelje naproti Budimìr, y na polyu Hlivno poleg Gràda Klisze lyudi Apostolzke z-velikashi y púkom zpravlyenem z-doztonyem postuvànyem je prijel: kadé oszem dnevih dokanchali jeszu, kakbisze Zàkon Sz. Vére po Kralyeztvu razshiril, y naredbe Sz. Otcza Pape vpelyale: zatém dva Ershegi, jeden vu Szaloné, à drùgi vu Dioklei, kak y Biskupi ovém podlosni posztvetcheni jeszu: redyeni takaj Meshniki, y vsza na Véru zpadajùcha, y novém Kerztchenikom potrébna, naredyena: chtéjena jeszu chetiri dnève na vszéh chujenye Sz. Píszma, razdelyene medye, y Fare, y podelyene pravicze. Po dokonchku ovéh Poszleniki Apostolzki z-Sz. Krizmum namazali jeszu Kràlya, y z-navadnemi blagoszlovi potverdili; czìrkve negda opuztchene nazad ponovlyene jeszu y poszvetchene: Krály dàl je nàredbe, da koigoder kaj czírkvenoga odpìtatisze podztùpi, ali kriviczu kojemu Redovniku, koji od nikoga, nego od Szvojéh Duhovnéh Poglavárov szuditisze moreju, napravi, krìvecz vredyenoga Velichanztva (reus læsæ Maje-

Digitalizirao Google

statis) szùdilsze bude. Razdelyeno je takaj y Kràlyeztvo na Banie, kojém vszakoj zmed szvojeh bratov y Rodyakov *Bane*, ili: *Pane*, ali *Bojane*, je predpoztavil: y hotel je da vszaki Bàn pod szobum imal bude szedem *Szednikov* ili: stotnikov, koji y menshe pravde bi szudili, y dachu pobirali: zvun ovéh y Supani, ali Knezi naredyeni jeszu, zmed kojéh vszàki jednoga pod szobum Szednika imati more. Za vszemi ovémi ovak naredyenemi lyudi Apostolzki, z-velikemi dàrí od Kràlya nadelyeni, vu Rìm; Bani, Supani y Szedniki z-szvojem lyudztvom vszàki k-szebi povernulisze jeszu. On pako vū szvèti Véri pravichno czéléh 40 léth Kralyujùchi dan 17 Szùshcza szvèto je preminul, y z-velikum vszéh saloztjum vu Czìrkvi B. D. Marie vu Dioklei je zakopan, léto 681.

VII. *Szvetolik*, vu zibki josche budùchi vu iztoj Czirkvi, gde je Otecz Budimir zakopan bìl, od Ershegov y Biskupov za Kràlya namàzan, kadabi iz detinztva izishel, szléde szvojega Otcza vérno dersèchi, vszakomu pravo chinil, vboge pomagal, Czìrkve, Klostre y Redovnìke za razshiravanye prave Vére podignul, y ovak chez 22. léth ladanya zemelyzkoga, vu vékivechnozt preshel je léto po Kristushevem Narodyenyu 703.

VIII. *Vladiszlav*, akoprém vu jakozti téla, y szerdcza gyegyernozti viteski, szléde véndar Déda y dobroga Otcza oztavivshi, vszakojachkém zlocham jesze povdal;

Digitalizirao Google

pravicze né je lyùbil, zapovédi ni obdersàval, stimajùchi, da nyemu vsze szlobodno je, kajgoder bi hotel. Zàto y neszréchno je dokonchal; ar jednòch vu lovu budùchi, koi jedini nyegov bìl je poszel, z-konyem vu nekakovu prepazt je opal, odkuda vszega potertoga y mertvoga vàn izvadili jeszu: zbog zlocheztoche nyegove niti léta Kralyuvanya nepoztàvlyajusze: nekoji vêle, da 4 léta je làdal.

IX. *Boleszlav*, ali: *Poliszlav*, vidèchi ztrashnu példu Otcza szvojega, vitestvo szvoje z-velikemi krépoztmi je okinchil, y kadabi 17. léth dréchno kralyuval prez odvetka ja vumerl okolo léta 724. Iz Kchere véndar vudate dva Vnuke je imel, zmed kojéh.

X. *Szebeszlav*, ztareshi na ztoliczu Kralyevzku je izishel: Dersal je velike Tabore z-Gerkmi, y Vugri: ali Gerke pod Skadrom tak je potukel, da vech nigdar neszûsze podztupili na nyega iti, Vugri pako vechput nyegova Szela y vàrashe palèchi, y robèchi, kakszû zachuli, da Szebeszlav na konya je izjahal, kakti od ztréle poplasheni povushli jeszu. Med dva Szìne Razbìna y Vladimìra razdelyivshi Kràlyeztvo chez 24 léto làdanya je iz szvéta preshel.

XI. *Razbín*, ali *Razbivoj* y *Vladimir*: dobivshi Razbin za ladanye vsze dolnye ztràne od morja chez szedem léth vumervshi,

Digitalizirao Google

czélo nazad Kralyeztvo bratu Vladimìru je oztavil: ov vzel je Vodye Vugerzkoga kcher za Tovarushiczu, iz koje rodil je Karamìra, y potlam kak 20 léth vu ladanyu je dovershil, na drùgi szvét je odishel okolo léta 768.

XII. *Karamìr*, ali: *Kanímìr* Vszéh Kràlyev perveshéh moguchnozt z-velikém blàgom y bogaztvom néje szamo doztigel, nego y dalko nadishel: iz prevelike zkupozti, vsze szàm imati seléchi, vsze vekshe y vekshe podanke, y dàche potrébuval je, tak da lyudztvo vech zmagati nemogùche proti nyemu podignutisze je mòralo: Horvàti perve je proti szebi zbuchil: zàto za ove potishiti iz Albanie, Maczedonie y Gornye Mezie Sherege proti Horvàtom je izpelyal; ali kadabi na polyu Hlivno dugo vrémena obodve ztràni dréchno vojuvale, Horvati zadnyich obladavczi y Kanimìru sivlenya y Tabora konecz vchinili jeszu: okolo léta 802.

XIII. *Tverdoszlav* na mézto Otcza Kanimira na Kralyeztvo ztupivshi, vidèchi peldu Oteza szvojega, z-dobrotum y miloszerdnoztjum podlosnike ravnati je pochel: y zâto Horvàte, koji doshli jeszu szvoj chin proti nyegovomu otczu zbog prevelikoga obtershenya zprichàvat, lyublyeno vu miloschu je prijel: Kadabi vu mìru vsze dersave vnogo léth ladal, je sitek dokonchal okolo léta 823 prez Szìna.

XIV. *Ostrivoj*, Tverdoszlava Szeztrich

Digitalizirao Google

takaj vu miru je sivél 23 léth, y Szînu Tolimiru Kràlyeztvo prédal okolo léta 846.

XV. *Tolimìr*, ali *Zolomir*, Budûch muder, y dober, ználje podlosnike szvoje vu mìru y pokornozti zadersati, tak dasze je vsza zemlya pod ladanyem nyegovém raduvala: ali szamo 11 léth je Kralyuval, y vu vékivechnozt preshel okol léta 857.

XVI. *Prédiszlav*, ali *Trébiszlav*, Odversek Otcza dobroga vinu y senam povdalsze je, zàto za ove podmititi podlosnike gùliti je pochel, nyihovo pràvo z-szilum odtimal: odkuda na nyega vszi merzelijeszu y od nyega povszud zlo govorili, navlaztito pako Boshnyàki, koji teskoche tulike podnezti vech nemogùchi, od nyega zevszem oddrusilisze, y szamo Bána szvojega za Poglavàra zpoznavali: kaj zachuvshi Prébiszlav szerdit zkupil je Sherege, y na Boshnyake shetuval, ali oni nyega z-velikum pripravum dochekavshi, nyegovu vojzku razbili jeszu, nyemu glàvu odszekli, y télo vu vodu hitili, menèchi, da, koi vsze chlovechnozti bílje nepriatel, niti chlovechjega pokopa ni vréden, okolo léta 872.

XVII. *Czepimìr*, ali *Krépimir*, ztupivshi na ztoliczu Kralyeztva taki z-velikemi Sheregi na Boshniu je navalil, Bàna, y vnoge druge kervolochno pomoril. Pod nyim oholen nàrod Némczev je bìl navalil, y predobil Iztriu, kadabi pako na Dalmacziu ishli, izi-

Digitalizirao Google

shel je pred nye Kràly, y lehkem nàchinom bojazlive prez toga lyüdi, je pomoril, tak da komaj nekoji z-bésanyem sivlénye oszlobodili jeszu: kaj vidèchi Nemski Herczeg, bojèchisze, da Szlovinczi zbog krivicze nebisze fantili, Kcher Czepimira Králya za Szina zvòga je proszil, koju kakti krivichen ludzkoga Kralyeztva poszvojitel tesko y z-velikemi mitmi je dobil: ter ovak med nyimi priatelztvo vchinyeno je. Czepimir ladal je 25 léth, ober szedem mészeczh, y sivlènye dokonchal okol léta 898.

XVIII. *Szvètoszlav*, ali *Szvètorad*, pravichen, dober, Boga bojèchi podlosnike szvoje lyübil je, vboge nadelyival, vu velikom mìru je prebíval vech 18 léth, na tuliko je lyúbil Szina Radiszlava, da potlam nyemu Ravnanya je predal.

XIX. *Radoszlav*, da lyúbavi Otcza szvojega szebe vrédnoga izkàsé, po szmerti Otcza ne szamo Kralyeztva, nego y Krépoztih nyegovéh szebe naszlédnika je pokàzal. Jedìno neszréchen, da Szina Cziaszlava, ali; Szeiszlava vszéh zlocheztòch punoga je zadobil; ar ne szamo Otczu, nego y Sz. Materi Czìrkvi nepokoren je bìl, tak, da od vszéh za odmetnika práve Vére jesze dersal, za Kralyeztvom pako za sivoga Otcza hlépèchi szvojum nechlovechnoztjum y kriviczami vszém oduren je poztal: z-ovoga nagadyanyem zbantuvàn Bàn Horvatzki od Like y Kerbave; Binikush, z-szvojemi pod-

Digitalizirao Google

losnemi od Kràlya je odztúpil: Kraly bojèchisze, da nebi kaj gorshega izishlo, podignul je Vojzku, na dve ztràne razdelyil, jednu szam je pelyal, drùgu Szìnu prédal: Ali oni Kràlyu szàmi povdalisze jeszu, da kada Szìna krivichnoga terpeli nészû, proti Królyu dobromu nepokorni biti nebisze szúdili: Ban jedini je pobegnul, drugem Kràly je vszém oproztil: ali Szìn nyegov kervolochno je vsze ràsal, y szusne vojnìkom szvojem prédal: kaj vidèchi Vojnìki Kràlya, vszi na ztràn Szìna Cziaszlava merzko preshli jeszu: kadabi pako vidél, da vszi pri nyem jeszu, Kràlya Otcza je iz ztolicze iztiral, y zapovédal ali vmoriti, ali sivoga k-szebi dopelyati: zeznavshi pako to nevolyni Otecz, z-nekulikémi szvojémi vérnemi bésal je, naj predi vu gore, potlam k-morju y chujùchi nepriatele za szobum iti, puztilsze je vu plavanye, ter do jedne pechine doplàval, koja y den dèneshni *Pechina Radoszlava* zovesze: zatém po prepuztchènyu Bosjem ladjìcza jedna brodila je mimo, koju Kràly k-szebi dozvavshi, szréchno na brég Apulie je izishel, pak odonud vu Rìm peshicze preshel. Potlam anda„

XX. *Cziaszlav* oztal je Kràly, doklam rúka Bosànzka je nyega ztignula; ar, kadabi jednóch vu lovu bìl z-nekojém Velikashem iz Panonie, imenom Vidom (nekoji velìju Kìshom) y med nyimi (neznasze, zarad chesza) szvadya naztala, Cziaszlav Vida z-nyegovémi vu bég je natiral, ter nye pre-

Digitalizirao Google

ganyajùchi, szad jednoga, szad drùgoga székel, doklam je Vida doztignul, kojega iz konya obalil, y glávu je odszekel: kaj chujùcha Vidova Tovàrushicza, ozojna drugach Sena, od Vodye Panonzkoga Sherega velike je izproszila, koji Cziaszlava iz nenàda obkolyili, y sìvoga Vidovi Vdoviczi predali jeszu, ona pako, za mùsa jadovita, z-vszakojachkum mùkum nyega muchiti nosz y vùha odrézati, vszém lyudem na veliku obshanozt naztaviti, zadnyich z-smehkém selezjem v-potoku vtopíti je vchinìla: ter ovak Pravicza Bosańzka Szìna puntarzkoga z-onakovum múkum je zkonchala, zkakovum on Otcza zkonchati je hotel. — Radoszlav, vu Rímu budùchi, y ove glàsze chujùchi Vishnyemu je zahvalil, koi gréshne kastiguje, nad pravichnemisze szmiluje, vzemshi od Sz. Otcza Pàpe blagoszlov domom jesze povernul, krivnye szebi od podlosnikov zarad Szìna vuchinyene odproztil, y vsze nazàd vu miloschu prijel: rodil je josche Szìna Kolomana, ter potlam dugo vrémena med szréchnemi, y neszréchnemi dogadyaji blaseno sìtek dovershil okolo léta 965.

Drùgi pako povédaju, da on vu Rimu je vumerl y vu veliki czirkvi Lateranenzki zakopan: predi véndar po nagovárjanyu szvojéh, dasze pléme kràlyevzko nezatere, zjednum Divojkum Rimzkum osenilsze, y z-nyum imal Szina *Pavlimìra*, kojega Rimlyani zarad velike sznàge ztrùka y lépote *Bello*, iliti: *Lépi* zvàli jeszu: ovoga pako

Digitalizirao Google

Dalmatinczi Tribinyani, prez Kràlya budùchi, ter velike od Szaraczènov, ili: Turczev krivicze dobivajùchi po Poszlenikih zproszili jeszu, dabi na mézto Otcza szvojega opuztcheném orszàgov ladanye poprijel: kak y vchinyeno je.

Kak pìsheju Diokleash y za nyím P. And. Kachich, za Paulimìrom bìl je Krály Szìn nyegov *Tishimìr*, josh vu zibki okorunyen, ali vnogi nehotèchi déte nad szobum kralyuvati, od nyegasze odvergli jeszu: Mati pako nyegova, kadabi bìl naràszel, vchinilagâ je oseniti z-kcherjum *Czidomìra*, ili: Godemíra, Bana Horvàtzkoga, t. j. od Kerbave, Like, y Kotora, z-kojum Tishimìr imal je dvà Szìne: Prelimìra y Krezimìra: ovoga Otecz poszlal je k-Dédu Czidomíru proszèchi pomoch, za predobiti nazàd dersave, kojesze od nyega odvergle jeszu: koi proshnyu poszluhnuvshi Boshniju je predobil, y predal Vnuku szvojemu, zvun toga y po szmerti je nyemu oztavil czélu szvoju Banovinu, tak da *Krezimìr* velik y zmosen je poztal: potlam y Tishimìr z-Szìnom ztareshém Prelimìrom vudrivshi na dersavu Prevalitanzku, Bàna je pogubil, vojzku nyegovu zkonchal, y dersavu pod sze zpravil.

Vréme ono navalili jeszu Gerki na Raszìu, y nyu predobíli: Bàn pako Raszie z-Senum y détczúm vtekelsze je pod obrambu Tishimìra, y nyemu szebe y Banovinu szvoju povdal, ako Gerke iztira: imal je

Digitalizirao Google

pako oszebujne lépote kcher, vu koju Prelimir jesze zalyùbil, y nyu vzel, zkupivshi ada obilnu vojzku, Gerke je poszékel, y Raszin Taztu predal: za toga vumerl je Tishimìr, y oztal je za Kràlya *Prelimìr*, kojemu vszì nàrodi Szlavenzki, y Bâni podlosilisze jeszu: imel je pako chetiri Szìne: *Hvalimìra*, *Boleszlava*, *Dragiszlava*, *y Szvevlada*, kojém za sìvoga szebe razdelyil je dersave, y vu ztarozti iz szvéta preshel.

Krezimìr imel je Szìna *Stefana*: ov pako zvun prave détcze imel je naravskoga Szìna *Legleta*, koi kakti nepràvi brat, od drùgéh odurjavan, iz Boshnie pobegnul je vu Tribiny k-Rodyaku Boleszlavu, od kojega lépo prijet, y osenyen je bìl z-jednum lépum Gozpúm, imenom *Loriczum*, y z-nyum rodil szedem Szìnov, vszéh dréchnéh Junàkov: kadabi pako Szìni Prelimìra prevech ostro ravnali, vsza Gozpoda od nyih odztùpila jeszu, ter Legléta y Szine nyegove nagovorili, da nye pomorìju, kaj y vchinili jeszu vszém, zvun jedìnoga Shilveztra, koi z-Materjum vu Dobrovnik je vushel, y zvrémenom Krály poztal; ar; akoprém *Leglet* z-Szinmi szojemi dersave ovè bi bìl poprijel, Pravicza véndar Bosanzka kervolochnozt tuliku prepuztiti nehotècha, Legleta y Szine z-kugum nàglum je kastigala, kaj Szlavinczi bojèchisze Szilvestra za Kràlya korunili jeszu, koi zevszema dobrotiven y Bóga bojèchi je bìl, y vu mìru dugo ladajùchi, Szìna za szobum oztavil je Kràlya

Digitalizirao Google

Tugimìra, koi takaj krépozten budùchi, y vu mìru ladajùchi ztoliczu szvoju oztavil je Szìnu *Hvalimìru*: Ov pako vumìrajùchi Kràlyeztvo trém Szinom *Petriszlavu*, *Dragimìru* y *Miroszlavu*, koje jednàko lyúbil je, je razdelyil, hotèchi pako *Miroszlav* jednoch pohoditi Petriszlava, kadabi vu mali ladjìczi po Jezerischu Zkaderzkem putuval, podignulsze je viher, ter szlàpi nyega *z*-pajdashi zaleſali jeszu: zatém Petriszlav y nyegovu ztrán je poprijel.

Imel je *Petriszlav* Szìna *Vladimìra*, koi zvun naravzke lépote z-vszemi krépoztmi bìlje nakinchen, nego jako neszréchen, y zadnyich Muchenik je poztál; ar Kràly Bulgarzki *Szamuel* podignul je proti nyemu szilni boj, kojemu Vladimìr szuprotztavitisze nemogùchi z-malum vojzkum vugnulsze je vu planìne, vu kojéh vnogo chemerneh kàchh nahadyalosze je, tak, da vszaki od nyih vpichen je poginul: Vladimìr z-gorùchum molitvum od Boga je zprosziſ, da one kache josh den deneshni nikomu skodéti nemogu. Szamuel vidèchi, da Vladimìra vu planinah predobiti nemore, pochel je nyega na izliku mamîti, priszigajùchi, damû nikaj zla vchiniti neche, léztor z-nyim szuszedzki od królyevzkeh poszlov zpominatisze selèchi. *Vladimir* iztinzkoga Szerdcza izìde iz planine, kojega taki Szamuel zvezanoga vu vuzu vu Bulgariu je poszlal: zatém czélu Dalmàcziu porobivshi z-neizbrojemi plenmi domom odishel. —

Digitalizirao Google

Kchi Szamuela, *Koszara* imenom, jako krépoztna divojka oszebujno pomiluvanye zverhu vbogeh, navlaztito Vuznikov je noszila, kojem almustvo delìla, y szama rubjè prati je znala: ova vu temniczu jednòch dojdùcha zapàzi Vladimìra verlo sznasnoga, y krépoztnoga Mladencza, y zproti na tuliko vu nyega jesze zalyubila, da od Otcza nyega za Tovarusha je izproszila, koju Otecz jako lyubèchi, selyi je privolyil: ter onda Vladimir z-kralyevzkemi szvitami oblechen z-Koszarum jesze poruchil, y nazad vu szvoje Kralyeztvo povernul.

Po szmerti Szamuela Szìn Radomìr tak viteski sze je dersal, da boj proti Baziliu Czaru podigshi vszu vojzku je razbil, dersave porobil, y do Czarigrada vsze oszvojil: bojèchisze Baziliush, damû neotme y Czarigrada, szuprotztati nemogúchi, tolnacha je vchinil, kakbigâ zkrovno pogubil, skomcze anda poshlye Poszlenìke *Vladiszlavu* Radomìra Rodyaku, nagovarjajùchi nyega, da naj Radomìra zkoncha y szebe za Kralya poztàvi, kaj y vchinyeno je; ar *Vladiszlav* jednoch Radomíra vu lovu vidèchi szamoga je zkonchal, y z-pomochjum Bazilia Rály poztal: ali — bojalsze je Vladimíra, vumorjenoga Radomìra Szvàka, zato y nyega zkonchati je dokonchal: ada poshlye Poszlenìke k-Vladimìru, pozivajùchi nyega na jeden lyublyen y za nyega hasznoviti razgovor: Vladimìr nyegovu shegavozt poznavshi od-

Digitalizirao Google

perto je odrekel, da on k-nyemu nejde, da nebi z-nyìm vchinil, kak je y z-Radomìrom: dagâ anda preszlépì, poshlye nyemu zlàti krìs, y poruchì po dvéh Vlaskéh Vladikah y jednem Puztchenìku, dasze priszìse na on krìs, damû nikaj neche: Vladimìr krìs zlàti poshelye nazád, govorèchi, da Zvelichitel nash néje na zlatom, nego drévènom krìsu viszél, da on priszegi, na takov krìs vuchinyenoj, nevéruje: á ktomu odishla je y Koszara mézto nyega k-Vladiszlavu za vidèti, kakove on miszli ima: ali Vladiszlav Koszaru na izliku lépo je prijel, y priatelzki dvoril: Vladimìru pako poshelye krìsa dréveǹoga: preobladan zadnyìch Vladimìr, krìsu jesze naklonil, y pobosnogâ kushnul, tersze k-Vladiszlavu odpravil: Naredil je pako Vladiszlav na pùtu zaszéde, da Vladimìra zkonchaju: ali — josh nî bìla vura nyegova; kajti zaszédniki poleg Vladimìra vidéchi Angele z-mechmi pobégnuli jeszu, ter ovak Vladimìr do Dvora Vladiszlava sìv je doshel, kaj Vladiszlav chujùchi jakosze je vusgal, y pri obedu szedèchi zapovedal, da Vladimìra; kada vu czìrkvu pojde molit, zkonchaju; kak y vchinyeno je; ar dojdùchega, po navadé, vu czìrkvu taki vojnìki obzterli jeszu, y sitka konecz obznanili: vidéchi ovo Vladimìr Vladikam, y Puztchenìku reche: Kajztê z-mene napravili, moja Gozpoda? zakaj ja priszegam vashem verujùchi pravichen vumìram? ali — onisze nészû niti pogledati nyega podztupili: onda on

Digitalizirao Google

moliti pochne, zpoved vchinì, y krìsa szebi poszlànoga vu rukah dersèchi reche: Moléte za mê, krìs ov zkupa z-vami na szùdu Bosjem szvedok bude, da nekriven vumìram: onda krìsa kúshne, zprichasze Biskopom, y kadabisze vszi razplakali, izìde iz czìrkve, y pred czirkvum glàva mû je odszéchena dan 22 Rosnyaka: Biskupi zatém télo med navadnémi popévkami nazad vu czírkvu zaneszli, y pokopali jeszu: Ali — Bog hotéchi vérnoga szlùge szvojega, y Muchenìka díku pokazati, chuda je chinil; vnogi, z-vszakojachkemi betegi obtersheni, pri grobu nyegovém zdravje zadobili jeszu, y v-nochi videlasze je vu czìrkvé szvètlozt velika: Tovarushicza nyegova dugo vrémena je nyega tuguvala, kaj vidèchi Vladiszlav, dopuztil je Koszaré, da naj télo Tovarusha odnesze, y gdé hoche, pokopa: onagâ pako je odpelyala vu Krean, y vu czìrkvé B. D. M., doztojno pokopati vchinìla, gdé y den deneshni czélo josche nezmerno lépu duhu daje: ona odishla je med Opaticze, y pobosno sitek dokonchavsha pri nogah Tovarusha pokopana je.

Vladiszlav taki za nyum z-sheregom je ishel, y dersave pokojnoga Vladimìra obszedyuval: budùchi pako jeden vecher pod Varashem Drachem (Druachium) pri goztchènyu, zapazi oborusnu zpodobu z-mechem, y preztrashen pochme vikati: Zkochete, vojnìki! branite mê, hoche mê Vla-

Digitalizirao Google

dimìr: ovo zgovorivshi pochme bésati, ali od Angela vudren opal je mertev predi, nego vojnìki doderchali jeszu.

Kada ovo *Dragimìr* zachùje, zpràvi sherega, y szebe za Kràlya je poztavil: ali — Kotàrczi beshesze zpuntali, zato proti nyim iti je mòral: oni pako dojduchega z-szvum doztojnoztjum na izliku prijeli jeszu, y goztchènye napravili: à pod goztchenyem na nyega navalili: kaj on zpazivshi, y viteskisze branèchi, vu czìrkvu blisnyu Arkangela Gabriela je pobegel, kam nigdo iti nésze podztùpil, nego nekoji krova prederli jeszu, y z-kamenyem nyega vubili.

Za ovem potlam recheni goré Piszczi imenùju Kràlye Szlavinzke: Dobroszlava, Mihàlya, Radoszlava II. Bodìna, Dobroszlava II. Vladimìra III. Juraja, Grubishu, y Draginu: ali: Gradinyu: kojéh sitek koi selì znati, naj nagleda Diokleasha pri Lucziushu, ali P. Andr. Kachicha.

Marulush pako pri iztom Lucziushu, y Ratkaj pìsheju, da po szmerti Radoszlava Szìn nyegov Koloman (kak vre goré zpomenyeno je) zaradi dobe kralyuvati nemogùchi zaoztal je, nego z-obchinzkem izvolènyem (poleg Baroniusha) poztal je Kràly

Digitalizirao Google

XXI. *Branimìr*, velike krépozti chlovek, koi z-mudroztjum, y praviczum szréchu ravnanya szlositi znajùchi, oszebujnu proti Bogu pobosnozt, y proti Glavi Sz. Matere Czìrkve podlosnozt je kàzal: chez 24. léta làdanya na blasenu vékivéchnozt je odishel: ter, kajti y Szìn Radoszlava Koloman je bìl preminul, zato ztoliczu kralyevzku dobil je Szìn Branimìra„

XXII. *Goztomil*, koi vsze dusnozti dobroga Ladavcza kasùchi, potlamkak 12 léth vu kralyuvànyu je izpunil, prez odvetka sìtek je dokonchal; ar, akoprém imal je Szìna *Ivana*, ov véndar, da Bogu jedìno szlùsitì more, josh za sìvoga Otcza vu puztchìnu Pemzku po Angela vodyenyu je zashel, kadé 50 léth vu ostróché veliki zprevodivshi blaseni konecz je vzel.

XXIII. *Szudimìr:* — Po szmerti Goztomila Szlavinczi prilosilisze jeszu bìlì *Keanu*, Królyu Bulgarzkomu: ali — Szudimìr, Bàn Horvatzki y Dalmatinzki, dersave vnòge pod sze je zpravil: medtémtoga od ztarozti, y poszlov obtershen za dvémi létmi prez odvetka je preminul: *Kean* pako z-tulikemi dersavami objàchen, hotèchi krivicze, szebi od Vúgrov vchinyene, fantiti, proti Sz. Stefanu Kràlyu tabora je podignul, ter, akoprém Keanu niti mòch, niti szerdcze, niti znanozt vojnichka za obladati nebi falela, po volyé véndar Bosanzkoj za teskemi harczi zadnyich Kean vojzku y sìtek

Digitalizirao Google

je pogubil, ono izto léto, koje y Szudimìr je vumerl.

Ovéh Poszlédniki zbog múchanya, ali, neszlaganya Piszczev prav neznajusze: Iz razlúcheneh Piszczev Imena léztor zpomènem: Lucziush (l. 2. c. 1.) izvàdya ovak„

1vich *Iz Porfirogeneta Horvàtov Vodye.* Porin, Porga, Terpimìr, Krezimìr, Miroszlav, Pribuniush.

2goch *Vodye y Kràlyi Horvàtov iz Jasprista Szalon.* Branimír. 914 Tamiszlav. 970 Dircziszlav Kr. Dalm. y Horv. 990. Terpimìr Kr. Muchimìr Kr. 1015. Krezimìr Kr. Horv. 1060 Stefan Kr. Krezimìr Kr. Zvonimìr Kr.

3ich *Vodye Horvatzki iz Pìszemh, y Szlobodnéh Lìztov.* Porin, Porga. 318 Borna Vodya Dalm. y Liburn. 821 Ladaszlav, Miszlav. 833 Terpimìr. 840 Unuszlav, y Diodor: Dominik, ali Demogoy, y Inikush. 879 Szedészlav. 880 Branimìr Knéz. 890 Braszlav. 892 Muchimìr. 920 Mihaly Bàn.

Izti Lucziush Vodye Horvàtzke iz Piszemh izvàdya ovak„

Digitalizirao Google

Krezimìr Vekshi.

Pribina) Bani
Godemir)

Direzislav Krezimìr Kràly.

od léta 994 do 1000 | **Szvetoszlav) Bàni**
Gojszlav)

Stefan Kràly.

Varda Boszetare Stefan Prazka } Bàni

Od L. 1052. do 1073 Krezimìr Peter Dalm. y Horv. Kr.

Lyùbimìr) Bàni
Peter)

Gojzo Bàn 1059
Stefan Vodya 1066.

Szlavizo Kràly.

Léto 1073 Zvonimìr Demeter do 1087 Kr. Dalm. y Horv.

Radovan Kràlyev Szìn 1083.

Stefan Kr. Dalm. y Horv. zadnyi.

P. *Mikòczi* (Otio. Croat. C. VI. §. 11.) Vodye izvàdya ovak,, I Kluka. II. Porga. III. N. IV N. V N. VI Borna Vodya Dalm. Lyutovid Vodya Panon. VII. Ladaszlav Vodya Dalm. VIII. Porìn. IX Miszlav. X Terpimir. Unuszlav, y Diodor: Dominik, ali Demogoy, Inikus. XI Szediszlav. XII Branimìr: Braszlav. XIII Muchimìr. XIV Krezimìr. XV Miroszlav. XVI Pribunius. XVII Tamiszlav. XVIII Czidomìr, ili: Godemir: ovoga kchi N. koju vzel je Tishimìr, y znyum zadobìl Szìna-Krezimìra II. koi *Vek-*

Digitalizirao Google

shi zovesze. Takaj (c. VI. §. 12.) Szleduvànya Kràlyev Horvatzkéh: 1. Krezimìr II. *Vekshi* zvan. 2 Dircziszlav. 3 Krezimìr III *Patricziush* rechen. 4 Stefan I, kojega Tovarushicza pervesha *Hiczela*: drùga *Vekenega*, iz koje (5) Krezimìr IV. *Peter* imenuvan: Y Krezimìra IV Brat Prelimìr, iz kojega izhàdya Stefan II szedmi y zadnyi Kràly. 6 Szlavik. 7 *Zvonimìr*, Demeter zvàn, kojega Sena perva, *Helena* imala je kcher, *Vinike* zvanu, vudatu za Mihalya Lapszanovicha, iz kojéh je izishel Martin Lapszanovich. Sena druga *Lépa*, iz koje Radovan Paztorek Zvonimìra.

Ratkaj pìshe, da po szmerti Keana y Szudimìra Vojvode Terpimìra Szìn, y Szudimìra Zet, *Krezimìr* z-volyum vszéh Kràly nad Boshnum y Dalmaczium je poztal, Léto 1003. Koi Herczeg vsze hvàle vréden, y z-vszemi náravzkemi dàri nakinchen je bìl, tak, da glàsz nyegov chujuchi Sz. Stefan, Kràly Vugerzki, za Szína Imbriha Kcher je zproszil: odkuda takaj Sz. Imbrih Vojvoda od Szlavonie je imenuvàn: potlam kak bibìl 31 Léto Kralyuvànya zpunil, je vumerl, — iz nekakovoga Piszma Porfirogenetovoga, velì Ratkaj, vídisze, da za Krezimirom Szìn nyegov *Miroszlav* Kràlyeztvo je proprijel, nego komaj chetiri léta ladajùchi od nekojega Bàna *Privìna* vumorjen. Ova kakgodersze imaju, veksha ztràn Piszczev véndar povéda, da za Krezimìrom na kralyeztvo je

Digitalizirao Google

ztùpil *Zvonimìr Demeter*, pod Krezimìrom Bán, koi akoprém od pobosnéh Roditelov bìlbisze rodil, od Sz. Vére véndar z-pochetka odztupivshi na Czìrkvu Bulgarzku po vodyenyu Paula Bana kervolochno je bìl navalil: ali y ov Pavel Bàn, bogat drugach, y dréchen chlovek, zbantuvàn od-Zvonimìra, czélu Horvatzku pod sze je zpravil, kojega véndar z-Sheregmi Dalmatinzkemi nazàd na podlosnozt je priszilil: Zvonimìr potlam od szvoje nevérnozti povernuvshisze, Sz. Véru Katolichanzku z-pravoga szerdcza je poprijel, naj bolshéh Kràlyev viteski Naszlédnik je poztal, od zlochezteh léztor odurjàvan: pod nyegovém kràlyuvànyem tak szréchno vszaszù hodila, da Shalomon, Gejza, y Ladiszlav Brati, y Vugerzki Vojvode szvoju nyemu Szeztru, *Lepu* imenom, za Tovarushiczu dàli jeszu: Tabora néje dersal, nego proti Korusczem szamo, y ove z-pomochjum Gejze Szvàka szvojega chizto je vkrotil. Potlam pako preztaliszû tabori, blàgo y bogatztvo jesze povekshavalo, pravicza vszakomu delyena, tak da niti sziromàki od pohlepnozti bogàtushev, niti pomenshi od navalénya premogùchnéh nikaj bojatisze nészû imali: ter kajti vszi zkerb polyodélanya, odkojìvanya marhe, y terguvànya imali jeszu, zato vréme ono Horvatzka tak z-vszem obilna je bìla, kak josh nigdar: vu Varashih vìdelasze je prestimàna oprava, szvétlo orusje, nakincheni konyi, izebrano pohistvo, zlàta y szrebra vnosìna preobilna,

Digitalizirao Google

dràgo kaménye, gyungyi, y vsze oztálo, kaj szerdcze y oko chlovechanzko poseleti more.

Szlavonia, zkupa z-Horvatzkúm, y Dalmaczium gdagda pod làdanyem jednoga bìla je, gdagda imala je laztovite szvoje Ladavcze, z-med kojéh S. Godeskalk, od Szlavonczev, josh poganìnov, vumorjen, zadnyi je bìl; ov najmre vishe léth ladajùchi terszilsze je vnoge na pràvu Véru obernuti, zàto od nekojéh puntarzkéh poganìnov pograblyen, kervolochno bijen, od mézta do mézta na obshanozt vodyen, nehotèchi od Sz. Kristusheve Vére odztùpiti, z-odrézanemi rukami, y nogami na vulyiczu hitchen je bìl: zadnyich y gláva odszéchena, na kolecz je nateknyena za aldov krivomu Bogu, *Radigozt*, zvanomu: zatém y nyegova Tovarushicza, Dànie Kràlya Kchi, tuchena y vubita, oztali takaj kerscheniki pomorjeni, y ovak vszi Szlavonczi na krivu véru nazadsze povernuli jeszu bìli: kaj vidèchi Zvonimìr y ovu ztràn podsze je zpravil, ter ovak vsza tri Kralyeztva, Dalmaczia, Horvatzka, y Szlavonia vszigdar zkupa pod jedném oztale jeszu, kak nye zkupa làdal je Zvonimìr, doklam léto po Kristushevém Nàrodyenyu 1084 vsza zkupa szvojoj Tovarushiczi, *Lepi*, Ladiszlava Kràlya Szeztri oztavivshi iz szvéta ovoga je preminul. — Ali kadabi nekoji z-med Velikàshev nyu iz ztolicze izhititi hoteli, ona pomoch od Brata dobivsha

Digitalizirao Google

nye na podlosnozt je prignàla, doklam y ona zadnyìch chez 7 léth, vumìrajúcha, vsza tri zkupa Bratu Ladiszlavu, kákti naj blísnyemu Rodyàku, vu zadnye vòlye Odluki je oztàvila: kak y dogodìlosze je; ar, kadabi po szmerti nyeini Velikàshi hotèchi vszàki szebi ztoliczu kralyevzku privléchi, vszakojachke nezrednozti povszúd delali, tak da nekoi Velikàsh velike krivicze prijemshi, terpéti nemogùch, berse k-Ladiszlavu Kràlyu je ishel, y nyega nagovoril, da on ová Kralyeztva k-Vugerzki Koruni pribavi: ter on zpravivshi Sherege na naglom je doshel, y nepripravne, ter neszlosne lehko je predobil: medtémtoga vidèchi Horvati Sz. Ladiszlava pravichno y mùdro làdanye, y ravnanye zadnyìch y szami szebe k-Vugerzki Koruni pridali jeszu, tak véndar da pod Bàni szvojemi nepreztancze oztali jeszu. Ter od potlam nepreztancze z-Korunum Vugerzkum ovo troje kràlyeztvo szloseno je bìlo, doklam po Napoleonu Bonaparte, za vrème Franczuzkem Czeszaru, po kriviczi razdrapano je poztalo.

Sz. Ladiszlav, da Sz. Véru vu ovéh kralyeztvah bolye vterdi, naredilje Biskupiu Zagrebechku, y nyu z-28 Kanoniki, ztolnum Czìrkvum, y dohodki dareslivo nakinchil: Koja Czìrkva tak zbog szvoje ztarozti, kak takaj kincha, med pervemi pod Czeszarztvom ovém Czìrkvami dichitisze more; Ima najmre: 1 *Czélo déte* jedno z-med détczè,

Digitalizirao Google

po Herodeshu pomorjene, koje, kak szúdi Vinkovich Biskup Zagrebechki, Kràly Vugerzki Andràsh II iz Jeruzalema povrachajùchisze ovoj czìrkvi je daruval.

2 *Lyubanyu* Sz. Stefana I Kràlya Vugerzkoga vu Szreberni zpodobi do perszh obléchenu, koju Kardinal Barberini léto 1635 je prikàzal.

3 *Krìs zlàti* kojega zpodnya ztràn szreberna, nego pozlatchena, y z-dràgem kaményem nakinchena je, vu kojem nekuliko oztatkov presz. Krìsa Kristushevoga chuvajusze: ovoga, kak takaj povéda Vinkovich, Marczelìn Biskup negda Zagrebechki je za Czirkvu ovu prezkerbel.

4 *Czìpely* od noge ali ruke czéli Sz. Petra Dominikanzkoga Muchenika, od Sz. Augustina negda Biskupa szvojoj Zaruchniczi prikazan.

5 *Perzta* Sz. Ivana Kerztitela, z-kojem Kristusha je kazal, govorèchi: *Nut! ovo je Agnecz Bosji.*

6 *Plasch* Sz. Ladiszlava Kràlya, y *Rúku desznu.*

7. *Rùku* Sz. Shandora Biskupa.

8 *Rebro*, y *dva zùba* Sz. Petra Muchenìka, dàr Sz. Augustìna Biskupa.

Digitalizirao Google

9 *Ztràn lubanye* Sz. Kajusha Pape y Muchenika.

10 *Opravilo* Sz. Augustìna Biskupa Zagrebechkoga iz Reda Sz. Dominika.

Sz. Ladiszlav ali szàm nekoje hasznovite naredbe je napravil, ali perveshíh Kràlyev, navlaztito Sz. Stefana zapovedi je potverdil, ter ostre kastige prekershitelom naztavil: kakti:

1 Koibi na dàn Szvetechni, ali Nedélyni délal, za birshàg platiti je mòral konya, ali vola: ako z-chem drúgém je délal, onoga orudelya bìl je kvaren, ali bijen (Decr. 2. Stephani c. 7.)

2 Ako koi po lénozti vu dàn szvetechni vu Czìrkvu nebi doshel, bijen je bìl, y glàva mûsze je obrìla (Decr. 2. S. St. c. 8.)

3 Koibi vu kvaterni dàn meszo jél, czél tjeden zapert je poztil (ibid. e. 9.)

4 Koibi vu pètek meszo bìl jél, takaj zapert czél tjeden je poztil (ibid. c. 10.)

5 Koisze pred szmertjum zpovédati nebi hotel, ni bìl med Kerschenike pokopan, niti za nyega molyeno (ibid. c. 11.) ako pako po nemarnozti Domàrov prez Sz. Zpovedi bi bìl vumerl, oni poleg szùda szvojega Duhovnoga Paztíra kastigani jeszu.

Digitalizirao Google

6 Koíbi bìli nepokorni Duhovnem Poglavàrom, do szedmoga pùta, kralyevzkomu szùdu predàtisze jeszu mòrali. (ibid. c. 12.)

7 Koibi drùgoga pripetcze vmoril, zvun kastige Duhovnè poztenya, platiti je mòral pensih dvanajtz zlàta: ili: poleg Szambuka, 4 fl. y 80 Vugerzkéh pentakov, kojéh ztotina jeden Ranychki chini (ib. c. 13.)

8 Koibi senu vmoril bìl, ako je bìl plemenit, zvun kastige Duhovnè poztenya, mòral je dati 50 telczev ili: 200 fl. ako je bìl Vojnìk 40 fl. ako priprozt 20 fl. (ib. c. 14.)

9 Koibi krìvo priszegel, ako je bìl plemenit, odszeklamûsze je rúka, ali platilje 200 fl. priproztomu ali je rúka odszéchena, ali 48 fl. je platil, kak je najmre, poleg szùda, menshi, ali vekshi zrok bìl (ib. c. 15.)

10 Koibi hotonczè iz szerditozti, y naglozti drùgoga vmoril, platil je 110 pensih, ili 440 fl. (ib. c. 16.)

11 Koibi vu Czìrkvi sheptal, ako jebìl plemenit, bìl je vàn ztiran: priprozt zvèzan pred czìrkvum pred vszemi z-korobachi tuchen (ib c. 18.)

12 Otimnik, ali: zgrablyivecz divojke

Digitalizirao Google

zvun povernenya pograblyene divojke, plemenit 40 fl. prozti 20 fl. je platiti mòral (ib c. 25.)

13 Ozkrunyenye deklè od plemenitoga kastigano je pervìch y drugòch z-odrèzanyem làszih, tretjich zgublényem plemenschine koju véndar z-penèzi odkupiti je mogel. (ib. c. 26.)

14 Sena vu tatbini zapopadyena zgubila je plemenschinu, koju mûs z-penezmi izkupiti je mogel dva pùti, ali tretjich ne (ib. c. 29.)

15 Czopernicza: ili: shatrie délajucha mòralasze je vu Sz. Véri podvùchati, y po poztenyu puschena je: drugoch z-klùchem czìrkveném razbelyenem nakrìs na perszah, chelu, y za vratom je pripékena: tretjich znajdyena szúdu szvetzkomu je predàna (ib. c. 31.)

16 Koibi drugoga zaczopral, nyemu je predàn, y poleg szúda nyegovoga kastigan: potleshne vréme czoperniki, charavczi, y shatravczi na lomàchu obszudyevani jeszu (ib. c. 32.)

17 Szlùgi v-tatbini zapopadyenomu je odrézan nòsz, ali platil je 20 fl. drúgòch vùha, ali 20 fl. tretjich glàvu je zgubil: plemenit pako pervich plemenschinu je zgu-

Digitalizirao Google

bil, potlam zapopadyen, kakti szluga tàt je kastigan (ib. c. 39. 40.)

18 Prilizavecz, med Velikàshi neszloge delajúchi, veliku shumu pénèz'h platiti je mòral: y vechput jezika je kvaren bìl (ib. c. 54.)

Ovo jeszu negdashnéh pervéh kerschenìkov bìle ostròche, koje dabi y vezda szvoju jàkozt imale, stimam, da nebi Pravicza Bosànzka tuliko pùti poleg hmanyeh y dobre kastigati mòrala.

Digitalizirao Google

DÈL II.

Od Szlovàrniczh, Pìszczev, y Knyigh Orszàga Horvatzkoga.

§. 1.

Od Szlovàrniczh. **Da Panonczi josche pod Rimlyani, Szvéta Ladavczi, ne szamo od vojnichkoga vitestva, nego y od znànya Diachkoga Jezika, y drùgéh Navukov na velikom glàszu jeszu bìli, pìshe Paterkulush. Po zatergnyeném vu Panonié Rìmzkém làdanyu, y vszakojachkéh Nàrodov navalènyu, kadabisze Szlavinczi vu Panonié Szavzki vtverdili, ztàre Panoncze naszledujùchi, ne szamo orusja diku szebi zpravili, nego y zbog znanya Diachkoga Jezika, y drùgéh Návukov szlàvu vékivechnu prizkerbili jeszu. Y zaizto dìku vitestva Vojnichkoga Národu ovomu gdo zkratiti more? On negda tulike Vojzke szréchno je izpelyal,**

Digitalizirao Google

tulike boje bahatno y hrabreno dokonchal, tulike kotàre zavjel, szilu Mahometanzku tuliko pùti zdersal, premogel, pretiral, y zaterl; tak, da zadnyich od Kràlyev Vugerzkéh za jake zìde, y krajev Kerschanzkéh ztalne chuvàre poztavlyen biti je mòral. Kulika pako Diachkoga Jezika veschnozt, y oztaléh vrédnèh Nàvukov znanozt pri Szlavinzkom Národu vszigdar je bìla, szvédochiju Pisczi y piszma vu Diachkém Jeziku od nyih popiszana.

Imali jeszu zadnyìch negda Szlavinczi szvoje laztovito pìszanye, y to dvojverztno: Czirilianzko, *Chjurulicza* zvàno, y glagolitichko, Sz. *Hyeronima*, y *Bukvicze* zvàno. Z-onem y szada szebi vnogi Szlavinzki Národi, navlaztito Ruszi, szlûsiju, ovo pako po Horvazkoj, navlaztito okolo Primorja, bìlo je navadno, kaj vnoga pìszma y szada josche kàseju: medtémtoga da Diachko pri Panonczich Poszavzkéh piszanye vu vszéh poszlih bìlo je zevszema navadno, tulika od nyih popiszana zvun dvojmbe poztavlyaju.

Piszmoznanztvo iz vechverztnéh dugovànyh szúdisze: ovak iz obnàshanya velikéh Chaztih, za koje nàvuki y Diachkoga Jezika znànye oszebujno potrébujesze: ako odovud Piszmoznanztvo premiszlisze, tak Szlavinczi vu ovém zaizto glaszoviti jeszu bìli: pokéhdobh tak velike y vnòge Chàzti z-velikum dìkum obnàshali jeszu: za ovo

Digitalizirao Google

vidéti potrebno bibìlo napervoztaviti tulike Kralyevzke Tolnàchnike (*Consiliarios*) Zkrovnike (*Secretarios*) Piszàrnike (*Cancellarios*) Bilesnike (*Notarios*) Mestre (*Protonotarios*) Supane (*Vicebanos*) Velike Knèze (*Supremos Comites*) y oztàle, koji po návuku, y piszmoznanztvu vu Kralyevzkéh y Orszachkéh Szlusbah dìku szebi nevmertelnu zpravili jeszu. Ali — pokéhdobh szada pod imenom *Pìszczev* oni szamo razmejusze, koji po szvojém pìszanyu, y knyigh ván davanyu za obchinzku haszen zkerbijusze, zàto ovéh szamo zpomenek zahvalen zvershiti selìm: Ovi najmre jeszu szlavni oni *Piszmoznanczi*, prez kojéh vsza vu skuri tmiczi, y saloztnem neznanyu bi lesala, prez kojéh niti imena odichena glaszovitéh lyudih, Obchin'h, y Kràlyeztvih nebi znali, prez kojéh povedanya szréchné ali neszréchne' dogadyajév czéléh obchin'h nebisze navchili bìli, z-réchjum: niti pràvu krépozt prestimati, niti zla ognutisze nebi mogli.

Ako gdo Szlavinczev biztri razum, viszoku pamet, vitesku za nàvuke prikladnozt, y vu vszakoteréh poszlih razbrìszanu prevejanozt premiszli, dvojil zaizto nebude, da vu nàrodu ovém Piszczi nahàdyalisze jeszu: nego, salozt! zarad pomenkanya Szlovárniczh (Typographia) aliszû pìszma potepena, ali gde med szamochnemi zìdmi, ali vu skrinyah perhneju. (*Od vishe zrokov govori Kerchelich. Prœliminares Notitiæ* v-lizt. 82.) Mestria najmre ova, koja vszéh Nàvukov,

Digitalizirao Google

napredkov, y sivlènya zdersitelicza rechisze more, ztoprav vu ztòlétje XV szvoj pochetek je dobìla: Pervi zadnyich Kinèzi pritìzkanya mestrijù imali jeszu, nego neprilichnu; pokéhdobh szamo na czéléh tabliczah réchi zrezavali jeszu, kakov nàchin pritizkanya okolo léta 1300. Marko Veneczianecz, ili: Mlechan iz Kìne vu Europu je doneszel: ali pravu mestriu pritizkanya z-oszebnemi zléjanemi szlovami pervi *Ivan Guttenberg* Moguntinecz z-pomochjum *Petra Shefera* okolo léta 1436 je znashel: kajti vendar szlove nyegove nevukretne, y nezklopne bìle jeszu, zato vre kesznéje Henrik Didot szlove je popravil: y Szakszònecz jeden, *Kenig* ozvàn, czèlu zkupa mestriu y szlóvh zlévanya y prilichnoga pritìzkanya je dovershil.

Szada mestria ova vre na tuliku zvershenozt je doshla, da vu Londonu na jednem Rukotvoru (Machina) jednu vuru po 900 Arkushev na obodva kraja, ada 14 vùrh, ili: czéli dàn 12600 arkushev pritisznutisze more: kak takaj y Papér vu Berolina (Prajzke zemlye poglavitém vàrashu) délasze ne na arkushe, nego na Réfe, y bale, kakti szukno, z-tulikum ferchnoztjum, da vszàki fertaly jedne minute nekuliko Réfov, y jeden dàn chez 14 vùrh do zto Riszov, ili 2000 Konczev, ili: 48000 arkushev zgotovitisze more.

Mestria potlam ova po czéloj Némski,

Digitalizirao Google

Franczuzki y Talianzki razishlasze je; okolo leta vre 1473 od dozvànoga iz Talianzke *Andrasha Hesz* vu poglaviti vàrash Vugerzki Budin dozpela; ter okolo léta 1696. Vu Zagreb, gdé od potlam nepreztanczè jesze zadersàvala; okolo léta 1574 po ztanovitém *Rudolfu Hofhalter*, vu Medyimorzki Varashinecz, *Nedelische* zvàni; okolo léta 1774 po *Tomashu Tratner* vu Varasdin; okolo léta 1776 vu Oszék po *Martinu Divalt*; okolo léta 1790 vu Réku po *Lovrenczu Karletzky*; y zadnyich pod Franczuzkém navalènyem (koje od léta 1809 do 1814 je terpelo) vu Karlovecz je vpelyana bìla.

Vu *Nedelischu* glaszovita knyiga,, *Trojztranchni Piszmotvor Nàvadnéh Pravìczh Szlàvnoga Orszàga Vugerzkoga po Stefanu Verbeczy Diachki izpìszan, y na Horvatzki Jezik* (neznasze, pokòm) *preneshen, vu Nedelischu pritìzkan po Rudolfu Hofhalter* 1574 *na czélém arkushu je izishla.*

Vu *Zagreb* léto 1696 *Pavel Ritter*, ili: *Vitezovich* vpelyal je Szlovárniczu, y szvoju *Kroniku* ovo izto léto pritizkati vchinil. Léto 1700 dàl je van knyigu,, *Croatia rediviva*: 1701 *Stemmatographiæ Illiricanæ* 1703 *Plorantis Croatiæ* Sæcula duo Carmine descripta.

Léto 1714 — Bilje Szlovotizkavecz vu Zagrebu *Venczeszlav Haivel*: kakze vidi iz knyige,, *Jacobi Pejachevich S. J. Vete-*

Digitalizirao Google

ris et novæ Geographiæ compendiosa congeries. Takaj: *Pabulum spirituale ovium Christianarum à Stephano Capucino Pars I. Zagr. Typis Vencz. Hejvel* 1715. *Pars II. Conciones Festivales ibidem* 1716.

Léto 1723. Bilje Szlovotizkavecz vu Zagrebu *Joa. Bapt. Pallas*: szvedochi knyiga„ Pars III. *Sermones Ascetici* Pars IV. *Conciones super Dominicas* ibi 1727. 1734 Bilje vu Zagrebu Szlovotizkavecz *Ivan Veitz*, pri kojem izishla je„ Pars V. prioris authoris. Ov Veitz je pervich pritizkal knyigu„ *Flos Latinitatis* 1747. Y: *Gazophylacium Joannis Bellozténecz* 1740.

Léto 1742 Imaliszû takaj *PP. Jesuviti* szvoju Szlovarniczu, vu kojoj zmed drùgeh izishel je„ *Dictionarium Jambreshich*, y: *Mulih Georgii Cathechismus Croaticus* 1742.

1754. Vu Zagrebu bil je Szlovotizkavecz *Ant. Reiner* poleg knyige„ *Controversiæ Ecclesiæ Orientis, et Occidentis Ant. Verntle* S. J.

1759 Vu Zagrebu pritìzkal je knyigu„ *Tractatus de incertitudine Scientiarum in Academia Zagrabiensi: à Croata Glinensi Marco Krajachich*„ Cajet. Fr. Hörl. Pred létom 1769 vu Zagrebu Szlovàrniczu je imal *Ferencz Czeraushek*; kajti Balthazara Kerchelicha„ *Historiarum Cath. E. Zagr.* po Antonu Reineru pochetu, je pritìzkal, y *Ant.*

Digitalizirao Google

Jandera szlàvnoga kaptoloma Zagrebechkoga vu novi Vészi stampar dokonchal: ada„

1769 Anton Jandera je vre stampal iztoga Kerchelicha„ *Notitiæ Præliminares:* ali ovo léto ova szlovarnicza je bìla zgorela, y szlavni Kaptolom drùgu je podignul. Léto 1773 pod *Julianum Vdoviczum Antona Jandera* izishel je„ *Calendarium Zagrabiense.*

1774 *Ivan Thom. Plemenit od Trattner* vpelyal je szvoju vu Zagreb Szlovàrniczu, iz koje z-med oztaleh izishla je„ *knyiga Pupkorezna, y Izpiszavanye Vòd'h Vrachtvenih Horvazkoga y Szlavonzkoga Orszàga* 1779 *po Ivanu Lalangue Doktoru.* Y: *Verntle Ant. S. J. Epistola, qua S. P. Q. Làtii sibi gratulatur Inclyta Heroum Regna Hungariæ et Croatiæ suo rursus ore loqui etc.* Litteris Joan. Th. Trattnern 1790,

1780 Szlovàrniczu je podignul *Jos. Karol Kotsche,* koja po nyegovi szmerti y vezda josh zapuztchena ztoji: z-med vnogéh knyìgh iz ove izishla je„ *Potverdyeni nàchini lyudi, vu vodi vtoplyene, zadushene, y drugém nàchinom neszréchne prikladno pomochi* 1780.

Okoló léta 1796 Tomasha Trattnera Szlovàrnicza po kupìchku preneshena je na *Antona Novoszel* Nyih Exczellenczie Gdna Bisk. Max. Verhovacz, de Rakitovecz Knèza Dvornoga (Comes Curialis) y ova potlam

Digitalizirao Google

pod Imenom Veliko-zvishene gozpe Consiliariushicze *Francziske od Novoszel*, rechènoga Ladavcza Vdovicze, josh y den denesshni, jedìna szamo, za veliku véndar Obchinzku haszen, y nàvukov naprédek vu Zagrebu vu Laski vuliczé nahàdyasze: Bog bi dàl! dabi y josh vnogo léth z-vekshém Domorodczev terszenyem, y napreduvànyem nahadyalasze!!!

§. 2. *Piszczi Horvàtzkoga Nàroda*, Akoprém zbog pomenykanya Szlovàrniczh, y zgora zpomenùtéh zrokov malo Knyìgh od Szlavinzkéh Domorodczev nahàdyasze, vnòga véndar ztranyzkéh Orszàgov Piszczi od Szlavinzkoga Nàroda popìszali jeszu: ovak: *Czarigradzki Piszczi*, med kojemi oszebujni je, *Konstantin VII. Porfirogenet* Czeszar Czarigradzki od léta 912 do 958 czéléh 46 léth ladajùchi: potlam Piszczi Franczuzki: kakti: *Eginhard*; potlam y drùgi po prilike zpomenuli jeszu nekoja od Nàroda Szlavinzkoga: kakti: Pliniush: Juztin: Strabo: Apian: Czedrenush: Zonarash: Jornandesh: Prokopiush: Baroniush: Pavel Diakon, y oztàli, ali ove akoprém nyim velika zahvalnozt od Naroda Szlavinzkoga datisze mòra, pokéhdobh nészû Domorodczi Szlavinzki, oztavlyam: ter domàche nekoje (ar gdobi vsze vu ov tészen Izbor zkupa zpravil?) léztor zpomenem: Ada

Ztòlétja XIV. Piszczi.

Sz. *Augustin Gazotti* Czìrkve Zagre-

Digitalizirao Google

bechke Biskup vu Trogìru vu Dalmaczié rodyen, kajti véndar Biskup Zagrebechki je bìl lèto 1304 y dvoje Prodechtvo pritizkano chtéjesze: jedno vu zpravischu Biskupzkom, drùgo vu Zpravischu Velikem Kralyevzko Vugerzkem za Karola Roberta (iz kojega vnogo tak na duhovnu, kak szvétzku obchinu vpadajùcha zeznatisze moreju) zàto med Piszcze Szlavinzke poztavitisze bìlje vréden.

Ivan Jasprist od Gverche ili: Gorichky y Kanonik Zagrebechki prikàzal je Szlavn. Kaptolomu Otchinzki dél szvoj léto 1349. Faru Novovesku, czìrkvu predi Sz. Ivana podigshi, z-privolènyem Biskupa Jakopa II. naredil 1347. Ladiszlav II. Biskup veliki Vucheneh lyúdih preczenitel, y lyubitel jednu knyigu, vu kojoj dugovànya na czìrkvu ztolnu zpadajúcha, naredbe, y Fare ove Biskupie bisze zadersavale, po Ivanu ovém izpiszati je vchinil 1334. Ov izti takaj Biskupe Zagrebechke do onoga vrémena je izpiszal: ter ovak, akoprém nyegove knyige na szvétlo izishle neszù, drugém véndar Piszczem: kakti, Vinkovichu, Levakovichu, Vitezovichu, Farlatu, y Kerchelichu veliku pomoch vu pìszanyu dogadyajev vchinile jeszu.

Piszczi Ztòlétja XV.

Ivan od Zredna, kojega Math. Beliush vu Predgovoru szvojém Tom. II za Szlavincza, ali Horvata dersi bìlje Kràlyevzke Piszarnicze Zkrovni Tolnachnik (Secretarius)

Digitalizirao Google

pod Ivanom Korvìnom: pìszal je Lizte vu vszakojachkéh Obchinzkeh poszlih od léta 1445 do 1451. koji v-Bechu prestampani jeszu za haszen obchinzku.

Pavel od Ivanich, Mashnik, kak szàm povéda, Biskupie Zagrebechke, Piszarnicze Kràlyevzke Notariush: Lìzte Ivana od Zredne na proshnyu, y nagovor Pavla Jasprista Varadinzkoga je zkupa zpravil, y raztonachil.

Ivan od Gretz Kanonik Zagrebechki y Jasprist od Urbocz 1450 idùchi z-Grofom od Czileje Friderikom vu Rim na Obileum na pùtu je vumerl: pìszal je knyigu,, *Expositio Evangeliorum*, koju prikàzal je ztolni czìrkvi, y med nyeinemi Rukopiszi y szada nahádyasze.

Blas od Maroucha, Kanonik Zagrebechki y Jasprist Kemlek, vuchen vu Praviczah Duhovnéh naredbih, y vu Padué obchinzki navuchitel. Je V. Knyigu naredbih raztolnàchil: y v-Zagreb nazàd dojdùchi 1474 je vumerl.

Jànus Vitéz (Janus Pannonius) poleg Tuberòna, y Bonfinia (Decr. 4. l. 3.) rodyen vu Szlavonii, gdé josh y szada nahàdyasze Vitézov pleme: od Ztrìcza, Ershega Ostrogonzkoga, odkojen vu Nàvukih vu Veròni z-tulikém naprédkom, da (kak pishe Bonfin) Navuchitel nyegov znal je vechputi zpominyatisze

Digitalizirao Google

„da niti zmed Talianov, niti ztranzkéh né je imel vuchenìka, koibisze Jànushu Panonzkomu vu verlòché, navuchnozti, y pameti prizpodobiti mogel: kad je govoril Diachki, vu Rìmu Vàrashu, kada Gerchki, szrédi Athène rodyenoga bi rekel„ **Vszi szû zaizto dersali, da vu czéloj Panonié bolshega Diachkoga Vitiznancza (Poëta) od Jànusha Panoncza néje. Kràly Ladiszlav V. pozta-vilgâ je Biskupa Pechuhzkoga: pod Mathiashem Kràlyem za Kasimìra Polyzkoga proti Matiashu je ztàl, zàto vu szerdu Matiasha dozpel, y pobégel vu Szlavoniu, ter sze pri Osvaldu Biskupu Zagrebechkém zadersàval, y léto 1472 preminul: pìszal je Diachke Pészme, y szebi za grob nadpiszek szàm napravil„**

Hic situs est Janus, patrium qui primus ad Istrum
Duxit lanigeras ex Helicone Deas.
Hunc saltem titulum livor permitte sepulto
Invidiæ non est in monumenta locus.

Bonfin pìshe, da, kada zarad szerde Matiasha Kràlya, kakti Obchine nepriatela dersànoga mertvoga nigdo vredno pokopati nebisze úfal, Redovniki nyega vu lészu, zszmolum oblejàném, v-Kapeli Czìrkve Pechuhzke dugo chuvali jeszu, à kadabi jednòch Matiash Kràly vu Pechuh y Czìrkvu doshel, proszili jeszu nyega, da télo Jànu-

Digitalizirao Google

sha Pészmika, zbog ztràha nyegove szerdc josh nepokopano, vredno pokopati dopuztì: sàl je bìlo Kràlyu za pokojnoga, y nyihovu bedaztu bojazlivozt pokaravshi, je zapovédal nyega z-vszum doztojnoztjum zprévoditi.

Fr. Marko iz Dombre, vu Dubravi, Biskupa Zagrebechkoga Imanyu, rodyen Reda Sz. Paula Puschenìka, od kojega Kronika Pavlinzka l. 2. c. 33. velì: *Vu nàvukih oszebujno vesch, pervi nashe Kronike: ili: Létnicze* (Annales) *Piszecz, y zato vszèm zevszema dràg, dabi léztor, kaj je pochel, zarad sitka na haszen Reda dokonchati bil mogel.* V-Remetah kakti Vikàr buduchi Turna za szegurnozt z-ztroskom Matiasha Kràlya zezidal je, y dàlmû ime Korvìna: V-Lepoglàvi Vikàr vumerl 1497.

Piszczi Ztòlétja XVI.

Stef. Broderich Zagrebechki Kanonik, y po preporùchanyu Juraja Zakmardi pri Kràlyu Ludviku II Dvòra Veliki Piszàrnik, izpìszal je vesz pomor Mohachki, koi na konczu knyige Bonfina nahádyasze.

Ivan Zermek iz Bontushovecz, po pomoru Mohachkém Ivana Zàpolyu je szlédél, pri Kràlyu zkrovni Tolnàchnik (Secretarius) bìl: poztavshi Chaztnik Konyanichki vu Szlavoniu je doshel szvojéh Imànyh gledét: y potlam chez nekuliko vrémena na domovini obztal, y piszal Piszmotvor pod imenom

Digitalizirao Google

„*Jonnis Zermek rerum gestarum intra Ferdinandum et Joannem Hungariæ Reges Commentarius*. Vu Amztelodamu pritizkan 1662.

Mikula Olah vu Erdelyu drugach rodyen: léto 1493: nego léto 1543 vu mészeczu Velikomeshnyaku Biskup Zagrebechki, y Veliki Piszarnik Kràlyeztva Vugerzkoga je poztal: vnoga pìszal vu Pészmáh, y neveznom govorènyu (prosa) y vu pogl. IX. od Szlavonie (glej Kerchelicha Hist. Eccl. Zagr. à pag. 224.)

Pavel Gregorianczi, Biskup Zagrebechki, jako vuchen, navlaztito vu Praviczah Duhovnéh y Szvetzkéh: vu poszlih jako prikladen: Poszlenìk y k-Sz. Otczu Papé, y drugém Kràlyem: dapache y vu iztom Velikém Zboru Tridentinzkém: od Ferdinanda Kràlya poztavlyen, da Pravicze popràvi, kaj y vchinil je pod imenom„ *Quadripartitum*, koi Piszmotvor pred nekulikemi léti po dareslyivé zkerbi Preizvishenoga Gozpodina Biskupa *Maksz. Verhovacz* vu Szlovarniczé Novoszelzkoj je na szvétlo vàn dàn (Gl. Kerchelich Hist. E. Z. pag. 228.)

Pavel Zondi, Kanonik Zagrebechki, odidùchi v-Rìm poztal je Zpovèdnìk Papinzki, (Pœnitentiarius) zatém iz Rìma povrachajùchisze vu Bononie kúpil je mézto, na kojém podignul je bìl Sheminarium, *Vugerzki* ozvàn, za kojega y naredbe je bìl napravil: nego — Salozt! vech zatert! léto 1549. 24

Digitalizirao Google

Szvéchna imal je Blagoréchno govorènye pri vpelyivanyu na Chàzt Biskupzku Vuka Gyulaja vu Zagrebu: bìl je potlam y Lektor, y Prepust Zagrebechki y Ostrogonzki, kakti Biskup Rosnenzki je preminul 1558.

Juraj Draskovich, **Biskup Pechuhzki, Zagrebechki, y zadnyich Gyurzki, zmosen y vekshi, kak da ja nyegovoj hvàlé vu ovem kratkém izpiszu kaj dopridati bi mogel: nyegove chìne, krépozti, Chazti pri vnogéh Piszczih nahadyajusze (vidi Kerchelich Hist. Ec. Z. à pag. 236.) vnogo je pìszal: 1** ***Philosophum verum*** **2** ***Prodechtva vu Zboru Tridentinzkem, zpravischah, y nad púkom*** **3** ***Pilanya od Vére*** **4** ***Romani Pontif. Authoritas contra Germaniæ sensum demonstrata.*** **5** ***Historiam et acta Concil. Trid.*** **6** ***Epist. ad Diœcesanos ut Ep.*** **Quinque Eccl. — Vumerl v-Bechu Prezimcza dàn 31. 1587.**

Juraj Virfel **Zagrebecz, od Némczev Roditelov, Meshnik poztavshi zarad oszebujnoga razuma, y nàvuka, navlaztito vu Vitiznanztvu (Poësi) izkàzanoga pod Biskupom Mat. Bruman vchinyen je Kanonik, y Plebanush Sz. Marie na Kaptolomu. Vidi Pészmu nyegovu na chàzt** ***Juraja Draskovicha*** **Biskupa Zagrebechkoga, y Dalm. Horvatzke, y Szlav. Bàna izpiszanu (vu Kerchelichu Hist. E. Z. à pag. 251.) v-Bechu 1572. Ima takaj jeden Igrokaz,** ***Hevonomus***, **zvàn, josh Rukopisz (M. S.) vu ko-**

Digitalizirao Google

jém preporùchasze dobro odkojènye za zadobiti szréchen ztalish, y zvànye.

Ant. Vramecz, Plebanush Sz. Marka vu Zagrebu, potlam Kanonik, y Jasprist Varasdinzki, y potlam Bekshin, pìszal je *Dogadyajev* zpìszanye (Historia) y *Prodechtva:* vumerl okolo léta 1572.

Andràsh Dudich, iz Orahovicze, Varmedye Varasdìnzke rodyen, *Sbardelatus* ozvàn, tak viteskoga bìlje nàvuka, da Kanonik Ostrogonzki, y Biskup Tininzki je poztal, y vu Zpravischu Czìrkvenom pod Olahom Ershegom 23 Travna 1561 obversha-vanem, vu imenu Czìrkve Vugerzke z-Ivanom Koloshvariem Biskupom Chanadzkém za iti vu Veliki Zbor Tridentinzki odredyen, y zatèm Biskup Pechuhzki od Makszimiliana vchinyen: preszléplyen od téla, odiduchi vu Polyzku, od Czìrkve Rimzke je odztupil, y dve sene, jednu za drugum y détczu imal, zato piszma nyegova z-Rìmzke Sz. Czìrkve Vérum neszlasejusze.

Mihaly Buchich, na Belicze vu Medyimorju Plebanush, potlam Odmetnik od Sz. Vére, Kalvinzkoj jesze povdal, koju takaj povszud po Szlavonii y z-piszmi y prodechtvi razshiriti jesze terszil: ada na szùd zvàn, vechputi opomenyen preztati nehotèchi, po szùdu vu Nàrodnom Zpravischu od Juraja Draskovicha Biskupa je obszùdyen, y nyegov Piszmotvor kakti zlochezt,

Digitalizirao Google

y zpachni pokàzan: odluka ova poszlana je takaj Kràlyu Makszimilianu, gdé véndar nikaj proti Mihàlyu Buchichu ni dokonchano, kajti najmre Buchich vre napervo szvoje Piszmotvore; najmre: *Novi zàkon y Kerschanzki Nàvuk* vu Horvatzkém Jezìku Kràlyu Makszimiliànu je alduval: ztém bolye, kajti izti Zrinii Kalvinzke Vére jeszu bìli, koja Véra dasze bolye objàchi, vù Nedelischu y Szlovarniczu okolo léta 1547. vpelyali jeszu, iz koje vnoge Kalvinzke knyige, navlaztito: Kerztchanzki nàvuki y Bogoszlovzke, kak takaj *Trojztranchni Piszmotvor Stef. Verbeczia*, izishla jeszu.

Juraj Czvétinovich, Sziszchan, kak y *Matiash Chehovich:* on je jedno szlosnoréchje (Oratio) napravil na vpelyivanye Novoga Biskupa Gaspara Ztankovachki, ov pako za nyegovu poszvetchenye, léto 1590.

Mikula Szelniczey drugach: *Ztepanich*, Biskup Zagrebechki, vuchen jako chlovek, y oszebujnoga szerdcza, koi nad nepriateli naj bolyeszeje fantil, nyim dobro chinèch: pìszalje Dogadyaje szvoje dobe, navlaztito: Petrinzke, y obszédyenye Szìzka, odkud y Kerchelich, y Istvanfi vnogo haszné vzeli jeszu: Vumerl je 1603 na szàm Badnyak.

Mikula Istvanfi (Vuger, ali Szlavìnecz rodyen, neznasze) Okolo Varasdina y Zagreba velika Imanya je imal, y vech Chaztih odìcheno obnàshal, zadnyich y Pod-

Digitalizirao Google

Palatinus Kralyeztva Vugerzkoga poztal: pìszal je zvun *Opàsenya* (notas) zverhu Turoczia Knyige, koja niszù na szvétlo izishla, szvoju takaj glaszovitu *Dogàdyanyh* (Historiæ) Knyigu, y to nekuliko na Paukovczu, nekuliko na Viniczé, gdé je y preminul 1ga Travna 1615. y poleg szvoje Sene Jalsicze zakopan, kak szvédochiju nadpizki szlédèchi,,

Debueras superesse diu, mea dulcis Elisa!
Tanta fides in Te, tanta fuit pietas.
Ast quia lex fati non evitabilis urget,
Conderis hic, et ego mox tua fata sequar.

D. O. M. Rudolpho II. Imp Cæsare. Augusto. Pio. Felici. Nicolaus Istvanfius. Regni Hungariæ Pro-Palatinus, hac curâ posteros levare volens, sibi, et Elisabethæ Bot de Banya conjugi pientissimæ posuit; ut qui XXXV amplius annis conjunctissime vixerunt, una etiam quiescant, unaque resurgant. Anno Christi Servatoris MDCVII. Vitite superstites mortalitatis memores.

Piszczi Ztòlétja XVII.

Gudilich Ivan: Oszman izpievan **léto 1621.** *P. Ferencz Glavinich Munus Christi amoris.* **Venet. 1625.**

Digitalizirao Google

Boltisar Napuli, Zkerbjum Valentina Ztricza, Ztolne Czìrkve Zagr. Kustosha odhrànyen, zarad zaszlusbih iztoga Ztricza vre vu 21 létu dobe poztalje Kanonik léto 1581. zatém odishel je vu Bononiu, gde vu Praviczah tak Duhovnéh, kak Szvètzkeh tuliko je napréduval, da czéle 4 dnève z-dìkum velikum pred Vuchenemi jesze pregovarjal (disputabat) y léto 1588 Navuchanztva (Doctoratus) Chàzt je dobil: dojdùchi nazad vu Zagreb priatelztvo je vchinil z-glaszovitemi Pravdoznanczi: Gasparom Petrichevichem, y Ivanom Kittonichem; 1590 budùchi vu Bononié Ravnitel zpìszal je Knyigu,, *Methodica Processuum Directio*, koju dăl je Kittonichu, da bi on nyu poleg Pravìczh Vugerzkéh priredil. 1618 kadabi ova Knyiga van izhàdyala, hotel je Kittonich nyu pod imenom Boltisara Napulia van dati: ali on bìl je szuprotiven: kajti je nyu Kittonichu prikàzal, y vekshu czénu pod imenom jednoga Pravdih Kràlyevzkéh Ravnitela Kittonicha bi imala. Napuli potlam, poztavshi Prepust, doma je vu Praviczah navùchal, iz kojega skole glaszoviti izishli jeszu: *Stef. Patachich*, potlam Kralyevzki Oszobnik (Personalis) *Benko Vinkovich* Biskup Zagr. *Ivan Szomogyi*, *Jak. Kapronczay*, *Juraj Chegely*, y oztàli. Ov je vtemelyitel, ili: Pochetnik Collegiuma v-Bechu za nashe Cherne Diàke y v-Zagrebu pobosnéh Glavníczh (*Piarum Summarum*) 1624. 28 Szushcza pred Oltàrom Sz. Ferencza, po szebi podignyenem, zakopan z-nadpizkom,, *Hic perpetuus Religiosorum*

Digitalizirao Google

Advocatus, Studiosorum Mœcenas, pauperum Curator, et Communis Pater Patriæ RSS. D. Balt. Napuli (tit.) piis Summis Institutis ab anno D. **1624** *die* **29** *Marty requiescit.* **Dobe léth 64 Kanonié 43.**

Ivan Kittonich **tuliku znanozt Pravìczh Orszachkéh je imal, da nyegov Piszmotvor (opus) z-iztemi poglavitemi Zbornemi (Diœtales) Naredbami zkupa van dàjesze, tak, dagâ vszi kakti za jednoga Zapovedníka (Legislator) postújû, ter iz nyega szvoja dugovànya potverdyavaju: vnogo je k-tomu doprineszel, da y Verbecziev** *Trojztranchni Piszmotvor* **za naredbu vszem szlúsi.**

Ivan Mernyavchich, **ali:** *Tomko*, **kojega pokolènye, iz Szervie negda dojduche, ovdé vnòga Imanya, med kojemi y** *Brezovicza* **rachunasze, je imalo, léto 1622 po szmerti Stef. Medàk, Kanonik Zagreb. vchinyen, léto 1624 Ztolni Jasprist: 1631 od Verbana VIII Pape za Biskupa Boshnie potverdyen y Lektor Kaptol. Zagr. poztal, medtémtoga, kajti bi poszle Papinzke obavlyal, z-vekshìnum vu Rimu je prebìval, gdé je y Duhovne Knyige Ilìrichke popravlyal, y léto 1639. preminul.**

Pìszalje vnogo Knyìgh: 1) *Vita Petri Beriszlav Ep. Vezprìm. Dalm. Croat. Slav. Bani:* **edit 1621. 2)** *Regiæ Sanctit. Illyr. fœcundìtas* **22 Muskéh, y senzkéh glàvh pobosneh sivot. 3)** *Unica gentis Aureliæ*

Digitalizirao Google

Valeriæ **Salonitanae nobilitas.** 4) ***Indicia vetustatis et nobilitatis familiæ Martiæ vulgo: Mernavichiæ Nissensis.*** 5) ***S. Felix Ep. et Mart. Spalat.*** 6) ***Sacra Columba.*** 7) ***Vita B. Augustini Gazotti Ep. Zagr.*** 8) ***Vita Magdalenæ Modruss.*** 9) ***Oratio in laudem Fausti Verantii Ep. Chanad.*** 10) ***Vinea Domini.*** 11) ***Acta Marcelli Papæ.*** 12) ***Dialogi de Illyrico, de rebus Dalm.*** **Druga vnòga vu Rukopiszih szamo nàhàdyajusze, iz kojéh Farlat vnòga vu szvoju knyigu je preneszel, kak szàm szvédochi.**

Benko Vinkovich, **léto 1625 kakti Prepust Ztolne Czirkve Zagr. od ztrané Kralyeztva nashega vu Zboru velikom (Comitia) vu Shopronu kakti Poszlenìk szebe glaszovitoga je vchinìl, kada za branyenye Vére Katolichanzke obshanyen, ali po naredbi (Artic.) 61 vuchinyenoj za krépozti szvoje daruvànye je obatriven: Leto 1631 Biskup Pechuhzki y 1637 Zagrebechki je pozta-vlyen: 1643 28 Apr. je preminul, glaszovit od velike vuchenozti, y znanya Praviczh Duhovnéh: vnòga je pìszal, koja véndar zarad velikeh poszlov, y kratkoga sivlenya dokonchati né je mogel: iz kojéh véndar vnogo pomogli sze jeszu kesznèshi Piszczi, kakti: Ritter, Kovachevich, Marczelevìch, Kerchelich.**

Fr. Rafaël Levakovich **Horvat rodyen, med PP. Franciscani Lektor Jubiléran: za**

Digitalizirao Google

tak vuchenoga dersàn, da y on, kak Tomko, Duhovne Knyige Ilirichke je popravlyal, dojdùchi vu Pape Verbana VIII poszlu v-Zagreb po Vinkovichu, Biskupu Ershegu Ostrogonzkomu y Pervo-Ztolniku (Primati) Pazmanu, y po ovém Ferdinandu Kràlyu preporuchen, y zàto od Ferdinanda z-plachum vszako-létnum y Chaztjum Biskupa Szamandrie nadelyen, od Vinkovicha pako Kanoniu Zagrebechku y Jaspristiu Ztolnu je dobil: potlam od Pape iztoga Ersheg Anczìranzki vchìnyen: pìszal je vnoga, iz kojéh Farlat veliku pomoch je imel: Vu Zagrebu zmed nyegoveh Piszmotvorov vu Rukopiszih oztala jeszu (koja vsza Juraj Reesh Kantor Boltisaru Kerchelichu je prikazal 1745.) szlédècha„

1 *Copiæ multorum Diplomatum Regiorum.* 2 *Basilicæ Cathedr. E. Z. accurata Descriptio.* 3 *Summaria Proventuum cujusvis Diœcesani et Titularis in Hungaria expositio.* 4 *Examen Bonfinii de S. Stephano, et Emerico.* 5 *Cathalogus Parochiarum, Abbatiarum, Monasteriorum olim in Diœcesi Zagr: existentium.* 6 *Conceptus Originales in rebus arcanioribus.* 7 *Schismatis destructio ad reducendos et uniendos cum Romano Pontifice Schismaticos.*

Bart. Kaszich zpiszal je 1640 *Ritual Rìmzki*, vu kojega Predgovoru zpomìnya, da je czélo Sz. Piszmo Ztaroga y Nov. Zakona vu Jezik Ilirichki preztavil, y za po-

Digitalizirao Google

tverdyenye Sz. Otczu Pàpé Verbanu VIII predal: ali ov Piszmotvor nigde najtisze nemore.

Postuv. Otcza Ivana Nàchin za dobro umriti. v-Rimu 1657.

Pet. Zrinzki Grof. Adrianzkoga Morja Szirena: Obszedyenye Szigeta, y oztále Pészme 1660.

Lovr. Churelich Racconto del Viaggio Solemne. Vien. 1661.

Barn. Karnarutich Vazetje Szigeta Gràda, ponovlyeno po Petru Fodrocziu 1661.

Laczko Minczetich Trublya Szlovinzka na Pohvalu Grofa Petr. Zrinzki 1663.

Gabor Jurjevich Lizti Heroov t. j. Velikéh na glàszu lyudih, 1675.

Casp. Malechich Samaritanus, seu: Severus et Benignus Judex, 1693 y vishe knìgh.

Juraj Ratkay glaszovitoga Plémena Horvàt: Lektor Kaptoloma Zagrebechkoga, kajti po szmerti Martina Bogdana Biskupiu je proszil, Petra Petreticha tuliko proti szebi je zpoznàval, da za mìr imati zadnyich Chàzt je oztavil, y szamochno sivél: Pìszal je glaszovitu knyigu„ *Memoria Regum*

Digitalizirao Google

et Banorum Regnorum Dalmatiæ, Croatiæ et Slavoniæ, ab origine suâ usque 1652.

Peter Petrechich iz Ivanich rodom, od Petra Domitrovicha Biskupa zeskolan, viteske pameti y napredka, navlaztito zarad znanya Pravìczh Kanonik Zagrebechki y potlam Prepust poztavshi, po szmerti Martina Bogdana Biskup 1vi dàn Szvéchna 1648 poszvetchen, zarad naztora proti Vuchenem lyudem na veke vu szerdczu dersànoga ime szvoje je pogerdil: vumerl 12 Liztopada 1667. Pìszal je *Dogodyènye* kakszù sze Gerki vu Szlavoniu naszelili, y od jedinozti Sz. Czìrkve oddrusili.

Ferencz Ladani Ztarinzkoga Plémena Plemenitàsh Varmedye Varasdinzkę Zapisznik (Notarius) marlyiv, y Navuka lyubitel, vidèchi, da Juraj Ratkaj vekshu zkerb Léporéchnozti, kak izvédanya iztine je imal, hotel je iztinzkesha iz Piszmih Draskovichianzkéh pokazati, izpìszal je 6 Knyigh pod imenom *Francisci Ladani de Gestis Banorum Regni Slavoniæ*, gde 50 Banov je izpiszal od Léta 1140. Ov Piszmotvor vu Knisarniczi Klenovnichki nahadyasze, nego ne czéli, ar léto 1750. od Bana Bochkaja pograblyen je. Pìszal je takaj„ *Izhodek y koleno Draskovichev*, koi Piszmotvor Math. Purulich Jesuvita vu lépshi Diachki Jezik je preneszel 1754. Zakaj obodva Piszmotvori na szvétlo nészû izishli, neznasze.

Digitalizirao Google

Pavel Ritter, ali: *Vitézovich*, vu pravdah, Vitiznanztvu, y oztaléh navùkih szebe glaszovitoga je vchinil, nezatrudyen vu chtejenyu y píszanyu, jedno vréme Dvorni pravdih opravitel (Agens) vu Bechu je bíl. Vu Velikém Zboru Vugerzkém 1687 pri korunyenyu Josefa I. Zlati Konyanik je poztal: 1691 Like y Kerbave Supan (Vice-Comes) zatém Tolnachnik Kralyevzki y Baron vchinyen, po zapovédi Leopolda Obchinzke y oszebne Knyisarnicze je pregledal, marlyivo vnoga vàn izpìszajuchi: kadabi Leopold 5 Rosnyaka 1705 premìnul, vu tulike neprilike je dozpel, da y vu Zagrebu vu nyegoveh hisah, y na nyegovom Imanyu Schitarjevu vsze pohistvo je pograblyeno, y on vu Bech odishel, gde 17ga Grudna 1713 je predi sivlènye, kak szvoje pravde dokonchal. Pìszal je: 1) *Kroniku, ili: Zpomenek vszega szvéta vékov* szlosena, y na szvêtlo dána po Pavlu Vitézovichu Zlatomu Vitézu, y pervomu Horvatzkoga Orszàga Stamparu. 2) *Lado, ili: Sibila Horvatzka.* 3) *Natales D. Ladislao restituti.* 4) *De Bosnia.* 5) *Plorantis Croatiæ sæc. duo.* 6) Versus latini varii diversis Occasionibus editi: uti et anagramata. Piszmotvori nyegovi josche vu Rukopiszih zmed drugéh nahàdyajusze: 1) *Servia illustrata.* 2) *Examen Hist. de Jure Hungariæ in Croatiam.* 3) *Joannis Lucii Offuciæ.* 4) *Banalogia.* 5) *Extractus lectorum ex scriptoribus maxime Bizantinis.* 6) *Variorum Diplomatum sincera copiatio.* 7) *Extractus Diplomatum diversorum Ar-*

Digitalizirao Google

chiviorum. 8) *Lexicon Slavonicum.* 9) *Grammatica Croatica.* 10) *Privilegia et notitiæ Episcopatus Quinque Eccles. cum serie Epp.* 11) *Cathalogus Epp. Zagr.* item: *Bosnensium: Segniensium.* 12) *Fragmenta varia* ad illustrandam Hist. 13) *Epist. ad amicos, et amicorum ad Ritterum.* 14) *Illustratio Rascianorum* in Ritu Græco viventium. 15) *Miscellanea varia, maxime Astronomica.* 16) *Genealogia variorum.* 17) *Vitæ Sanctor. Illyr.* Morebiti y vishe toga nezatrudyeni ov Piszecz je izpìszal, koja kadé zkrivena lesiju.

Ignacz, Shandor L. B. Mikulich Biskup Zagr. koi 10 Rosnyaka 1694 je preminul, pìszal je od pobosnozti proti Sz. Kipom vu Szlavonié.

Juraj Patachich, koi kakti Biskup Boshnie léto 1716 je vumerl, kakti Kanonik Zagreb. pìszal je knyigu„ *Gloria Collegii Hungarico-Illirici Bononiæ* 1699.

Mihaly Shimunich Kanonik Zagr. koi l. 1699 je preminul, dàl je na szvétlo szvoja *Prodechtva.*

Kristof Kupinich Kanonik Zagr. naztojal je Piszmotvor Benka Vinkovicha: Sivot Kanonikov Zagr.

Juraj Habdelich Tovarust. Jes. viteski Horvàt zpìszal je 1) *Dictionarium vocabu-*

Digitalizirao Google

lorum Croaticorum, 1670 v-Graczu. 2) *Kerschanzki Navuk z-dogadyaji* Sz. Piszma. 3) *Pervi Otcza nashega gréh* 1674.

Ferenz Jambrekovich S. J. zpiszal je„ *Philosophiu.*

Juraj Gyurichich Pl. v-Vidovczu„ *Officium S. Georg.* vu Horvatzkem.

Juraj Funtek Pleb Ivanich y potlam Kan. Zag. y Prepust Zachesz. koi l. 1708 je vumerl, pìszal je„ *Insructio pro deducendis condemnatis ad mortem: y: Ritus in Introductione Parochorum servare solitus.*

Mart. Brajkovich iz Szenzkoga Biskup Zagreb. 1704 poztal, pìszal je Dogadyaje Biskupie Kerbavzke y Modruske.

Piszczi Ztòlétja XVIII. y. XIX.

Ova Ztòlétja, kaktigoder z-dogadyaji obilna y glaszovita jeszu bìle, tak y Zpiszczi vszakojachkemi zevszema plodna rachuna jusze: Zmed vnogéh nekoje léztor imenuvati, szûdim, zadozti bude, po redu szlòvh.

Agyich Stef. Kan Pechuhzk. Pészmik Diachki.

P. Bachich Ant. Piszmotvor iz Latinzkoga na Ilirichki Jezik prenoszel 1773.

Digitalizirao Google

Barich Adalbert Navuchitel Pravíczh v-Zagr. gore zpomenùte Piszcze je zebral: 1774.

Barichevich Adam Vitiznanztva v-Zag. Nav. y Pleb. Kapt. y Berd. glaszoviti Liztov Piszecz, y Pészmik.

Barjaktari Orbinus de Illiryo versus, et illustratus.

Bedekovich Kasim. Kan. Zagr. *Blagoréchnik:* Igrokazov Piszecz.

P. Bedekovich Jos. Paulin: *Natale solum S. Hyeronimi* 1752.

P. Belloztenecz Ivan Gazophilacium: Réchnik Diachko Horvatzki, y Horvatzko Diachki Léto 1740.

Benkovich Benèdikt. *Scoticæ Subtilitatis Epidicticon.*

Berke Peter Kapel Biztr. *Kinch oszebujni Orszaga Horv.* 1765.

Birling Iv. Szokachka Kniga 1813.

Blaskovich And. *Historia Universalis Illyrici.*

Bogdanich Daniel: Dogadyaji Szvieta.

Digitalizirao Google

Boskovich **Roger, Glaszoviti Mudroznanecz, Pészmik, Chinovpiszecz, y Zvezdoznanecz.**

Branyugh **Jur. Bisk. Zagr.** *Rituale Diœcesanum.*

Brezovachky **Tit. Pészmik Diachki, Horv. y Szlav. Szlositel Igrokazov.**

Bruna **Fer. Zvezdoznanecz** *Mathesis sublimior.*

Busàn **Al. Priszednik Ztola Banzk. y Toln. Kr. Blagoréchnik (orator) Diachki.**

Chanyi **Jan. Pleb. Verb. Pészmik Diachki, y Blàgorechnik Horv.**

Chiolich **Maksz. Kan. Zagr. Glaszoviti Blagoréchnik Diachki y Horv.**

Chikulini **Fer. Grof. Ztenyevcza Ladavecz, koi 16 Klaszna 1746 je vumerl, piszalje,, Carmina Epica et Eleg. Heroum Patriæ.**

Chikulini **Iv. Idea Magnanimitatis Illyr. et Pannon.**

Chuchich **Szim: Mudroznanztva v-Zag. Navuch.** *Logica et Metaph.* **y Pészme Diachke y Horv.**

Chunchich **Iv. Pleb. Domb. Pészmik:**

Digitalizirao Google

Lacrymae Musarum super obitu Fr. Sebestianovich 1799.

Dianich Fer. Navuch v-Zagr. Peszmik Diachki, y pìszal je,, *Detcze Priatel* MM. SS.

Domîn Jos. Kan. Zagr. Mudroznanecz, de sono Campanar. Electricitate.

Domin Imb. Navuchitel Praviczh v-Zag. *Pravicze Laztovite Vugerzke.*

Doshen Vid. Pleb. Dubich. Pészmik Szlav. *Axdaja szedmoglava* 1768.

Farkash Konst. Pravíczh Navuch. v-Zag. Jus Publicum Regni Hung.

Ferrich Jur. Navuch. izszlúseni (emeritus) Pészmik Diachki.

P. Foki Krisost. vu Merochinztvu y Mathes. oszebujno vesch y vuchen.

Fuchek Stef. Pleb. Krap. Historie od Poszlèdnyéh 4. Léto 1735.

Gallyuff Jos. Bisk. Zagr. *Instr. de Indulg. Encyclicae complures* ad Cler. *Sermones Sacri.*

Gallyuff Iv. Poëmata, et Flos Latinitatis in Croat. versus.

Gargich Inocz Nauk Kerschanzki.

Digitalizirao Google

Gasparotti Pészmik — *Czvét Szvètéh.*

Georgich Ign. Pészmik Szlavonzki.

Gerdenich Jos. Knez Vel. Turopolyzki, Blagoréchnik (Orator) Diachki.

Gerlichich Iv. *Pùt Nebezky.*

Gregor Kapuczìn: Pészmik Horvatzki.

Gundulich Pészmik Szlav.

Horvath Jos. Prodechtva iz Nemsk. na Horv. preneshena.

Horvàtovich Mark. izszluseni Pleb. Oltarista Sz. Marka, Pészmik Diachki y Szlav. pìszal je„ Nàchin laglyi velikéh ladjah uz-y niz vodu putovànya.

P. Jambreshich Fer. Réchnik Diachko-Horvatzko-Vugerzko-Nemski 1742 kojega pochel je *Habdelich*, szlàgal P. Fer. Szushnik, y Jambreshich dovershil 1742.

Jellachich Shim. Kan. Zagr. *Horvatzke Vittie dobro selènye* 1781.

Ivanoshich Ant. Pleb. Stef. Viteski Peszmik Szlavonzki.

Kalafatich Vinz. Nav. Praviczh v-Zagr. y Pleb. Pokup. Blagoréchnik.

Digitalizirao Google

Kanislich **Ant. Posesan Pészmik, od szvoje Roxalie glaszovit:** *y kamen szmutnye.*

P. *Kachich* **And. Pészmik, y Chinovpìszecz pìszalje vnòga, med kojemi,,** *Razgovor ugodni Nàroda Szlovinzkoga.*

Kachich **Ant.** *Theologia Moralis* **vu Horvatzkém Jeziku.**

Kardosh **Iv. Pészmik Diachki.**

Kattanchich **Pet. Vitiznanztva v-Zagr. Nav. Pészmik Diachki, y Szlav. y Zemlyopiszecz (***Geographus***).**

Kerchelich **Bolt. Kan. Zagr. rodyen na Berdovczu l. 1715. 1778 preminul: glaszoviti Piszecz Dogadyajev: vnoga josche vu Rukopiszu jeszu: Ov zpomenka ja vréden, kajti pervi za obchinzku haszen vsze Knyige szvoje Narodu Horvatzkomu je prikàzal, y vu Vekshe Skole (Academia) Zagrebechke polositi naredil, z-kojem chìnom peldu szvojem Domorodczem jé oztavil, kaj y oni za Domovine szvoje haszen chiniti dusni jeszu.**

Kermpotich **Jos. Pészmik Szlav.**

Klohamer **Fer. Mudroznanztva v-Zagr. Navuchitel y Skòlh Podravnitel (Pro-Director) vnòge Pészme Diachke, y od Merochinztva Knyigu, kak takaj Blagoréchne Piszmotvore (Orationes) vu Jeziku Diachkem vàn na szvétlo je dàl.**

Digitalizirao Google

Koczianchich **Bolt. Kan. Zagr.** *Philotheu Fer. Szalez. vu Horv. Jezik je preneszel.*

Kornig **Jos. Narodnéh Skòlh v. Zagr. Nav. Kroatiſche Sprachlehre.**

Korolia **Stef. Kan. Zagr. Vnóga Prodechtva je napravil, y vnoge vu narodni nash Jezik preneszel, koja josh vu Rukopiszu (MM. SS.) jeszu.**

Kovachevich, Kukulyevich, y Marczellovich **Kanoniki Zagr. vnògo od Kralyeztva, z Czirkve Ztolne Zagr. izpìszali jeszu; nego josh vu Rukopiszu.**

Kovachich **Fer. Thomash od Kempisz vu Horv. Jezik preneshen.**

Krajachich **Mark. Horvàt in Gline** *De incertitudine scient.* **1759.**

Kunich y Zamagna **Veliki Diàchki Pészmiki: ov Odiszeu Homera Gerchkoga Vitiznancza, on pako Iliadem y Theokrita vu Diachke Pészme glaszovito preneszli jeszu.**

Kushevich **Jos. Kralyeztva Mester (Protonotar) Blagoréchnik.**

Lanoshevich **Szlovnicze y Réchnika Piszecz.**

Leakovich **y** *Pullay* **Kanoniki Zagr Glaszoviti Blagoréchniki (Oratores).**

Digitalizirao Google

Lentulay Imb. Varm. Zagr. Podsupan (V-Comes) Blagorechnik Diachki.

Lukavzky Donat. Varm. Zagr. y Kris. Veliki Supan Blagoréchnik Diachki.

Magyar Shand. Varm. Varasd. Zapisznik (Notarius) Blagoréchnik.

Mahanovich Mark. Kan. Zagr. vnòga je zpìszal: *Casus Conscientiae resoluti* ab anno 1808 vszako léto.

Mattakovich Bolt. Kan. Zach. Sz. Marie v. Kapt. Pleb. Pìszal je *Kerschanzki Nàvuk*, y Prodechtva Campadellia iz Latinzkoga na Horv. obernul.

Mattievich Ern. izszlus. Pleb. Garesh. vu Nàrodn. Skol. Zagr. Kersch. Nav. Navuchitel, y pri Sz. Marku v-Zag. Oltarista zpiszal je Némsku Szlovniczu 1777. y vnoga Prodechtva iz Nemskoga na Horvatzki Jezik preobernul.

Mihalovich Jos. Czìrk. Illirich. v-Pestu Pleb. Blagoréchnik Diachki.

Miklóushich Thomàsh Vitiznanztva vu Diachkéh Skolah Zagr. 10 léth Navuch. od léta 1805 Pleb. Zteny. Léto 1796 mali Réchnik (*Syllab Vocab.*) za potrébòchu szvojeh Diakov, y potlam vishe Pésznih vu Diachkem y Horvàtz. Jeziku je vàn dàl: *Ztòlétni Dne-*

Digitalizirao Google

vnik, y vnoga, vszako zkoro léto, na Gozpodarztvo zpadajùcha izpìszal: Sz. Evangelium y Nàvuk Kersch. vu bolshi Horvàtzki Jezik obernul, y dalye Nàrodni Jezik povnosati, y oszvétlati naztoja, dabi Domorodczi nyegovi terszenya nyegova zdersati hoteli.

Mikoczy Jos. S. J. Vitiznanztva vu Diachk. Zagr. Sholak Navuchitel: Pészmik Diachki, izpìszal je Dogadyaje Domorodne, pod imenom„ *Otiorum Croatiæ.*

Milchich Ant. Kan. Zach. Chazt. Pleb. Bosjak. Pészmik Diachki.

Mulih Jur. S. J. Duhovne Knyige vnoge vu Horv. Jeziku je izpìszal.

Mulih Ivan S. J. *Prodechtva.*

Nabiach Jur. Peszmik Diachki.

Nagy Ant. iz Szlav. Pészmik Szlavonzki, y vnogoverztnéh vu Jeziku ovém Knyigh Piszecz.

P. Orlich Benven. *Blagoréchnik* Horvàtzki vnóga Prodechtva vu Rukopiszih ima, seleti bibìlo, dabi na szvétlo vàn izishla!

Osegovich S. J. Blagoréchnik.

Grof *Orshich* Kan. Zagr. Knyigu od Ptìczh vu Horv. Jeziku je ván dàl.

Digitalizirao Google

Groficza *Orshich Eleon.* Vrachtvenu knyigu za marhu je ván dàla.

Paskvich Mathesis et *Astronomia.*

Pattachich Adam Ersheg Kolochki, Peszmik, y Blagorechnik.

Pavich Imb. *Ogledalo Temelya Vére Katol.* y: *Ramus Olivæ.*

Pavichich Jos. *Sæcula Seraphica.*

Pavichich Mik. *Cheztitnicza* za dàn God. Gdn. Bisk. Zagr. Maksz. Verhovacz 1789.

P. Pavishevich Jos. *Panegyres* 5. *S. Josepho* 1776.

Paxy Iv. Bisk. Zagr. *Blagorechnik.*

Pejachevich Fer. Dogodyajev Piszecz y vishe knyìgh od Bogoszlovztva je izpìszal.

Pejachevich Jak. S.J. Zemlye Piszecz 1714.

Pejchich Kristof: *Mahumetanus in Lege Christi instructus:* vu Jeziku Szlav.

Petrovich Math. *Phisiologia.*

Petrovich Jos. *Introductio in Jus Publicum.*

Digitalizirao Google

Pongracz Ant. *Versus Congratul.* 1788.

Prevendar Iv. Vitiznanecz Diachki vishe Peszmih je vàn dàl.

Ràcz Stef. Vugerzk. Jezika vu Zagr. Nav. Priszed. Varm. Vérov. Vitiznànecz Diàchki y Némski.

Radochay Iv. Dissert. Jurid. de Matr. Senum.

RAFFAY Imb. Bisk. Diak. *Blagoréchnik.*

Relkovich Mat Ant. Szlovniczu Szlav. y: *Szatira* vu Pészmah je vàn dàl.

Rosich Ant. Skòlh Diach. vu Varasd. Nav. *Ztòlétni Kalendàr.*

Sebestianovich Fer. Kan. Zagr. Glaszoviti Vitiznanecz, y Paztir Arkad. pod imenom: *Corinæus Lapićius.*

Shilobod Mih. Pleb. Okich. Pészmik, Vitiznanecz, y Mudriàsh.

Shimanovich Fer. Evang. Jesu Chr. Syntatomenon.

Shimunich Iv. Pleb. y *Verntle* Ant. *Notitia Schismatis Græci.*

Grof *Sermage* Pet. Pészmik, y Blagoréchnik.

Digitalizirao Google

Grof *Sermage* Jos. Kan. Zagr. y veliki Skòlh Ravnitel: Blagorechnik.

Skerlecz Mik. Varm. Zagr. Veliki Supan. *Historia Hungariæ sub Dinastia Austriaca* MM. SS.

Skerlecz Pet. y Mik. Brati: *Processus Juridici et Dissert. in MM. SS.*

P. Stefan Kapuczin *Prodechtva*: V. Ztranih.

Stefanecz Shim. Pleb. Verh. Peszmik Diachki 1779.

Stivalich Mih. Praviczh Nav. v-Zagr. *Nàchin obdelavanya Terszja:* Rukopisz.

Svabely Prodechtva.

Svagel, Pészmik Diachki.

Stojkovich Atanas. *Fizika proztim Jezikom izpiszana.*

Staindl Kan. Zagr. *Mathesis.*

P. Stulli. Réchnik Szlovenzki.

Szabolovich Mart. *Vitiznanecz: Exercitationes Geodeticæ.*

Szentmartoni Vitiznanecz: y: Szlovniczu Horvatzku za Némcze 1783. vu Varasd.

Terputecz Jos. Vitiznanecz Diachki.

Digitalizirao Google

Turkovich **Ant. v-Oszeku, Pleb.** ***Pozdravlenye pri ulazenyu v-Pechuh Bratje od Miloszerd.*** **1796.**

Tuztich **J. Pészmoznanecz Horvàtzki.**

Vajkovich **lmb.** ***De Censura Librorum etc.***

P. Velikanovich Ivan, *Uputchenya Katolichanzka*: **y:** *Sz. Terezia Divicza* **iz Talianzk. na Ilirichk. privedena 1803.**

Preizvisheni Gdn. *VERHOVACZ* **Maksz. od Rakit. Biskup Zagr. od negda glaszoviti Blagoréchnik, (Orator) Diachki: Vitiznanecz Horv. vishe Piszmotvorov je izpìszal, zmed kojeh vnogi vu Rukopìszih nahadyajusze:** *Kerschanzki Navuk z-molitvami: Rituale Diœcesanum cum Instructionibus: Constitutiones Diœc. cum notis:* **jeszu vàn na szvétlo izishla. —** *Bog bi dàl moguchnomu ovomu y velikomu Domovine Lyubitelu nakanyenye na czily y konecz dopelyati!*

Verneda **Fer. Vitiznanecz y Blagoréchnik Diachki.**

Vertarìch **Venant.** *Epitome in — et opportuna contra Acath.*

Vítkovich **Iv. S. I. Vitiznanecz Diachki.**

Volhgemuth **Fil. Kan. Zagr. y Lektor, Glaszoviti Blagoréchnik Diàchki.**

Digitalizirao Google

Vragovich de arte militari.

Vranich **Ant. Pleb. Ship. vnòga na Horvatzki jezik je preneszel, z-med kojéh na szvetlo izishel je„** *Robinzon.*

Vuchetich **Mat. Diss. de culpà à Mandatar. præstand. et: de orig. Civit.**

ZTANICH **Konst. Bisk. Krisev. Vitiznanecz: Blagoréchnik, y od znànya velikoga Nàvukov glaszovit.**

Zvun zpomenùteh y drùgoga Nàroda vucheni lyúdi vu nashém Jeziku nekoja popiszali jeszu: kakti:

Payer **Leop. Vrach. Varasd. od krépozti Toplìczh Varasd. y Krap.**

De la Bella: Voltigi: Appendìni: Mikalia **y oztàli izpìszali jeszu:** *Szlovnicze, y Réchnike Dalmatinzke.*

La Langva **Iv. Vrach. Varasd.** *Tractat. de aquis medicatis* **1779.** *Pupkorézna knyiga:* **y:** *Vrachtva domàcha.*

Romani **Ant. Kratek Nàvuk od béléh Murvih 1774.**

Szolenghi, Potverdyeni Nàchini za pomochi lyude vu vodé vtoplyene **1780. Y oztàle...** *Nut! kuliki, ter kak vrédni Lyu-*

Digitalizirao Google

di lépe nam példe pokàzali jeszu: selèchi, da y drùgi Domorodczi z-terszenyem szvojem szebi dìku, y Domovini haszen doprineszeju!

§. 3. ***Od Knisarnicz*** **(*Bibliothecæ*) Velika knyígh zkupzpravlanya jeszu kakti jedna szramba Pameti, y Razuma chlovechanzkoga. Nagnyenye Knisarnicze podìgnuti pri vszéh Národih, bolye chlovechnéh, od negda bìlo je. Perva Knisarnicza obchinzka bìla je vu Egiptumu, y to vu Czìrkvé, z-nadpizkom,, *Razuma HRANA*,,**

Ovakove Velike Knisarnicze, koje vszem na haszen odperte ztojê, vu vszeh glaszovitésheh méztah nahadyajusze: kakti: vu Bechu, Parìzu, Londinu, Berlinu, Monakiumu, Drezde: y t. d.

Czeszarzka Knisarnicza vu Bechu **ima 360,000 pritizkaném Knyìgh: 12000 Rukopìszov: vleznenye vu nyu je preszenetlyivo: odichena palacha je 40 szesnyev (klaftr.) duga, y 9 shiroka, viszoka, kakti Czìrkva, povszuda z-zlatom, mramorom, y malariami nakinchena: vu nyoj nahadyajusze vszè zkoro knyige, koje od pochetka Szlovarniczh ili: léta 1436. na szvétlo izishle jeszu, vu broju 6000 y vnoga oszebujna nutré vìdijusze: imala je z-pochetka za szvoj dohodek 6000 Ranychkov, z-kojemi nove knyige kupitisze mogle jeszu: po izvalyeném pénèzih dobivala je 15000: szada ima 12000 fl. W. W.**

Digitalizirao Google

2. Vu *Parìzu* Knisarnicza pod Bonapartum léto 1810 brojila je vech kak 300000 Knìgk y 90000 Rukopiszov. 85000 pénezov, 150000 riszaném kìpov: ovo on blago z-vekshe ztràné iz Vatikana Rimzkoga tolvajzkem nàchinom je bìl szim zapratil, koja vsza vu zmosném 19 palachah prebìvaju.

3. Drùga vu Parizu Knisarnicza, *Pantheon* zvàna ima 80000 Stampaneh, y 2000 pìszaném Knyigh.

4. Kralyevzka Knisarnicza *v-Monakiu*mu vu Bavariè imala je léto 1810 Knyigh 350000. Szamoga kazitela je velikéh 47 Knyìgh.

5. *Mudrozkupchine Götingzke* rachunasze 200000 Knyìgh, poleg nekojeh 300000 koje vu 150, na czélém arkushu, kazitelih vidijusze:

6. Vu Anglie poglavitèm Varashu *Londinu* Knisarnicza nadhadya vsze Knisarnicze vu vnogéh dugovànyíh: akoprem ima velike dohodke, véndar josh y nekuliko jezèrh od Parlamenta pridajesze vszako léto, dasze nove knyige prizkerbiju.

7. Vu Spanyolzki zemlyi *Madritu* je Knisarnicza od 200000 Knyìgh.

8. Vu Portugalzki *Lizaboni* vu 11 palàchah je na 80000 Knyìgh.

9. Vu poglavitém Dànie Várashu, *Kopenhagu*, Knisàrniczá Kralyevzka na 260000

Digitalizirao Google

knyígh broji, szaméh: y zverhu toga 30000 Rúkopiszov (MM. SS.)

Vu Anglié ne szamo vu prestimanéshéh Vàrashìh velike Knisarnicze naredyene jeszu, nego y vszàki zkoro Váraschan doma ima od nekuliko ztotinh knyigh knisarniczu: zato sze nì chuditi, da, kada vu Anglié kakova knyiga vàn izhàdya, ne na 300, ali 500 (kak pri nasz) nego na deszet, dvadeszet y vech jezèrh od izte knyige pritisznesze; ar, ako y kaj povolyneshega izide, vszàki taki za szvoju domáchu knyisarniczu kúpi.

Med glaszovitemi Knyisarniczami vu Kràlyeztvu Vugerzkém jedína zkoro Mudrozkupchine (Universitatis) Pestanzke imenuvatisze more, koja y z-knyigami od vszéh zatertéh Klostrov, y daruvànyem Grofa Fer. Szécheny a vre do szada tak je obzkerblyena, da malo kojoj Némski Knyisarniczi y vu broju, y vu izboru Knyìgh mézto puztiti bi mórala.

Vu Domoviné nashoj, hvala Bogu! akoprém ztoprav pochelasze je, po vrédnéh vén-dar Preczénitelih, y Lyubitelih nàvukov na vishe vre jezèrh oszebujni ov Domovine nashe kinch podignulsze je, y úfanye je, da z-vrémenom y dalye povekshasze; ar néli bolye szvojéh nekuliko Knyisiczh, navlaztito po szmerti, za Domovine naprédek y dìku alduvati, y vu obchinzku Knyisarniczu zpraviti, nego puztiti, da vnoga lépa knyiga szim tam pohitavasze, ali gdé na vuhkém meztu gnyíje, ter

Digitalizirao Google

morebiti y jednòch vu Staczunu, za duhàn zavìjati, dràplyesze? pokéhdób y tak, kada koja kòmu knyiga je potrébna, vszigdar vu izti knyisarniczé, koja do szada zarad pomenykanya ztroskov szamo po Torkéh y Chetertkéh ztanovite vure vszém Domorodczem na szlusbu odperta ztoji, imatisze more.

Ako tulike nashega vremena knyisarnicze premiszlimo, zaizto chudnovito velike nam vidijusze: ali ove, gledèch na negdashnye knyisarnicze, male véndar jeszu; Vu Alekszandrié Ptolomeush Filadelfush Kràly Egipta (okolo léta od poztanka szvéta 3700 pred Kristusha Nàrodyènyem léth 284 naredil je bìl Knisarniczu od 700000 knyìgh, koja takaj potlam z-200000 Knyìgh Attala Kràlya od Pergama povekshana je bila: — ali — czéla ova — ò salozt! ò kvàr vékivechni! nikakovémi szùzami nigdar zadozta neoplakani, vsza, rekoh, ova na pepel obernyena je: kadabi najmre Harapov Herczeg *Omar* po szvojem Vojvodé *Amru* Alekszandrìu bìl predobil, dàlje, ò túpa y bedazta szmèt czéloga szvéta! z-ovém nepreczenyeném kìnchem czéloga pol léta vsze vu Alekszandrié Toplicze, kojéh 4000 bìlo je, kúriti, doklam tuliko znanye, tuliki zkrovni nàvuki na pepel obernulisze jeszu. — *Konstantin Veliki* zpravil je zkupa 120000 Codices, ili: Velikéh Piszmotvorov, koje takaj ogeny je poserl. — Theodozìush izebral je 33000 Knyígh, med kojemi, bìl je, kaksze povéda, Homèrush, pervi Gerchki Vitiznanecz na kosé, iz chrévh jedne kache, 120 czepelishev dugoj vesz z-

Digitalizirao Google

zlatemi szlovami izpìszan: ali y ovo vsze ogeny je zaterl. — —

§. 4. *Od Nadelènya nekojéh Piszmotvorov.* Chuli jeszmo od Szlovàrniczh, Piszczev, y Knyisàrniczh, josh jednu réch od rédke szréche vucheneh lyudih, y nadèlenya prestimanoga nyihovéh Piszmotvorov.

1. P. *Virgiliush Màro* naj poglavitéshi Diachki Vitiznanecz za vszàkoga zmed 28 Redov (Versus) Pészme vu 6 knyigé, od Eneasha Trojanzkoga Viteza izpìszani, dobil je od Czeszaricze Oktavie deszet Shestercziev, kaj na vnogo jezèrh rachunasze.

2. *Actiush Szinczerush Szanazariush* za 6 szvoje Pészme Redov, koje na dìku Mletchanov, od nyihovoga chudnovitoga, vu morju zezidanoga, Várasha je bìl naredil, dobil je za vszakoga 1000 czekinov.

3. Kadabi *Ludvik* XIV. Kràly Franczuzki glaszovite vu Parìzu podignul Palache, nekoi Peszmik iz prilizanya napravil je nadpiszek„

„*Par Urbi Domus hæc, Urbs Orbi neutra Triumphis*
Et Belli et Pacis par, Lodoice! Tuis.

Y dobìl je na prikaz 1000 ezekinov: nego drùgi iz jàla je nyega obshanil, y podpìszal„

Par versus Vati; quia bis mentitur utrumque;
Nam minor Urbs Orbe est, et minor Urbe domus.

Digitalizirao Google

4. *Koczebue* Piszecz (kojega vu Manheimu Szandl Diak léto 1818 prevzetno je vmoril) za malu knyisiczu„ Das merkwürdigſte Jahr meines Lebens“ dobìl je 2000 Talèrov.

5. *Ferron* za knyige„ *Lettres sur quelques ecrits modernes*“ vszaki Arkush od knyigara *Duchesne* dobil je 10 Luidorov: a za knyige „*Lettres sur quelques ecrits de ce tems*“ vszaki arkush od knyigara *Lamberta* 15 Luidorov.

6. *Voltaire* Franczùz izpìszal je 70 Knyigh, y z-nyimi prizkerbelszî je Imànye, y blàgo na 100000 Talèrov.

7. *Gibbon* Anglianecz za 6 Knyigh, vu kojéh izpìszal je dogodyaje Rimzke, dobil je 8000 Funtov Sterling ili: na 76000 nashéh szrebra Ranychkov.

8. *Robertszon* za Izpìszanye Chìnov Karola V. dobilje 4500 funt. Sterling.

9. *Havkeszvort* za izpìszanye putuvànya okol Szvéta dobìl je 5000 funt. Sterling

Pri nasz, salozt! ova szrécha nenahàdy asze.

Digitalizirao Google

DÈL III.

Od Gozpodàrztva, y domàchéh Protimbih.

Nàchin doma czinyati. **Nekoji Kotlàri z-czìnyanyem vkanyùjû, kada mézto dobroga koszitrà olovo potrébuju: alì — ovo je léhko poznati, Olovnàti Cziny na modro vléche: akosze vu takovi poszùdé zkúha vodè, y oczta, *aa* (*jednàke mére*) po olovu dishì, y ovo olovo z-kipùchem ocztom odtàlisze, navlaztito, akosze szòl pridà, ter skodé zdravju. — Pràvi cziny je bél, y szvétel, kakti kovàno szrébro; akosze zkuha nutré voda z-ocztom, y denesze nuter chavel obraspani, ov nikaj farbe nezmenì, níma teka po kotloviné, ter akosze izléje ocztena voda, niti szvetlozti, niti farbe izménya. — Zato bolye je doma dati czinyati, kaj jedna**

Digitalizirao Google

razumna senzka szama lehko vchiniti more, ovak„

1. Mòrasze vzeti dober anglianzki *Kosziter* (Blockzinn) 2. *Szalmiak* ili: *Szaliter* (szmola, kalafundia, ali druga kakova màz nevalya) 3. Ztaro poszudjè kufreno, selezno, ali medèno, ili: meszingazto neszmésze prevech zvrúchati, drugachsze presge, y pohabi; kak kotlari délaju, kada za perveshi cziny dolé obaliti, presìsû poszudù, y vu vodu omàcheju, ter onda ona otvèrdi, y pùcza: vekshe vruchìne néje potrébno, kak dasze Szalmiak raztaliti more. 4. Vu tom je naj vech poztavlyéno, da poszudu, kojasze czinya, chizta od vszàke mazti, y sznasno obríbana priredisze: k-tomu drobni pészek vu vodé od zemlye chizto zperesze, poszushì, y chez droteno szito preszéje: ovoga pézka finoga deni malo vu poszudu, prilej vodè, y z-drévom okolo riblyi, doklam vsza zamazanozt prejde: za okruglo poszudjè tréba je vzeti dva, ali poltretji czepelish dugo, jednu czolu debelo drévo, na zpodobu valera, ter z-nyim zpametno rìbati, dasze poszùda nepredere. 5. Fini Kosziter (Blockzinn) na falatcze poszéczi, raztali (shmelczaj) y zlej na dùge stansicze. 6. Szalmiak ztuchesze na prah, y na szito preszéje: y kajti móra chizto szùh biti, zato, ako je kuliko vuhkek (faihten) morasze preszushiti; ar naj mensha mokròcha czinyanye prepréchúje. Naredisze ada iz dobroga vuglènya ogeny na komenu, gdéje v-szrédiné jama: poszuda za

Digitalizirao Google

czinyanye vrúchasze, odpertochu dolè obrachajuch, pri debshéh ztrànah, kakti: pri ruchkah, vekshe zvruchanye potrébujesze: kada je poszuda tak zvrùchana, dasze vu nyoj cziny taliti more, obernesze jednàko, hitisze berzo nuter prah od Szalmiaka, y nekuliko koszitra, ali pak z-stansiczum, goré réchenum, po dnu riblyesze: Szaliter razvrùchen koszitra taki raztàli: onda z-mehkum kudelyum berzo okolo poszude kosziter lìchisze: akosze nerado prijémlye, kudelya vu poleg poztavlyen Szaliter omochisze, y ovak okolo vsze berzo masesze: ztàro czinyanye tesko prijémlye czina, ali ti masi nepreztanczè, doklamsze prìme: od Szalitra najsze nigdo nebojì zpechi: predi bisze z-szmolum zpekel: kadsze je czin povszuda prijel, josh jedenput z-kudelyum vsze okolo prejdi: y oztali kosziter van zléj: doklamsze goder czinya, poszuda nad serjavkum ztati mòra, obrachatisze: mala poszuda lehkosze obràcha, nego veksha poztàvisze na rastér, ali trojnog (dreyfusz) on cziny, koi vechput je vàn zléjàn, zanesznasisze od kotlovine, y drugéh ztvarih, ter je jako presgàn, zato nenapràvi dozta szvétlo czinyanye: ondagà je mòrati med drùgi dobri cziny poméshati: ali moresze y na dnu potroshiti, y z-kudelyum dobro zesznasiti.

Ovak chinèch berzo, y z-malém ztroskom czinyati je mochi: ni potrébno Kotlàru dràgo plachati, koi y tak z-olovom koszitra mesha, y z-szmolum czinya. — Vsze ztojì vu berzòchi obràchanya y mazanya, tak da dobro veli-

Digitalizirao Google

ku poszudu dvé minúte z-gotoviti je mochi, szamo dasze predi dobro razvrùcha. — Ovém iztém nàchinom moresh selezninu y meszing czinyati.

Nàchin drevo veliko preszádyati. Okolo Ivanya drévo na pol réfa na dalkom tak gluboko obgrabasze, kak ztoji Korènye: dalneshé korènye priszéchesze: onda nazàd zagernesze zemlyum, tak ztojì do zmerznicze: medtémtoga zkopasze y jama, kamsze preszaditi kàni, vu nyu nametchesze dervoczépine, shlaim iz mlàkh, y ztara zperhnyena ilovacha: kadasze preztàvlya, mòrasze jednako vszaka ztràn dréva, kak je predi ztàla, naravnati: prenesze sze z-zemlyum, y zemlya z-batmi jako nabìje.

Navadno preszadyanya vréme terpì od Jeszeni do koncza Szushcza, ada czélu zimu: akobisze mòralo koje drévo v-letu, kada je v-vlagi, preszádyati, napṛàvisze jama kam dojti mòra: nahitasze perhke zemlyè, y z-vodùm zméshasze: zatém na dalkom obgrabasze drévo, tak da czélo oztàne korènye, ter z-zemlyum preztàvisze, potlaṃ z-jakém proztchem nakolyisze, pokrijesze z-dezkami proti szunczu: ovesze okol czélogà ztèbla do szversja meheny, koi vszaki dàn polévasze z-kantum, à korènye vszaki drugi dan.

Saklye poztelyne délati. Perushinu kokoruznu mehkeshu drobno zchéshi, dobro poszùshi, y namechi v-sakely poztelyni (Stroh-

Digitalizirao Google

ſack) ovo je bolshe od szlame, vu kojojsze ztenìcze kotiju: poleg vétranya vszakolétnoga vech léth terpì, nitisze zlése, kak szlama, ali prashi, kadasze premeshàva.

Tlak za pechi mazati. Ni nikaj bolshega, nego pepel preszéjan z-szoljum y octòm zmeshan: z-ovém je dobro zavlaztito okrugle pechi naztavlyati, y puketine zmazivati.

Trop potrébuvati za olye, ogeny, potashen. Kadasze trop zprèsha, zdrobisze, preszéje na resheto, pechkesze na zrachnom méztu szushìju, potlam ztucheju, tersze iz nyih olye verlo presha: mehunye zabertvijusze v-poszuda, ali z-tlakom zamaseju, y iz nyih rakijasze pàli: izpàlyene zesziplyûsze na kup, napravijusze bale, ondasze za ogeny ali potashen potrébujù.

Lehke czéne farba na zidu. Vitriola proztoga zelenoga z-kropom raztali, méshaj, doklamsze razìde, vlej gore vapnene vodè menye ali vech, kak szvétleju farbu imati selish: to pako zvedyaj na zída falatu, ali nepoznasze prava farba, doklamsze neposzushì: ako je predi pobélyen zìd, szvétlesha farba dojde: ako selìsh temneshu imati, ztuczi y preszej vuglenya, y primeshaj. — Ovo ne szamo ztalnu farbu, navlaztito na novém zìdu dersì, nego y zida y morta zdersàva: dobro pako y na drevu dersì.

Digitalizirao Google

Orangyeriu berzo razti vchiniti. **Prelesane ilovache zméshaj z-zemlyum chernum perhkum od miztbeta, y pilyevinum: pridaj obrezkov cheshlyarzkéh, zkoszaném terszoveh rozgvicz, ali tropine: to vsze zkupa pùzti gnyìti: onda vu bednyìchek odzdol nametchi tréscha hraztovoga, ali tropình: nametchi onoga gnyìloga gnoja, zaszàdi lemonu, pomerandyu, ali zpodobno drugo drévo: vu vruchiné vszaki tretji dàn zalévaj z-vodum desdya, ali sznéga, ali iz mlake (nekoji vczerknyene czuczke y machke vu takovu vodu mecheju: ali to je gnyuszno, y szmerdi) za zemlyu dugshe vuhku zdersati, dobro je takaj lozni gnoj ometati, kaj za vsze czvetje y loncze oszebujno haszné. — Chudilsze budesh, kak pri ovém baratanyu vsze berzo raszlo bude, y jako plodno poztane.**

Rosnu vodu prez ogńya doma napraviti. **Poztavi v-lonecz friske vodè, czvéta cherlèném Shipkov vertném (gatrosh) pridaj 3, ali 4 kaplye Vitriolgaist: puzti chez nòch ztàti na zraku, nego pokrito: drugi dan chez czanyek vodu preczédi: chuvaj pako z-vitriolom ruke, ali opràve obsgati.**

Szaifengaizt Szakszonzki. **Zrési na tenko szopuna Veneczianzkoga 9 lotov, pridaj** *Vainstainszalcz* **(Berszeszoli) 1 lot: pivarzkéh péniczh 2 slicze: vsze deni vu shiroko zteklo: nalej jake sganicze iz drosdyih pol policha: poztavi za 24 vure na toplu pèch. ali v-topel pészek, doklamsze vsze raztàli**

Digitalizirao Google

— potlam ztrujaj (destileraj) chez difluvàk. — Ztém haszné ztuchena mézta y bolèche kotrige na toplom natréti.

Frankfurter Schvarcz délati. Drosdye iz kotla vre zesgane na prezterto platno zléj, dasze chizto zczedìju, tverde drosdye zkup-zpravlyene szushijusze na szunczu, poztavijusze vu jeden, ali vishe lonczev: pokrijusze z-riglyum, y omàsesze tak riglya, kak lonecz z-ilovàchum: y kadasze màz poszushi, denesze vu loncharzku pèch, (morebiti dobro y krushnu) da czéli on sàr podnesze: zvadijusze lonczi, y farba ova cherna ztém bolsha bude, z-kém menye koi lonecz je zpuczal. Z-ovém chernilom délasze farba za pritizkanye Knyìgh, drévo farbati, y kosu, ali obuchu (shuhviksz) oszvétlati.

Podplate na obuchi vterditi, da dugo terpìju. Vzemi Lénenoga olya 1 funt: szreberne rude (szilberglet) 2 lote: béloga Vitriola 2 kvint. pridaj koru kruha, y vu lonczu pri krotki serjavki kuhaj, doklam ona koricza kruha tverda y kerhka poztàne: ztém olyem masi podplate tak dugo, dok olye zgora oztàje: po tom taksze luknicze od podplata zapreju, da nikakova mokròcha nuter nepojde, y podplati za dvoje druge terpeti mogu.

Nàchìn széme na negnojni zemlyé plodno vchiniti. Poztavi ono széme, koje széjati kànish vu guztu gnojniczu dan y nòch:

Digitalizirao Google

széj na negnojeni zemlyi: y tak dobro zrazte, kak dabi bila zemlya gnojena.

Olye oszebujno za orusje od herdye obchuvati. Dajszî napraviti skatulu pri drakszleru iz Lipovoga dréva tenku kakti papér da chez nyu proti szunczu vidéti sze more: napuni nyu z-olyem Olike, obészi na szuncze, y podverzi kakovu poszudu, vu koju olye chez onu skatulu czédilosze bude: z-kojém akosze namàse puska, ali drugo orusje, na izti godini od herdye szegurno bìva.

Proti szuhomu betegu, y kashlyu z-kervi hitanyem. 1. Trave szlédèche: Volovzki Jezik, beli szléz, babicza (drugach: rukerl) pluchnyak, jeternyak (drugach: betonika) divja czikoria, divja kiszelicza, vszaka poszeb zrésejusze: kuliko z-trémi perztmi prijetisze more, kuhajusze na mléku bravjem (josh bolye kozjem) y to vu pokritom lonczu doksze po 2 perzte pokuhaju, tak da 2 shalicze kavzke izideju: ovo chez 14 dành kuhasze, y na tesche pìje, (szamo vu pészjéh dnevih ne) morasze pako na serjavki, ne pri plavnu kuhati: akobisze y potlam pri troshenyu ovém kerv med hrachki kàzala, ztùczi koprivh, osmekni, y nekuliko kaplyiczh med téh pùzti, ter pì, dok kerv preztàne.

2. Hrena na tenke shniticze naresi, vu shiroko zteklo, kam z-rukumsze more, poztavi, naléj z-finém (Provancz) olyem: ztrujaj na szunczu, ali topli pechi za dva mé-

Digitalizirao Google

szecze: ovéh Shniticzh 4 pút na dan po szedem pojech: y 2 mézsecze tak chíni.

Proti Grisi. Kad hebed y bezg dozréli, da je jagodje cherno, vzemi v-Jeszen obodvojega, zdreczkaj, y osmekni chez chiztu czandru, tak da szémena vu osmek nikaj nedójde, ztém osmekom y z-melyum hersènum, na paitl fino zmlétum y preszéjanum omeszi tenke kolachecze, y po kruhu v-pèch deni, dasze kakti kòzt tverdo zpecheju: ovak dàsze léta chuvati: ovoga kolàcha ztùczi za oréh, y daj grisavomu na sganiczé, ali cherném vìnu popiti jedno za drugem po 2, ali 3 puté: gdagda za pervém pùtom ztàne grisa, a vechput za drugém: détetu menshi falatecz ztùchesze: à teletu vu poszéjah: grisu véndar taki z-pochetka vztaviti ni dobro, doklamsze malo nezesznàsi.

Proti vulogom v-nogah (Podagra) *ali v-rukah* (Chiragra) Protimba oszebujna Sz. Elizabete Kralycze Vugerzke (kak Ivan Praworius Raviaczenzki glaszoviti Vrachitel) vu knyigé zkrovni vszéh protimbih izpiszùje zovemi réchmi„ *Quum mihi certo constet, multorum casibus vis admiranda subscripti remedii, qua fortuna in illud inciderim, dicam: — Anno* 1606 *vidi inter libros Francisci Bodagasteri, ex nobilissimâ familiâ Cyprià, cum quo mihi summa erat familiaritas, pervetustum Breviarium, eximiæ apud eum venerationis; eoquod à S. Elisabetha Regina Hungariæ Majoribus*

Digitalizirao Google

suis datum adsereret in mutuæ benevolentiœ symbolum: in cujus libri vestigio remedium contra podagram, Reginæ ipsius manu scriptum, mihi oblatum fuit perlegendum, quod his verbis formalibus expressum est,, Ego Elisabeth Hungariæ Regina anno ætatis **54** *multum infirma et podagrosa, usa sum per unum annum isto Recipe, quod mihi dedit quidam Eremita senex, quem ego nunquam prius, nec post videram, et fui cito sanata, atque omnibus apparens ultra modum pulchra, ita ut Rex Poloniœ mè petierit in matrimonium, quum ego et ille vidui essemus: renui tamen id agere amore Domini mei Jesu Christi, à cujus Angelo credo me accepisse hanc medicinam:* ℞. *Aquæ Vitæ quater destillatæ partes* **3.** *summitatum Rorismarini cum flore partes* **2.** *pone in vasculo bene clauso, stent in loco calido per* **50** *horas, destilentur in alembico, et mane in cibo vel potu sumatur drachm.* **1.** *singulis septimanis semel, et omni mane lavetur facies cum ea, et membrum podagricum. — Renovat vires, aucuit ingenium, mundificat medullam, et nervos, visumque restaurat.* **Hæc ex allegato S. Elisabethæ Brevario.**

Kehlyu pregnati. **Spongiu na falatcze zrezanu deni na chrepecz pun serjavke: povezni z-lonczem prevertanem, dersi Kehlyu, y vuzta odperta nad dimom, y vuszegà posiraj. Mòra pako muska glava vzeti spongiu eherneshu, ili szamcza: à senzka beleshu y**

Digitalizirao Google

mehkshu (ili Szamiczu) doklamsze ztém vràchish, neszmesh drugi kruh nego jachmenov jézti.

Proti vodenomu betegu. 1. Korènye Borovicze, y Velestike, vszakoga bolye, kak perzt dugo ztùczi, kakti baklyu: deni kuhat v-lonecz pinteni, z-vodùm naléjàn, doksze pokipì na 2 perzte: y ovo mézto drugoga pila potrébuj: ako tê nesznàsi, yishe korènya deni: z-tém pretirash vodeni beteg.

2. Na Protulétje obrézkov terszovéh na pràh zesgì: ov pepel za sliczu na govedski jùhi kuhaj, y preczedyeno pì: probatum.

Kad je chlovek trom y tesek sivot. Czindòle v-Majushu sznasno operi zrési drobno, y poszùshi na szénczi: ovo kaktì tèh kuhaj y pì po jatrah za 1 Mészecz, za jednu ali 2 shalicze kavinzke, kuliko z-dvemi perztmi prijeti moresh: z-vodùm vsza tromozt iz télasze potegne.

Glave bol pretirati. 1. Jajcze prepecheno razkolyi, vszaku ztràn z-oreskom naztruganem ali naribanem posziplyi, y na ztràn szlépoga oka privesi.

2. Lanye golubov domàchéh, y jaderke brezkvine ztùczi, priredi flaster, na szlépa oka metchi.

3. Gnyilu Jabuku nalichi na czanyek, y na chelo vesi 2 ali 3 put,

Digitalizirao Google

4. Kord. Benediktu na vodé kuhanu na glàvu vesi 2, ali 3 pùt: ali y ovu tràvu vu vinu mochenu pì: ali: na shalatu priredyenu jéch.

5. Belanyek jajcza 1, ali 2 zméshaj z-olyem rosnem, y vodùm rosnum: pridaj malo Shafrana, zmeshaj vsze, namochi czanyu, y na chelo vèsi, y chez szlépa oka.

6. Majorana, rugane meticze, babje dushicze ztùczi zkupa vu musàru, flaster na czanyu nalíchi, zatém razbéli novi czigel, vgàszi z-jakém ocztom, na ovom szumporu flaster natòpi, y na bolèchu glave ztràn privèsi.

Proti széczu v-glavé. Szecz je, kada ober ochih nekaj bode, kak dabimû ochi van zkochiti hotele: proti tomu: 1. Cherlencza liztje na ocztu zkuhaj, y vèsi.

2. Kàdi glavu, y stribaj *z-tarakszakom* y Flùszrauhom.

3. Kureche lanye na szvoji vodé razmochi, y na zatilyek vesi.

4. Tri pùt 9 zern perpra z-devetemi chehulami cheshnyàka ztùczi, pridaj belànyek jajcza, meshaj, vu poveszmo zavi, y na teme vèsi.

5. Borovicze, 9 jaderkéh brezkveneḝh, széme beloga maka, majorana y perpriske, kalinovoga zernya, y belányek jajcza z-rosnum vodùm méshaj, y oka szlépa vèsi.

Digitalizirao Google

6. Szùhe ruticze ztùczi na prah, pridaj rosnoga ali vìnzkoga oczta, osmeknì chez czanyek, omochi nutré czanyu, y glàvu vesì: vechput ponovi.

Proti glàvoboli od seludcza. 1. Shalate ztùczi, osmekni, pridaj oczta omochenu czanyu vèsi: kaksze poszushì, drugo premeni, y. t. d.

2. Ztùczi jaderkéh brezkveneh, zméshaj olya y oczta, napravi flaster, y vèsi glàvu.

Proti omilyaviczi v-glavé. 1. Zmochi glàvu z-vodùm Lavendule (Spikìnarde).

2. Svechi vu vuztih vechput kimlin, koriander, dugo v-zubih dersèch.

3. Meczely szuheh chréshenyh y pol meczlya kumina ztùczi, y jemlyi za nosnu spiczu v-jutro, ob poldan, y vecher.

4. Bosje drevcze, ali: divji cziper (abrotanum) vu vodè kuhaj, y glàvu oblasi, je proti gingavòche, y glavoboli.

Proti vertoglavozti. 1. Vu pilo y jélo méshaj Kordu benedict.

2. Noszi na glàvé kapiczu z-kertovemi kosiczami podztavlyenu.

3. Széme koriandra 2 dni v-ocztu mochi, poszushi, y vechput dvechi v-zubìh:

Digitalizirao Google

ali ztuchénoga na kruha z-vinom polejaném poszipanoga na zpodobu terhéta jéch, jachi glàvu y seludecz.

4. Od beloga tersza, ili Beline vodu na protulétje, kadasze rése, vu pilo zmeshaj: ali iztoga tersza rozgve z-vinom poskroplyene ztùczi, chez czanyek osmekni: ali: vu czanyu zavi, vu vinu mochi y vechputi pì.

5. Salfie czvét z-czukorom dobro ztùczì, na szunczu trujaj: ali: pri ognyu kuhaj, pridavshi chiztoga meda, y ovoga vszaki dàn za sliczu pojéch.

Proti gluhoté. 1. Súch ovna (za musku glàvu: ali: ovcze, za senzku) z-mlékom senzkém zméshaj, y vúho zalévaj, dabisze gluh rodil, prechùje.

2. Z-zczalinum (od sivoga Zajcza) vuho zalévaj.

3. Machkine zczaline 3, 4 kaplye vù vùho napùzti.

4. Zelènoga zelya ztùczi, osmekni, prilej toploga vìna, y kad idesh zpàt, z-toplem zalévaj.

5. Z-kiszelicze osmekom zalévaj.

6. Namochi v-sganiczu, ali: jaki oczét, bezgov czvét, omochi pamuka, y vu vuho mechí.

Digitalizirao Google

7. Sùch Jazvecza, osmek netrezka, y mléko dojèche déchecza zmeshaj, y napuztchaj.

8. Cherlencza osmek z-senzkém mlékom zmeshan napuztchaj.

9. Deni vu lonecz oczta, pokri z-korum kruha, omasi z-téztom: vu szrédìne kòre luknyu narèdi, y nuter trahtùra màloga naszadi, y odzgor luknyu zatekni: pùzti na serjavki kìpeti: odmekni, trahtura luknyu odpri, naztavi vuho, z-glavum okolo zakritum: y pùzti on szumpor vu vùho.

Proti szlabomu chujenyu. 1. Borovichno olye na pamuku omochi, y vu vùho mechi: ali: 3, 4 kaplye napùzti.

2. Pelìna no vodé ali vìnu kuhaj, y vu poszudi kakovi vuho banyaj.

Kômu czuri ìz vùha. 1. Salfie ztùczi, osmek vu vùho zalévaj.

2. Szok od lèche vu vuho napùzti.

Kad vu vùhu shumi, ali zvoni: 1. Osmek od povertnicze vu vùho zaléj.

2. Osmek od cziklye napuztchaj.

3. Z-olyem mandalzkem zalévaj po kaplyu.

4. Pelìna zkuhaj na vìnu, ali vodé, y v-kakvî poszudi banyaj vùho.

Digitalizirao Google

Akoszû chervi vu vihu. **1. Komina ztùczi, chez czanyu osmekni y napuztchaj, poczerkaju.**

2. Pelìna z-brezkvenemi jaderkami ztùczi, preczédi, y napuztchaj.

Proti ochniboli. **1. Jajchev bélànyek zmalo czukora zmèshaj, pridaj 3 kaplye olya, namochi czanyu, y kad zpàt idesh, privesi na bolèche oko do tretjega.**

2. Jajcze vtverd zpeczi, razrési, szrédinu z-sganiczum poskròpi, y med czanye privesi.

3. Ztùczi pelìna, zmeshaj s-belanykom jajcza, y privi chez nòch.

4. Liztje tunye kùhaj na vodé, y zpiraj ochi v-jutro y vecher.

5. Trave szladkoga Jànusha, Salfie, ruticze, chelidonie (czindole) vertnéh cherleneh ròsh ($\overline{aa}$) na cherleném vìnu ztrùjaj na tri pùt: pervi pùt bude farbe szreberne: drugi pùt zlàte: tretji béle: ovoga vína v-jutro y vecher po 5, 6, kaplyiczh v-ochi napùzti, pohaszné na pol szlépomu.

6. Liztje ruticze, opiha, y szladkoga Jànusha ztùczi, osmekni chez czanyek, y vu ochi napùztchaj po 2, 3, kaplye.

Digitalizirao Google

7. Prepelicze màzt trujaj na szunczu vu zteklu, y malo v-ochi napuztchaj, szlépi vida zadobiti hoche; vechput s-kushano, *proti mreni* navlaztito, ako y menkovéh jeterh, na szunczu ztrújaném, zkupa primeshash, y na naj jakshem szunczu 3 meszecze trùjash, potlam v-drugo zteklo preczedish, ter vu mrenazto oko na gumbashniczi v-kùt oka od nosza vszàki dan napuztìsh, szegurno mréna prejde.

8. Jajcze, kak od kokoshi odpàde, deni v-jaki oczet, chez 24 vure jajcze zvadi, ter ovoga oczta na gumbashnìczé vu oko napuztchaj, kak gore, dok mréna prejde.

Kadszû ochi kervàve. 1. Jajcze cherne kokoshi mochi v-jakém ocztu na szunczu, dok lupina omehksha, prederi kosiczu z-iglum, y z-onum vodùm, van czurèchum, masi.

2. Naribaj szredìnu béloga kruha za 5, 6 slìczh naléj z-kozjem, ali kravjem mlékom, da nebude gùzto, preredko, pridaj Shafrana ½ kvintl: kuhaj, doksze kasha nachinì: za^tem 2 czéla jajcza nuter ztrùplyi, ter kaj naj vrucheshe terpeti moresh, med dve czanye nalicheno privijaj. *prbt.*

3. Bélanyek jajcza z-rosnum vodùm zmé-shaj, zavi vu predivo, y ches nòch na ochi privijaj.

4. Na kosziterni ali czinyazti zdeliczi

Digitalizirao Google

belanyek jajcza z-malo Shafrana y grudiczum jaluna tak dugo méshaj, doksze kasha naredi, y kad zpàt ìdesh, na ochi vèsi *pb.*

5. Kúhaj na vodé cherlene rose, ostro osmekni, y toplo goré mechi, kervavòchu vàn potegne, y bol preztane: zatem jajcza bélanyek z-rosnum vodùm y jachmena melyum (na guzto szito preszejanum) zméshaj, y zasmèch na ochi vèsi.

6. Lìzte hraztove 2, 3, vu vodé namochi, y ober ochih na chelo privèsi, y vechput premèni: hoche pohasznéti, akszu od vruchine zapechene ochi.

Za ochi czurèche: 1. Liztje zeleno jagnyeda v-ocztu kuhaj, y na chelo vèsi.

2. Korene, *vrasji griz* zvàne 3, 4 zkup zvèzane na golom vràtu obeshene neszi.

3. Cherne kokoshi 3 jajcza zméshaj, posziplyi z-jaluuom zesganém, chez chizti czanyek osmekni, y ochi zpiraj.

4. Ruticze ztùczi, z-medom y ocztom zkúhaj, y flaster, kad zpat idesh, na ochi vèsi *pb.*

5. Z-melye pshenichne, y vode rosne, ali druge chizte flaster nachini, y med 2 czanye tenke na ochi privijaj.

Za temen vid, y pogibel szlépote. 1

Digitalizirao Google

Povertniczu zgora odrési, zdúbi, deni nuter malo szoli, na nyu meda, pak malo szoli, na nyu meda, doksze shuplìna izpuni, nazad odrézanu ztran priklopi, y z-prejum obvèsi, zakopaj vu ilovàchu: tretji dàn zvadi: vodu nuternyu v-zteklo zpravi, y vszaki dàn po nekuliko kaplyiczh v-ochi napuztchaj. — Pazi, da szoli nebude prevech.

2. Ztùczi ruticze vu musaru, pridaj tuliko ztuchenoga czukora, zméshaj, y vechput chez dàn, za lesnyak vu vuzta metchi.

3. Roszu juternu iz ruticze vu zdeliczu ztepi, y nekuliko kaplyiczh napùzti, y z-nyum zpiraj.

4. Ztùczì liztje czentaurie (*Szvedercz*, ali: *Zlatich* nekoji zoveju) osmekni chez chizti czanyek, y po 2, 3 kaplye v-ochi napùztchaj.

***Proti mrèni na oku.* Iz friskéh dobro zréleh orehov nuternyu od jaderkih kosiczu olùpi, poszushi, y na prah zteri, pridaj ztuchenoga czukora $\overline{aa}$ (t. j *jednaku méru*) chez guzto szitcze preszéj, y ztém zapuhàvaj chez pero: to vechput chinèch mrénu raztepesh. — Ako je zbog ztarozti, ali drugoga zroka debsha mréna, mòra biti vech kosiczh orehovéh.**

***Kada ochi szerbê*, szok y lizt opiha z-dobrém vinom zmésháj, naj ztoji vu zteklu, ali loncheku jeden dàn, y ztém peri ochi.**

Digitalizirao Google

Akoje jezik ranyen, operigâ z-ocztom, száma jajcza jech, zatém liztje ruticze guzto svachi, ozdravé, ako je na pol ranyen.

Proti zubnoj boli. 1. Korena sparge dan 7 Malomeshnyaka zkopaj, poszúshi, na prah ztùczi, y na bolèchi zùb deni, hoche izpazti. — Pazi, da na zdravoga nedenesh, drugach on izpade.

2. Lavendule na jakom ocztu zkuhaj, y oczet vechput v-zubih dersi, kak toplo terpeti moresh.

3. V-lonecz czinyazti narése gyumbèra, pridaj malo jaluna, nalej z-bélém vìnom, kuhaj pokrito pod riglyum y dersi po 1 ali 2 slicze na bolèchem zúbu, kak toplo terpeti moresh: kadsze razhladì, zplyuni, y drugo vzemi.

4. Deni na sliczu sganicze y ztucheniga gyumbera, ter chez pero, na obodva kraja prirézano na onu noszniczu k-szebi vlèczi, na kojoj ztrani je bolèchi zùb drùgu ztràn nosza zatiszni. *pbt.*

5. Verbov koren na ocztu kuhaj, y zube zpiraj.

6. Salfiu na jakom vìnu mochi, ztùczi, osmekni, zpiraj meszo okolo zùbih.

7. Pòl glavicze cheshnyaka ztùczi vu

Digitalizirao Google

musàru, pridaj Shafrana ztuchenoga za nosnu spiczu, flaster deni na pulzush ruke one, na koje ztrani zúb boli.

8. Z-gumiom, ili: szmolum od borovicze zùbe kádi.

9. Voschine od szetja pchel'h, osmikane kuhaj na vodé; razbeli sivecz kamen, ovu vodu po nyem vlévaj, y szumpora vu vuzta prejimlyi.

10. Pepel preszejan na ranglyeku zvrùchaj méshajuch, y med czanyami pridebelemi na bolèchu ztràn prememczé devaj: zùb chuhne, lícze malo oteche.

Proti zubnoj boli od vukòche zrokuvàni. 1. Sganicze, navlaztito, ako more biti, od Melisze, naléj sliczu szrebernu, pridaj ztuchenoga gyumbéra, nad serjavkum pùzti zakipeti: zatém jeden globushecz iz pamuka omochi, y vrùche na zùb mechi, premenyaj, kadasze ohladì. *pbt.*

2. Ztùczi Cheshnyaka, zkuhaj na ocztu, omochi globushecz pamuchni, y na zúb toplo mechi: moresh takaj ovoga oczta za sliczu vu vuztah dersati, y vechput zplyunuti. — Ovo je naj bolshe vrachtvo, kad bòl od zìme dojde.

Proti zubnoj boli od shupléh zubih. 1. Percze, ali ono, zchémsze zubi betkaju vu

Digitalizirao Google

Burbaum olye omochi, y 2, 3, kaplyicze vu shupli zùb zpuzti.

2. Chernoga Vraticha korènye kuhaj na vodé, y onu vodu, kak terpeti moresh, toplu vu vuztah na bolèchi ztrani dersi.

3. Olya iz papéra napravlyenoga napuzti vu shuplinu zuba, ali pamuk omochen nuter deni. — Olye iz papéra délasze ovak„ pol arkusha papera zvini povdus, kakti paliczu, malo debshe od palcza muskoga, prìmi pri kraju z-viliczami, na drugi kraj, koi debshi biti mora, paper vusgi, kraj, kojega z-viliczami dersìsh, naj nad tenyerom vìszi, dim ondé prehadyal bude, y olye od papera na tenyer kapalo: koje z-pamukom poberi, y na zub deni.

Cherva vu zùbu zkonchati. 1. Kúhaj korenye Tarkùna (*radices Pyrethri*) za 1 kvintl vu dobrom bélom ocztu y vruche, kak moresh terpeti, vu vuztah dersi, vechput premenyaj, y cherv van zpade.

2. Ztùczi pelìna y plyuchnyaka, osmekni y napuzti vu zùb.

3. Venecz cheshnyàka narési, kakti duhàn, y pushi: cherv vczerkne: *pbt.*

4. Drach drobne toricze (*Agrimonia*) na ocztu kohaj, doksze pòl pokúha, y toplo dersi na oné ztrané, gdé je shupli zub: cherv vparne, ali van izìde.

Digitalizirao Google

Ako meszo okol zubih boli. **1. Galicza za grahovo zerno raztali vu cherlenoga vina dvéh kupiczah, y zpiraj.**

2. Z-modrem kamencheczem (*kakvôga Latìni prodàvaju*) **meszo riblyi: ovo y za prische na jeziku haszné: ar, akosze 2, 3 pùt nariblyu, takiìh neztàne** *pbt.*

Proti gnyilòché okolo zùbih, y boli. **1. Schukinéh zubih nekuliko, jaluna, y puseveh hisiczh** *aa* **zesgi na krovném chrépu: ztuczi na práh, y gúzto riblyi zube z-perztom, ali skerlatnum kerpiczum: chudnovito pomore.**

2. Z-meticzum vu ocztu kùhanum zpiraj gnyilo meszo.

3. Z-presgànum berszum meszo riblyi.

4. Z-friskum salfium meszo gnyilo okol zùbih riblyi.

5. Z-pilyevinum Jeszenovoga drèva riblyi gnyilochu do kervi.

Akosze zúbi treszeju. **1. Hrena ztuczi, deni v-zteklo, naléj z-ztárém vinom, za fertaly naj ztojì dobro pokrito: ztém guzto zpiraj, y v-zubih dersi.**

2. Liztje kupinh vu vìnu kúhaj, zpiraj vuzta, zube jachi, sznasi od gnyiloche.

Ako oteche lìcze od zubne boli. **1. Kuhaj Salfiu, fige, y czukor na friském mlé-**

Digitalizirao Google

ku, toplo vechput gerglaj: ovo y proti nutornyem prischem haszné. *pbt.*

2. Kàdi licze z-dalka z-szmolum *storax* zvanum, y fluszranhom.

Chuvati zube od vszàke boli. Kada goder preztànesh jézti, zùbe zperi z-vinom, ali vodum, v-jutro z-ocztom y mlachnumvodum: y zchiztem tenkem czanykom zbrishi:

Da zúbi cherni pobéliju. 1. Bersze presgàne ztuczi, y nye riblyi.

2. Z-serniczami rakov ztuchenemi riblyi: dobro je pridati y béloga gyumbéra.

3. Plavnoga kamena, ili: tofa (*pumex*) roga Jelenzkoga, ribje kozti, y cherlènéh koralov, *aa* ztùczi na pràh: y zùbe vechput riblyi.

Kadaszû vuztnicze izpùczane. 1. Szladkéh mandàlh, malo sutoga vojzka, y maztiksza ztùczi, màzt napravi, y vuztnicze masi.

2. Z-guzkinum maztjum vuztnicze masi.

Szuprot Fluszom y zubnoj boli. Cheshnyaka 3, 4 chehule z-lusdyínum, salfie, perpra 3 zerna, borovicze 10 zernh ztùczi, na ocztu prasi, y za sliczu toplo, kak moresh terpeti, v-zubéh dersi, ribaj vechpút.

Proti kervi hìtanyu. Lìztja Lipovoga z-szversjem y czvétom na Ivanye, blago-

Digitalizirao Google

szlovi, poszushi, ztùczi na pràh, z-jachmenom vu vodé kùhaj, y pì.

Kerv iz nosza czurèchu ztaviti. Suhku kozt iz zatilyka Krapa deni na zatilyek.

Kada je glàva od hunyavicze shumazta. Trotinye széna na vodé zakipi 4, 5 pùti, ter zverhu one tople poszude vesz pokrit z-vruchem szumporom nakadisze, dasze zpotìsh.

Grinte iz głàve pregnati. Vodu chernoga konya v-lonecz prejmi, y z-nyum krazte do kervi riblyi vechput. *pbt.*

Za lehki porod. Chreva angvile, t. j. plùcha y jetra z-tiha poszushi, ztùczi na prah, y za smehchinu jednoga grosha daj rodèchi popiti na vodé. *pbt.*

Od zimlyicze. Korde Benedikt. Centaureæ, Spichaztoga Terputcza, y Kokoshinyaka, koi po pùtéh, y dvorischah razte, *aa* za jednu shaku namochi vu ztaro vìno: pred zìmlyiczum deni kuhat, kadasze po 2 perzta pokuha, osmekni jako, y za kave shaliczu pred zimlyiczum toplo popì: détetu na vodé zkuhaj, y to vszigdar pokrito: do tretjega szegurno oztàvi.

Proti szuhomu Betegu (*Hektiki*) 1. Mléka polich, kaksze podoji, deni kuhat, nepreztanczè meshaj 8 ali 10 vúrh, dok guzta kasha, kakti tezto poztàne: onda zvadi, y

Digitalizirao Google

na szunczu poszushi, ter na práh ztuczi, ovoga praha po 4, 5 pùtì chez dàn jemlyi, y kada v-nochi kashely prime.

2. Vu Novinah Posunzkéh Diachkéh léto 1819. 2. Febr. píshesze: *Divojka* 13 *léth ztara* bìla je tak szuhobeteslyiva, da Vrachitel Friz je nyoj szmert odszudil: doshla je nekoja baba, koja iz ovoga doszùdyenya szmejùchasze, nyu je prijela vrachiti: *Vzela je polich herdyave pìve vu novom lonczu z-drachem plyuchnakom* (pulmonaria Officinalis koi vu Travnu y Rosnyaku po gori, y lozi beresze) *pridajùcha béloga meda za* 1 *grosh y* 1 *shaku poszeih pshenichnéh, loncza jako dobro pokrivsha, tak dugo je kuhala, doksze je pol pokuhalo: kadasze je ohladélo, chez chizti czanyek preczedìla je, y v-zteklo zpravila: y ovo betesniczi za navadno pilo dàvala*, y nyu zevszema zvràchila: koje Divojke mati potlam z-tém pilom y vnoge druge je Hektike oszlobodìla.

Za veliki beteg, y Frasz. Iz ztàréh velikéh Lezkih naberi lepka (najdesze, kakti na hraztu) liztje y szversje poszushi, zkoshi, y kakti tèh kuhaj, ter po 2 shalicze vechputi pì.

Proti Kukczu. 1. Z-Jajchevém bélanykom ono mézto dobro namasi, y nyega goré privesi, doklamsze naduhne: zatém pepela od rozgvih sesganéh deni v-jednu kupiczu,

Digitalizirao Google

z-vodùm nalej y on kotrig nutré dersi, doklamsze mehur predere (ak je vekshi kotrig, to v-zdéli bìva).

2. Z-lanyem chlovechjem toplem vesi.

3. Hrena naribaj, z-ocztom zméshaj, y goré vesi.

4. Z-sabjemi jajczi (mréztom) iz mlàkh na protulétje vzètémi privijaj.

Proti kurjemu oku na ruké. 1. Kada mészecz dolé ide, natergaj hebdovoga liztja: kurje oko z-iglum raztergaj, y z-liztjem dolé zmir ribaj, dok do sìvoga dojde. *pbt.*

2. Kosiczu Szlaninzku goré vèsi, dok omehksha y prejde.

3. Cherlencza na falatcze zrési, oszoli, y na olyu frigaj, moresh y duhanovoga korena pridati, da kakti most poztáne, zatém szlamu od kolencza na kurjem oku zesgi, y on cherlenecz goré vèsi.

4. Z- Szlamum od kolencza zesgi kurje oko, ztuczi hréna y mustarde, y kakje veliko kurje oko, goré vèsi.

5. Czikoriu divju z-szemenom zkupa na povni prasi, oszoli, pridaj szalitra y hrena, y goré toplo mechi.

6. Netrezka, kakje lízt shirok, na dvoje razkolyi, y na kurjc oko nekuliko dàn

Digitalizirao Google

devaj, hochegâ z-korenom zvléchi, y onda moresze zrézati *pbt.*

7. Pechenoga pischeta vrùche oko goré mechi. *pbt.*

Proti lishajem. 1. Z-onum penum, koja iz dréva gorùchega pischi, masi.

2. Masi z-oném oztankom belanyka, koi oztàne, kadasze iz jajcza zvàdi sutanyek y bélanyek.

3. Masi z-oném mozgom, koisze iz vùha zvadi: ali: teschum szlìnum.

4. Szvinyzko lanye na pepel zesgi, z-tvojum vodùm zmeshaj, y masi.

5. Jajcza tverd pechena razkolyi, deni v-povni nad serjavku, nagni, dàsze more màzt czéditi, y z-nyum masì.

6. Plahticzu Majke Bosje ztùczi, y z-nyum masi.

7. Z-tintum masi: ali: *Schavjaka* dracha y korena ztùczi, osmekni, masi.

Proti szerbeschiczi. 1. Ztùczi Klincheczov, Shafrana, szoli, zméshaj z-belanykom, y flaster goré mechi.

2. Prasi jajcza na ocztu, y goré mechi.

3. Jaluna ztuczi, vu vodé raztali, y peri, ali: omochi czanyek, y riblyi.

Digitalizirao Google

4. Korènye kiszelicze na vodé kuhaj, y ribaj, gde szerbi.

5. Z-teschum szlínum dobro je natréti.

Szuprot Szràbu. 1. Ztùczi svepla z-ztarém szalom, y szoljum, pridaj razszola, y putra, y z-tém masi.

2. Cheshnyaka, porcza, y cherlencza, borovicze y szala ztùczi, kuhaj, y hladnem masi.

3. Szala ztaroga preczvri, prisziplyi ztuchenoga svepla, vléj ovo v-jeden lonecz tekùche vodè, y ostro meshaj, kadasze ztàne, màzt poberi, y masisze.

4. Putra friskoga neszlanoga, y terpentina na sganiczi zkuhaj, 3, 4 dni naj poztoji, y ztém masi. *pbt.*

5. Z-olyem oréhovém guzto masi, poszushìsze, y prejde. *pbt.*

6. Chemerike liztje y koren ztuczi, vu vodé kuhaj, y guztosze peri.

7. Czvét svépla z-ztarem szalom, y sivém szrébrom méshaj, dok na kashu vudri, pridaj velikoga korena zkuhanoga y jako ztuchenoga, zméshaj, y po pregibiczah masisze do tretjega, y za vszakém mazilom okuplyisze vu hladni ali topli vodi.

8. Velikoga korena v-ocztu zkuhaj, ztùczi z-szalom ztarem, y sveplom, y ztém masi.

Digitalizirao Google

9. Neprani puter v-jedni zdéli v-troji, ali chetveri sganiczi jaki dobro preperi, vszaki put oczedyajuch, da ni kaplye neoztàne, zatém pridaj malo terpentina, y szalitra, drobno ztuchenoga, y vu olyu olike raztalyenoga: vsza preméshaj, napravi màzt, y pri topli pechi szràb masi vechput, y za vszakem mazilom okuplyisze.

Kozicze iz obraza pretirati. Noge teletche v-lonczu chizto razkuhaj, kadsze ohladì, màzt, koja zplava, odnemi: oztalu vodu josh jeden pút prekuhaj, chez czanyek preczédi, obrasz guzto peri, y izrovki zravnajusze.

Szuprot bradavkam, y kurjemu oku.

1. Verbov koren na octu kuhaj, y bradavke peri, predi z-toplum vodum omehkshane.

2. Czitrone szòk z-szoljum méshaj, y peri, doksze poszushê.

3. Z-kervjum Mishjum friskum masi: ali: sivoga misha razdràpi y goré toplo mechi, hochesze zkoreniti.

4. Sivoga pùsa iz lupine znemi, poszìplyi z-szoljum: z-onum pénum masi, (koju v-zteklu chuvati moresh).

5. Pavuchinh na bradavku deni, y vusgi, hoche do korena pregoréti ali: pavuchine zkupzpravlyene vusgi, y z-maztjum, koja iz nyih pojde, masi: ovo y iz licza bradavke pretira.

Digitalizirao Google

6. Tràvu *Vuchjak* zvànu raztergni, y z-onem szokom vechput masi.

7. Hrena, y mustarde v-musàru ztuczi, prídaj meda, y flaster na bradavku mechi. *pbt.*

8. Sivoga vàpna z-svojum vodum zméshaj, y na debelom goré mechi 4 nochi, v-jutro vszigdàr zperi, prejdû prez vszàke boli.

9. Bukovioze lìztje y czvét, y friskoga szversjà koru na pràh zesgi, na szito preszéj, naléj oczta, ztrujaj dugo na szunczu, ali topli pechi; z-tém pepelom zaszipavaj bradavke.

10. Verbovu koru na pepel zesgi, z-jakém ocztom zmeshaj, y goré mechi.

11. Tràve *Tuszchak* Zvàne ztùczi, osmekni, y ztém ribaj.

12. *Chemerike* széme na prah ztùczi, y na bradavku mechi.

13. *Kurje oko* z-toplum vodum zmehchaj, zrèsi, kak dalyé moresh, y emplastr. saponat. iz vrachnicze nalichi y goré mechi, kada szam odpade, ponòvi, chez 8 dàn prejde.

Proti grisi. 1. Vu cherlenom vinu ternyule y liztje hraztovo kúhaj y pi toplo.

Digitalizirao Google

2. Mezdre od jaderkéh orehovéh poszùshi, na práh ztùczi, y v-jajczu vnàk kuhanem dobro toplo jèch: to izto haszne divji cherleni mak, koi po polyu razte, akosze poszushi, na prah ztere, y v-jajczu jé.

3. Dva jajcza z-medom, y zesganem jalunom na maszlu oprasi, y na tesche jéch.

4. Ilovache zesgi v-krushni pechi, kuhaj na vodé, dok omehksha, kada zemlya poszede, vodu odczédi, y pì.

5. Rakov na jakém Ocztu zkuhaj, lupine poszùshi, na prah ztùczi y po kvinticzu v-jutro y vecher vìnu pì.

6. V-cherleno víno oreska naztrusi, y pì: vodèsze chuvaj.

7. Drenka szuhoga, ali ternyule kuhaj, y pì.

8. Cherleném shipkov zkuhaj na bélom vìnu, preczedi, y pì.

9. Zajcheve kervi poszùshi, y na cherlèném vínu pí.

10. Seluda poszushi, na práh ztùczi: napravi z-vínom cherleném kakti tezto, y szùshi, da bude kakti szirov czigel, ztrusi y vu cherlenom vìnu pì.

11. Sùti vodeni lilium zkopaj, poszushi, na práh ztùczi, y za nosnu spiczu ba-

Digitalizirao Google

rem 1 put na dàn vu cherlèném vìnu pì: ovo tìra zlocheztu materiu, y vutrebu zapìra.

12. Hraztovo liztje ztùczi, osmekni y pì.

13. *Sabjaka* zkuhaj, vléj v-drévèni musár, goré na golom szédi, doksze razhladì.

14. Lànye laztovicze na cherleném vinu piti haszné.

15. Rhebarbare koren czéli za 2 lote vu ztaroga vina polpolichu 24 vure trujaj y pì: haszné y tropiczu toplu na terbuh metati y pomalom piti.

Vu grisé chuvajsze vodè, kiszeléh jeztvinh, y kajgoder seludecz prehladyùje: naj bolye je cherleno vìno piti: — Po grisi, da zęvszema ozdravésh, y nazad vu nyu nevpadesh, deni v-vecher 3 lote *Manne* v-kupiczu, v-jutro v-topli vodé ztòpi, y mlachno pì.

Proti grizu v-terbuhu. 1. Iz melye hersene omeszi pogachu 4 perzte debelu, zpeczi vu perhavki, po shirini razkolyi, ztuczi komìna, y posziplyi, nazàd ztiszni, y v-perhavki peczi: kadsze komìn dobro zvrùcha, zvadi, y predi gornyu, potlam dolnyu na terbuh deni, kak toplo terpeti moresh.

2. Sganicze, kuliko je zpodobno, z-olyem, y trémi kaplyami oczta zméshaj, y pì.

Digitalizirao Google

3. Babje dushicze (*Serpillum*) zkuhaj, y toplu na terbuh vèsi.

4. Lopùha (ali: *lanye golubov*) na bélom vínu kuhaj, y med dvémi czandrami na terbuh privijaj.

5. Prasi komìna, y v-saklinczu na terbuh mechi.

6. Hebdovéh verhunczev za 2 vure na terbuh privèsi.

7. Salfie ztuczî, osmekni, y pì nekuliko puti.

Proti grìzu vu seludczu. 1. Jednu ali dve Narangye ogulyi, belu koru poleg sùte vanyzke zrési, szushi, ztùczi, y vu vínu pì.

2. Szùhéh béléh koriczh Narangye, y rakoveh serniczh, *aa* ztùczi na prah: ztúczi jabuku, osmekni, zméshaj y popì.

3. Meticze rugane, y cherne vu vínu zkuhaj y pì: ali: ako rajshi hochesh, zrési, z-jajczi oprasi, y jéch.

4. Oreska zesgi na voscheni szvéchi, ztuczi, y pi na jùhi.

Za hman selúdecz zesznasiti. 1. Manne 3 lote v-vecher v-kupiczu v-bélo víno namochi, y vu jutro popì.

Digitalizirao Google

2. Hebda zrĕloga zdruczkaj, koztchichke poszùshi, ztùczi, y za 1 czekìn smehchine popì.

3. Czukora 8 lotov, szladkoga korena 1 lot, gyumbera 4 lote, vsze ztùchi, na kruh posziplyi, z-vínom polej, y pojéch.

Kadsze selùdecz zmekne, da ni mochi jézti. 1. Pelìna na bélom vìnu zkuhaj, y vsaklinczu toplo, kak terpeti moresh, na selùdecz metchi.

2. Namasi jeden lonchich z-nutra z-maszlom, vusgi na terbúhu kudelyu podvezni berzo goré lonchich, y tak dersi.

3. Shnitu kruha opechenoga z-korum toplu z-vinom polej, posziplyi ztuchenem oreskom, ali klincheczi, y pojéch, vino popì.

4. Kokosji selúdecz osznàsi, poszushi, na prah zesgi, y vu vìnu popí.

5. Polajcza, ali metìcze poszúshi, na práh ztùczi, y na jajczu vmak pojéch.

Proti seludcza boli. 1. Czentauriu menshu, ali: pelin Rìmzki na vinu pì.

2. Ruticze ztùczi, na bélom vìnu zkuhaj, y pì.

3. Friskoga pelìna za 2, 3 shake na povni z-vinom proskòpi, prasi na serjavki, y na selùdecz vu czandré vèsi.

Digitalizirao Google

4. Cherne meticze, y pelìna zkoshi, zméshaj 2 jajcza, hersenoga kruha hleb iz pechì zvadyenoga po szredini razkolyi, drache z-jajczi nuter deni, z-vinom 2 pút poskròpi, ztíszni nazad kruh, y v-pech deni, potlam zvadi, y ztranke po redu, kak toplo terpeti moresh, na selúdecz metchi, da bude goré nóch, y dán.

5. Pelína na kozjém mléku kuhaj, y na tesche sa 1 shaliczu pì, vszu hudobu hmàn seludcza odgànya.

Szuprot vulogom, koji nészû vkorenyeni. 1. Volovzkoga lanya vu privelikem czinyaztém lonczu z-sganiczum zméshaj, narési cherlencza, putra, ali friskoga maszla, kuhaj, y z-tém flastrom vèsi, nebude îh vech.

2. Selvi nogu odrési takovu, kakova tebe bantuje, y z-kervjum masi.

3. Znemi kósu iz Jaztreba nogè takove: kakova tebe boli, y na tvoju privèsi, ako obodvé bolìju, tak obodve ogulyi, y vszaku na szvoj kraj privijaj.

4. Dajszî pu Vrachitelu z-lanczètum kotríg bolèchi gluboko vbozti, y kerv van ztizkati: ali: akoje mal, chizto odrézati.

Szuprot Vulogom zakorenyeném. 1. Belanyek na maszlu prasi, doksze zguztne, zatém verzi goré sutànyek iztoga jajcza: zmeshaj, y prasi na jakem ocztu, y toplo metchi, kadé bolì.

Digitalizirao Google

2. Olya y vìna, *aa*. ztopi, vzemì od ovcze friske vune, omochi, y toplo privijaj.

8. Iz hersene melye y sganicze flaster napravi, ter toplo goré metchì.

4. Metlikovine pushlecz na olyu kuhaj, dasze tretji dél pokuha, y masi, gdé bolí: ali: grizi metlikovinu.

5. Czandre z-belém temnyanom kàdi, strihaj, y topte goré metchi.

6. Verbovo y béloga tersza liztje na bélém vìnu zkuhaj, y ztem peri v-jutro y vecher.

7. Sporisha (*Verbena*) korenya ztùczi ztarém szalom y szoljum, y gore metchi.

8. Schira (atriplex) ztúczi, priméshaj szalitra, meda, y Oczta, y ov flaster goré mechi.

9. Hebdovoga korena mlada raztùcha ztebèlcza (Ebali calculi) ztùczi z-kozjem lànyem y toplo masi.

10. Trave, *teletcha noga* zvàne ztùczi z-lanyem volovzkém, zmeshaj, nalichi na czandru y privijaj toplo.

11. Deni na bolechi kotrig friskoga kravjega lanya.

12. Vodu, vu kojoj czvét y liztjè Lipe dugosze je mochilo, vu kotlichku presgì, y pì: y zesznasiti télo vechput potrébno je.

13. Divjéh pusekov sìvéh, piszanéh y herdyaveh z-lupinami vu músaru ztùczi, na czandru nalichi, y obvijaj.

14. *Oleo Ceræ* podagram unge. *pbt.*

Proti neduhom. 1. Plyucha Liszicze (navlaztito vu Szushczu vubite) szúshi, na

Digitalizirao Google

práh ztùczi, y za pol lupine orehove vu vínu popi.

2. Koprivh korènye na ztarém vínu kuhaj, y po jutrah pì.

3. Torìcz friskéh liztje v-nóvom lonczu zesgi, na prah ztuczi, y na júhi pi.

4. Jèsa v-lonczu zesgi, y on pràh v-jùhi, ali vínu jemlyi.

5. Guzkino lànye poszùshi, ztuczi, y na dobrom vìnu pì: ovo pretira takaj suti beteg: (*Ictorum*).

6. Isopa na bélom vìnu kuhaj, y na tesche pì.

7. Fige na vodé kuhaj, ali: drobno grozdiche (*passulas*) Salfiu, Isop, Szladki Jànush (*anisum*) y hladno v-jutro, y vecher pì.

8. V-Rosnyaku naberi Betonike, Veronike, ognyenchecza (hedera terrestris) szamojela (*scabiosæ*) terputcza, male toricze (*agrimoniu*) hraztovoga ztaroga mehnya $\overline{aa}$ za 1 ali pol shake kuhaj na vode, y v-jutro y vecher pì.

Proti vruchini. 1. Liztja hrenovoga na opak oberni, silke zresi, da bude jednàko, y zadnyu ztràn namasi z-putrom friskem, y po 5, 6 dành na terbuh mechi. *pòt.*

2. Preszadyene verbe zesgi, sìvo vuglenye vgàszi vu vodé: y pì.

3. Ztùczi zelène borovicze, y zméshaj z-belanykom jajcza, nalìchì, dasze szerdcze, y slichicza pokrìje, ter v-jedni vuri tri pút premeni.

Digitalizirao Google

4. Vgàszi v-zdenchi vodé 2 ali 3 sive vuglene, hiti nye vàn, deni 1 ali 2 belanyke, prelévaj iz pehare v-pehar, y tu vodu pì. *pbt.*

5. Chernoga konya lanye frisko osmekni, zaczukri, y na vodé popì. *pbt.*

5. Repnoga szémena, y koschiczh dinyh ztùczi, y napravi med czandrum osmikavajuch, y namakajuch, kakti *mandalzko mlé-ko*, y pì.

7. Ilovachu sùtu z-vodum omeszi, nalichi na czandru, deni na podplatcze, sile od rùkh, y pregibicze pod kolenom. *pbt.*

8. Koschicze dinyh, bùch'h, y mandal'h ztuczi, smichi vu vodu omakajuch, y pì.

9. Bobovnyaka (ak je zìma, malo pri pechi ztòpi) z-bélém vìnom poskropi, med rukami dobro zteri, na podplate y sile rùk'h privijaj.

10. Lèche za 1 shaku, jachmena pol shake, malo szladkoga korenyicha y nekuliko szúhéh szlìv kuhaj na vodé, y pì, preztàne vruchína, kakovagoder bude.

11. Iz czerove gnyile kore osmekni vodu, y pì.

12. Rogoza korènye ztùczi, z-belanykom zmèshaj, y na persza, podplate, y sile rùk'h mechi.

13. Brezovo drévo, ali josh bolye lepkovo na brezi drévo kuhaj, y pì.

14. Sivéh rakov ztuczi, y na zatilnak privesi, doksze kakti zvonyaju, onda premeni.

Digitalizirao Google

15. Jaluna ztùczi, pridaj malo szopuna, belanyek jajcza, y osmek od zribane potvertnicze, y na zdenchi vodi zmeshano pì: y Ruticzu na szlépa oka y pulzushe privijaj.

Proti Shiatiki, ali: *Ledovju.* 1. Ztúczi cheshnyaka, zméshaj sganicze, y krisecza vechput teri.

2. *Boragu* na vodi kuhaj, y toplu pì, y hladnu.

3. Szalom kache masi krisecza.

4. Czipely konyzku zteri, zkuhaj, mazt poberi, y z-nyum krisecza masi: za senzku bolye je od kobile.

5. Szopuna, leuenoga olya, y szala Jelenzkoga na sganiczi zprasi, y krisecza masi, josh bolye je, ako ov flaster podkadìsze z-skabiozum, y privijesze.

Kerv chiztiti. 1. Brezovo, drèvo, na protuletje, kadje vu mezgi, prevertaj, iz pera czèv natekni, y prejmi czurèchu vodu, koju 6 pùt jedno za drugem pì: czéloga z-nutra chloveka ponàvlya.

2. Kiszeliczu, ali Meliszu z-Boràgum na vodé kuhaj, y po jutrah za shaliczu na tesche pì.

Proti Verbanczu, pervich doblyenomu. 1. Zajcza v-Szushczu z-nosem zakolyi, vu kervi rubecz omochi, poszùshi, y z-nyim Verbancza zavijaj.

Digitalizirao Google

2. Szvojum vodùm czandre omochi, y obvijaj, kadsze poszushi, ponovi.

3. Z-Temnyanom bèlém kàdi, nego ogeny zdalka dersi, y czandru nakadi, y goré privesi.

4. Falat novoga czigla, koi josh ni bil zmochen, ztuczi, na szito guzto preszej y ztém zaszipavaj, z-czandrum obvijaj, y na toplom dersi.

5. Nekoji z-melyum hersènum toplo zaszipavaju, y z-modrem papérom obvijaja.

6. Z-Rosmarìnom ztuchenem zaszipavaj.

7. Zterì béle fine krajde, y zmeshaj z-olyem, pridaj malo kafre, napravi màzt, na modri papér nalichi, y obvijaj.

8. Zkùhaj sporisha y nad szumporom pokrito dersi.

9. Melinzkoga pràha precz preszéj, z-bezgovum szrédnyum korum na povni prasi, y z-toplem vesi.

10. Kerv chernoga praszcza od szerdcza preczédi, poszúshi, na pràh ztuczi: na jeden paper, kak je podplat noge, velik meda nalichi, ztém prahom posziplyi, y na podplat one noge, gdeje Verbanecz, poztavi, chez 24 vure ogeny ván zvléche.

11. Olya olike, y orehovoga z-bélanykom zméshaj, y masi.

12. Verbancza z-medom namasi, y z-prahom verbovoga liztja zaszipavaj.

Szuprot Otoku Verbancza. 1. Hebdovo korenye, kuliko béloga je, operi, ztúczi,

Digitalizirao Google

osmekni chez czanyek, osmek vu lonchichku pri serjavki kuhaj, doksze zgúztne, y z-têm otok masi.

2. Basulya béloga na práh ztùczi, namasi otok z-olyem olike, y z-tém prahom zaszipàvaj.

3. Kafre 2 lote ztùczi, y 2 shake zréle borovicze, namochi v-polich sganicze, y na zpodobu vanykushcza goré metchi.

Proti otoku noge, ali ruke. 1. Golubov lanye ztùczi, z-melyum Jachmena zméshaj, pridaj oczta, y flaster ov topel chez nóch na otok vèsi.

2. Bivolovo y kravje lanye na ztarom vìnu kuhaj, doksze zguztne kakti kasha: y toplo na otok mechi: aksze preztàni, y tam mechi.

3. Ztaro szalo czvri, z-tvojum vodum zmeshaj, czanyu omochi, y tak 3 dni obvijaj: zatém iz Vrachnicze z-belum maztjum masi.

4. Z-liztjem hebdovem iz verhunczev vèsi.

5. *Jelenzki jezik* travu na vìnu bélom kuhaj, y obvijaj.

6. Pshenichne melye preszéj, pridaj olya y malo vodè, zkuhaj, masi czandru, y toplo privijaj.

7. Kerfulicze y netrezka, āā ztùczi, osmekni, pridaj tuliko oczta, zkuhaj, y oblàsi.

8. Ztùczi borovicze, y goré privijaj;

Digitalizirao Google

ali: Lipe liztje ztùczi, poskropi, y na otok poztavi.

9. Kravjega y ovchjega lànya poszùshi, na prah ztùczi, zatém lobode ztúczi, osmekni, ztém prahom mèshaj y goré mechi: dobro je y szira Kozjega goré metati.

Ako gdo opade y pobijesze. Naj ztùche raka sìvoga, osmekne, y popije.

Proti slezdi, ili: koritniczi. 1. Korenye béloga szléza na vodé kuhaj, vodu odczèdi, y na mléku drugòch kúhaj, kadje mehko, nalichi, y czanyek goré deni.

2. Korenye Rogoza z-szalom ztùczi, na czandrí goré vèsi.

3. Korènye peszjega luka, y lopùha korènye ztùczi, y goré devaj.

Szuprot szlezeni. 1. Jeszenove kore szrédnye, malo Shafrana y szladkéh koricz kuhaj v-czinyàku na bélém vìnu: chez nóch pokrito z-korum kruha deni vu perhavku: y ovoga za kupiczu vszaki dán jeden ali 2 tjedna na tesche popì.

2. Z-maztjum szléza béloga ali chernoga szlezenu masi.

3. Travu, *Volovzki Jezik* (Buglossum) kuhaj, ali barem za 3 vure na vodé mochi, ter v-jutro y vecher pì do 7 dan'h.

4. Széme leneno na bélom vìnu kuhaj, deni v-saklinecz, y vesì na szlezeno.

5. Zobene melye z-bélém vinom zmé-

Digitalizirao Google

shaj, nalìchi na czanyek, y 5, 6 pùti v-jutro y vecher goré mechi.

6. Jelenzkoga roga naztrùsi, na belém vînu zkuhaj, doksze tretja ztrán pokuha, y vechput pì: ali v-juhi vzemi vechput 2, 3 kaplye suchi Jelena.

7. Liztje jalshevo jako teri, y z-nyim oblàsisze: y tak oblosen hodi, haszné ne szamo proti szlezeni, nego y proti otoku.

8. *Màzt zu szlézeno*: Béloga y chernoga szléza korènye, y liztje vszako poszeb ztùczi: zemelyzkéh tikvih, y Sporisha korènye y liztje vszako poszeb ztùczi: ztòpi v-ranglyeku na serjavki putra y szala aa: t. j. jednako; deni nuter ztuchene drache, méshaj, dasze neprigoriju: kada vu sze màzt potegneju, vsze chez czandru dobro osmekni, drache odhiti: na ovu màzt frìsko drùgo goré rechèno ztucheno korènye deni (liztja ni tréba) y prasi, kada mazt vusze potègne, y pak jako osmekni, zpravi vu zteklo, y ztém szlézeno masi.

Proti mozolom. 1. Iz hersène melye, meda, y malo terjáka flaster na platno nalichi y goré mechi.

2. Z-Teletchum suchjum mozole masi, berzosze zavràchê.

Olya tri fertalya funta, vojzka 4 lote na ognyu raztòpi, pridaj ¼ funta rubr. menium: méshaj nad serjavkum, dok herdyavo poztàne kak kava sgana, odmekni od ognya, y meshaj, doksze ohladi, da véndar mlàchno bude: prisziplyì ¼ funta pshenichne

Digitalizirao Google

stérke ztuchene, nazàd priztavi y meshaj za fertaly vure, zatèm odmekni, y pridaj Veneczianzkoga Terpentìna 6 lotov, y ovak zmìr meshaj, dok mlachno poztàne, onda vléj vu chizti musàr, 3 slicze olya olike, y ½ lota kafre, ter jàko zribaj, y vléj na flaster: méshaj jáko, dasze kafre krépozt povszud razide: y zpravi.

Ov Flaster je oszebujni za rane. tak ztare, kak friske, za razbite kotrìge, ztùchke, vszako opechènye: je jeden arcanum. pbt.

Proti materniczi, y madronu. 1. Velestike friske, ali szùhe deni pod pazduhe, y na púpek, y korènye grìzi.

2. Olya, oczta, y sganicze z-meshaj z-oreskom naztruganem, y pì.

3. Vraticha szémena ztúczi, y za pol slicze na sganiczé popì.

4. Brezovu nuternyu koru poszùshi, ztúczi, y z-oreskom na sganicze za 1 napershnyak popì.

5. Czvét gumbelie, spikinarde, y Hyaczinta v-olye deni, na szunczu trujaj, y nekuliko kaplyiczh, kad tê prime, pogutni.

6. Muskaplèta na vìnu v-lonchichku, zkorum kruha pokritom, zakipi, y kak toplo moresh, pì.

7. Lanye guzkino bélo v-szenczi poszushi, ztùczi na pràh, y za nosnu spiczu na bélom vìnu popi.

Digitalizirao Google

8. Osvenka v-sganiczi dersi, y kadaté prime, pì.

9. Putra opranoga neszlànoga za 1 funt vu mészeczu Rosnyaku deni v-ranglek; pridaj Melisze, meticze rugane, y cherne, polajcza, babje dushicze, liztja Vraticha, czentaureæ, ruticze, malo pelina, machkinoga zelya shirokoga, bosjega drévcza, Isopa, y spikinarde, āa: vszakoga za 1 shaku: naj vishe pako vzemi oném sùtéh vertnéh ròsh: vsza ova zkoshi drobno, y poszeb, zméshaj z-oném putrom, naj ztojê zkupa, doksze sùtéh ròsh dozta nabere (dabisze nyih dozta imati moglo, tri dni dozta je ztati puztiti) zatém vzemi gyumbéra, oréska, muskapleta, kolmusza, kimlina, lorberovoga zernya, szladkoga Jànusha, y Bibergaal iz Vrachnicze (za 3 groshe, ali vech) vsza ova drobno ztùczi, y z-putrom rechèném zméshaj, drùgi dàn zatém pri krotki serjavki prasi méshajuch, dasze neprigorìju: potlam mlachno chez czanyek preczédì, y vu czinyazti lonchich, ali okrùglo zteklo zpravi. — *Ovo je oszebujno vrachtvo za materniczu, madron, y vsze nuterne zpodobne napazti: akosze zapreju vetri, y pochme kaj grizti, ove mazti za kave slichiczu vu topli juhi popi: ov trop preczédyen dobro je na terbuh metati.*

Koj je koliki podversen, mézto popluna najsze z-liszichjem kerznom pòkrìva: v-tjednu jeden dán vp. Petek, naj jé szamo povertniczu z-kruhom y putrom, ak je szlab,

Digitalizirao Google

naj pridâ 2 jajcza v-màk. Ovak nekoi Vrachitel szebe od kolike y kamencza je zvràchil, y dugo sîvel.

Proti kamenczu. 1. Vu Vìnu, ali Ocztu dersi borovìczu, naj menye dán, y nòch, y po jutrah 5, 6 zern na tesche vu zubih svàchi, y pojéch. *pbt. glej ztolétni Kalendàr Th. Mikl. v-lizt.* 135. ali: Boroviczu na vínu kuhaj: y vino pi, nyu jéch.

2. Leshnyakov lupine ztùczi z-jaderkami, na bèlom vìnu kuhaj, y hladno pì: to izto y chreshnyeve koztchicze haszniju ztuchene, y na bèlom vìnu kuhane:

3. Terputcza korenye szùshi, ztùczi, y pì: kameneczsze zdrobi.

4. Vode béléh liliumov ztrujane za 1 napershnyak popì.

5. Povertniczu odzgor odresi, zdùbi, nuter szoli deni, nazad zapri, chez nòch deni na zrak, v-jutro vodu iz nye na tesche izpì: to vechput chinech, kamenczasze mentújesh.

6. Linovu kerv prejmi, poszùshi, ztùczi na práh y vu vínu pì.

7. Koschicze tikvene, y travu detelyinu na vìnu kuhaj, y pì.

8. Potvertniczu zribanu osmekni, y zprahom terpentina pì.

9. Szmolu iz chréshenyh, brészèkh, szlìvh (*machkin mèd*, ali: *gummi* zovesze) na bélom vìnu raztali, y pì.

10. Murve na bélom vínu, ali vodé kuhaj, y pì.

Digitalizirao Google

11. Korènye Sz. Petra (*schiriczu* zoveju, *saxifragia* diach.) jaderkìh chréshnevéh y brézkovéh, rakovèh serniczh, borovìcze, kervi kozlove poszúshene, vsze ztùczi na práh, y vu osmeku povertnicze tri dni v-jutro y vecher pì.

***Koi kamenczu je podversen*, prepréchigâ, ako: 1. Vodu iz Jagodh distilleranu vechpút pije.**

2. Naj ztùche hrena, zavije v-czandru, vmakne v-sganiczu, osmekne, y kad zpat ide, 1, 2. slicze gdagdá v-tjednu pije.

3. Naj kuhanoga herdyavoga Chichka juhu szerche.

4. Naj ztùche borovieze, opiha, y pershina, y z-kruhom vechput jé.

5. Zajcheve koztchicze ober nògh, *zkok* zvàne, naj ztùche, y vu vìnu pije.

***Koi vodu tesko púscha.* 1. Rakove sernicze y brezkove jaderke na ztùche, vu vìnu kúha, y pije: ali: Liztje Pershina kúhane.**

***Szuprot gliztam.* 1. Rutìcze ztùczi, zméshaj meda, nalichi na czanyu, namasi z-olyem, dasze kose nepríme, y na pupek deni.**

2. Széme zelyno ztúczi, y daj na vodé détetu popiti, glizte poczerkaju.

3. Daj détetu olya pelinovoga, podushì vsze glizte.

Digitalizirao Google

4. Cheshnyáka na mléku zakipi, y daj piti.

5. Pomerandych koricze ztùczi, y v-shaliczu ztoplyenoga vina deni, y zkup pí.

6. Terputcza széme ztùczi, z-medom zmeshaj, y détetu dàj.

7. Kordu benedikta vu vìnu kuhaj, pí, y nyu jéch.

8. Cherlencza zrèsi, vu vodé namochi chez nòch, y pì.

9. Shnitu kruha opeczi, na vruchu posziplyi oreska zribanoga, polej sganiczem, y jéch.

Szuprot zimliczé màle détczè. Oréshek jeden deni na chizt vrúch kamen, ogerni okolo serjavke, tak vendar, da oreshek nebude gorél, obràchajgâ guzto, dasze dobro zvrùchi: ondagâ ztúczi, y deni v-zdélu kosziternu: vlej goré 1 sliczu oczta, 1 sliczu béloga vìna, pokrì za dobru vuru: to v-vecher daj détetu popiti: potlam naj nejé, nit nepije, nego dobrogâ pokrì, dasze ztopì: ako nebi hasznelo, ponovi, do tretjega.

Proti zimlyiczé vszakojachki. 1. Szvinchetu zaklànomu szerdcze razresi, onu kerv prejmi, poszushi, na pràh ztùczi, y za nosnu spiczu daj na vodé popiti, kada zimlicza dohádya.

2. Ròsh szuncheném 7 zernh ztúczi na práh, y na bélom vínu daj zimlichavomu nekuliko dánh piti, pak gâ jako pokri, dasze zpoti.

Digitalizirao Google

3. Hréna zriblyi, v-czanyi zavitoga v-sganiczu omochi: taki zvadi, osmekni, y daj popiti, kad zpat ide.

4. *Agrimoniu* ili: male toricze v-jakom vìnu mochi za 1 dan, y popí.

5. Pelína, navlaztito Rimzkoga (*absynthium nobile, romanum*) za jakoga chloveka tesìnu 1 czekina ztuczi, 2, 3 vure vu vínu mochi, y kad zimlicza ide, popì za kupiczu.

6. Jaluna presganoga jakomu chloveku za zmehchínu czekína daj popiti.

7. Jabuku zdúbi, z-perprom nasziplyi, zpeczi, y daj zimlyichavomu pojézti.

8. Sìvu vùsh daj v-jajczu zimlyichavomu pojézti, oztávigâ. *pbt.*

9. Glizth 9 vu sganiczu deni, dasze podushê, y daj zimlyichavomu, kad, zimlyicza dohádya, tak, da on nebû znal, popiti. *pbt*

10. Bezgovoga korena szrédnyu koru v-bélo víno dán y nóch namochi, chez czanyek presmekni, y, kad zimlycza ide, daj popiti.

11. Rake 3 v-zteklo vu vino naglavcze deni, dasze vtopê, onu mochvar od rakov zméshaj, y, kad zimlyicza prijemlye, popì.

12. Pelína y perpra ztuczi, mochi v-sganiczi, y pì, kadtê grábi.

13. Zkuhaj zobi, odczédi, deni vrúchu, kak terpeti moresh, na seludecz.

14. Korde Benedikt: zkuhaj v-bélom vínu pod korum kruha, y kaj naj topleshe moresh, pí: zatém lezi, pokrisze jako, dasze zpotish, y zimlyìcza prejde *pbt.*

Species pro theé contra Febres: ℞. *Car-*

Digitalizirao Google

dui benedict. collect. inter 21 Jun, et 15 Aug. *Trifol. febril.* colligend. à 21. Jun. usq. 15 Jul. Centaur. minor cum floribus Lalli et Scabios. colligend. à 21 Jun usq. 21. Aug. Ex his omnibus $\overline{aa}$ sumptis, concisis et commixtis fit theé, qvod more solito coquitur, sacharo conditur: et ad minus 3 horis ante prandium et cœnam sumitur: antidotum speciale contra febres: abstinendum à cibis nocivìs, uti: bubulà.

Digitalizirao Google

DÈL IV.

§. 1. Prirechja Horvatzka.

Ako Medved ima meda, imagâ y kam deti. Akszе pervìch nezgodì, mort'sze drugòch zhodi.

Bedàki niti znaju govoriti, niti muchati.

Berzomu konyu néje tréba oztruge.

Bog szvèti! dabi josh kruha imel.

Bolye je deszet krívéh odvezati, kak jednoga pravichnoga obszuditi.

Bolye je malo, pak dobro, kak zlo, pak vnogo.

Bolye je popitati, kak faleti.

Bolye je rechi: *Na!* nego: *Bogtî naj pomore.*

Bolye je tebi, kadszû tî lyúdi jalni, nego kada tè milujû.

Digitalizirao Google

Bolye je zto nadelyiti, nego jednoga poprosziti.
Bolshi je odpert nepriatel, neg zkazlivi priatel.
Bràda kàse Jarcza, ne pako Mudroznancza.
Chez jedno vúho nuter, chez drugo vàn.
Chesza né na pìru, négâ nit po pìru.
Chesza ni, nitgâ Czar netrébuje.
Chetveraszû vszigdàr obilnesha, nego miszlimo: *Nasha léta*, nashi dúgi, nashi nepriateli, y nashe falinge.
Chiji je berzeshi kony, toga je y divojka.
Chijisze kruh jé, nyegova y peszem zpévatsze mòre.
Chizt kakti flinka.
Czùczek nezna, nego lajati.
Czuczek nezna za pogibel, dokmûsze vúha nezalévaju.
Dabi mladenecz znal, ztarecz mogel, lenyak hotel, nikaj dobra nebi bìlo zapuztcheno.
Daszî zaszel, kadszî szedlal, bìlbi dobro doshel.
Détcza povédaju, kaj chiniju: ztàri, kajszû vchinili: bedàki, kajbi vchiniti morali: szerdcheni, kajbi vchiniti radi: pametni, kak je chiniti.
Dober kokot redko je tùzt.
Dober szuszed pòl sivlenya.
Dobrobigâ po szmert poszlati.
Dobromu je dalko glasz, zlocheztomu josh dalye.
Domàcha vùsh negrìze tak, kak ztranyzka.
Drevo za mlada ravnatisze mòra.

Digitalizirao Google

Dùgi làszi, kratka pamet.
Gdéje vnogo bàbh, déte je kilavo.
Gdéje vnogo réchih, je malo haszné.
Gdé je szerda, je y miloscha.
Gde je szrécha, né je pameti.
Glad vuchì délati.
Haritibigâ, pakmûsze nedati plakati.
Herdyavecz je ali chizto zlochezt, ali jako dober.
Hodi kakti na drotu.
Hodi kakti po jajczih.
Hodimû po volyé, kak vutlomu jajczu.
Hodi kakti pàv, nezna, na kojubi nogu ztal.
Ide z-kokoshmi zpàt.
Jedna kapa na dvéh glàvah nemore ztàti.
Ishel je na zajcza, pak je vùka zegnal.
Izishel je iz konya na oszla.
Y dobroj machki znà mish vujti.
Y màchek Biskupa gledì.
Kadé ni iztinzke lyubavi, ni nit pràve vérnozti.
Kadégâ ni vidéti, nigâ nit kaj vzeti.
Kadjè gozpodaricza léna, nit drusina nevalya.
Kadje gòzt naj dragshi, onda naj odide.
Kad nima v-glavé, mòra v-petah imeti.
Kad nevalya kosa y kerzno, neizide niti perèm dober.
Kad pochmèju v-gerlu gùczi igrati, za vràtom je szmert.
Kad szlépecz szlépcza vodi, v-jamu obodva opádû.

Digitalizirao Google

Kadsze prez razloge pije, pamet je z-Bogom.
Kadsze jako oblachì, lehko y desdyì.
Kadsze szlanina nachme, guztosze rése.
Kad bûsh doma, onda gozpodúj!
Kaj na szerdczu, to na jeziku.
Kaj je Bog zpravil, chlovek naj nerazdrusi.
Kaj je komû szudyeno, biti hoche zpunyeno.
Kaj na véshala szúdi, nechesze vtopiti.
Kaj je prevech, ni nit z-kruhom dobro.
Kajsze od machke rodì, vsze po mìshih gledi.
Kaj je izkal, to je dobil.
Kajsze poszùdi, to ni prikàzano.
Kajsze sziromàku dà, ni nìgdàr zgublyeno.
Kaj veliki zakrivéju, màli platiti mòraju.
Kaj tri znàju, ztoîh lehko zezna.
Kakszî je prezterl, tak bude zpàl.
Kakov chlovek, takvê réchi.
Kak doshlo, tak preshlo.
Kakovo sivlènye, takova szmert.
Kaksze igra, taksze plèshe.
Kaksze poszùdi, taksze vràcha.
Kaksze pìta, taksze odgovàrja.
Kakszû penezi, tak tergovina, y kràma.
Kak véter pùshe, taksze ogerni.
Kashely szuhi szmert nazvéztcha.
Kaksze moresh odeti, taksze pretegni.
Kîsze szàm hvàli, mala mû czéna.
Kî pìta, dalko zajde.
Kîje jachji, ta kobachi.
Kîtê opomina, za priatelagâ dersi.
Kîsze szerdi, szamsze budė zezuval.

Digitalizirao Google

Kîbi rad dvém gozponom szlùsiti, nijednomu nemre vgoditi.
Kîszi nedà dopovedati, nimû mochi pomochi.
Koi pri pùtu zìdye, vnogo ima mestrov.
Koisze na ludzku zdélu zanasha, vechputsze naztráda.
Koi drugoga nagànya, zatrùdisze kak y on, kòga nagànya.
Koi hoche imet jajcze, kokodakanye móra terpét.
Koi ima vérnoga szlúgu, ima blágo pri hisi.
Koi pìta, nerad dà.
Koi rad pleshe, lehkomûsze igra.
Koi na dvéh ztolczéh szédì, lehko med nye opade.
Koi zmir putùje, nigde neztopì mézta.
Koi prevech izbìra, redko kaj dobra dobì.
Koi neche délati, naj nejé.
Koi nerad dà, lehko zprichanye najde.
Koisze na vrúche opeche, na merzlo rad pushe.
Koi nikaj néma. nikaj nemre dati.
Koi naredbe van dàje, valya, daîm on pervi naztàje.
Koi szvòga czuczka obesziti hoche, lehko vusìnecz najde.
Koi duge zplacha, pobolshava szvoj imetek.
Koi szam bési, lehkogâ je tirati.
Koisze med poszéje mésha, szvinyegâ pojedù.
Koi ober szebe széche, trésche mû vu ochi leti: ili: Kaj Détely klyùje, na persza mû pàda.

Digitalizirao Google

Koi vnogo ima, vnogo y mòre dati.
Koisze v-délo szilum ponudi, prez plache szlúsi.
Koi more priterpeti, vszemû dobro hoche iziti.
Koi malo pìta, néma vnogo odgovora.
Koi po lehkshe ide, dalye zajde.
Koi za vszéh zdravje pije, szam szvoje zapije.
Koisze szili neszuprotztavi, pravdu zgubíva.
Koi kani pticzu vloviti, neszme z-bichem puczati, nego povolyno pizkati.
Koisze po szebi nepozna poznasze po pajdashu.
Koi je naj blise czirkve, k-Meshi zadnyi dojde.
Koi je szebi zlochezt, komû bude dober?
Koi kùchi, nyemusze odpre.
Koi za kechku dersi, plyuszne, gde hoche.
Koi z-czuczki lese, z-buhami rad ztàje.
Koi bolye mase, bolye vozi.
Kojega nî pri délu, najgâ nebû nit pri jélu.
Koisze iz jéla zgizdava, vechput y kruha ztrada.
Kòmu spot, tomu haszen.
Koi je prevech zpameten, za bedàkasze dersì.
Koi makar zto nekrìvéh vmorì, za Vitezasze dersi, à koi jednoga, makar krivcza, vumori, kakti lyudomorecz obszudyujesze.
Krivìchen pénez zto drùgéh iz sepa zpravi.
Krivichnomu blàgu tretji odvetek najsze neveszeli.

Digitalizirao Google

Komû Bog tomu Szvetczi.
Kovach ime klescha, da z-rukami v-ogeny nejde.
Kuliko lyùdih, tuliko chudih.
Kupuj, dok szenyem terpì.
Kratko veszèlye, dugo vechput chinì terplènye.
Làs ako frostuklya, redko obédva, nigdar zkoro nevecherja.
Lekshe je ludczko délo kuditi, kak bolshe napraviti.
Leszicszasze neda dva púti prevariti.
Lonchàr loncharu nenavidé.
Manguvànye vsze zloche pocheték.
Marlyiv gozpodàr chinì berzu drusinu.
Martin v-Zagreb, Martin iz Zagreba.
Mèd ima vu vuztih, chemer vu szerdczu.
Mladozt od nàrave hlepì za lépemi Poselènyi: kakszû: Lyubav, Dìka, Veszèlye: à Ztarozt za odurnemi, kakszû: Zkúpozt, Fantchenye, Jal, Szumlyivozt.
Mirnéh Ovacz vnogo v-stalu ztàne.
Mirno pochiva, koi dûga nima.
Moratsze je po vrémenu ravnati.
Na glavi kinch, vu glavi nich.
Na lèdu grád zidye.
Najti reche: *Lonecz!* szamogâ naj v-glavu nehiti.
Na jeziku ni sulya.
Namerila sze je kosza na brusz.
Naj pametnéji faleti more.
Na pognyeno drevo y koze lezeju.
Narava je z-malem zadovolyna.

Digitalizirao Google

Nepozvànomu goztu je za vrátih mézto.
Neszrécha berzo dojàshe, peshicze odhádya.
Nezpì vszaki, koi ochi zaperte dersì.
Nigdo ni prez kakvê takvê nepriliki.
Niti làsza na nyem ni dobroga.
Ni mochi leteti, dok krelyuti nezrazteju.
Nit topel, nit merzel.
Ni vsze zláto, kajsze szvéti.
Nì vszaki veszel, koi pleshe.
Obechati je gozpodzki, zpuniti je chlovechki.
Od chesza vszi govorê redko je laslivo.
Od czuczka vparjenoga nisze vech bojati.
Oko gozpodara tuztì vola y konya.
Ovcza po Vùku ni nigdar szita.
Ovcze dati vùku pazti.
Pechnyàk rekel je lonczu: Jeh! Kak chern jeszi!
Pogibel vuchì Boga moliti.
Pokorna gláva dvà dúge obálya, nepokorna nijednoga.
Po poldan készno je k-Meshi iti.
Pogádyajusze, kak pesz, y màchek.
Po szmerti kesznosze je saluvati.
Poszuditi chinì priatele, terjati nepriatele.
Po vetrusze obràcha.
Poznasze Lészicza po repu.
Pravichen sítek, dug sìtek.
Praznu szlamu ne haszné mlatiti.
Prevech nemogu nit kola voziti.
Priatelov vu szili 50 lehko ztàne na 1 lot.
Prilika chinì tàta.
Pri maztni kozti czuczkisze rado poszvâdê.
Pticzu je poznati iz popévke.
Rajshi denesz pische, nego k-letu kokosh.

Digitalizirao Google

Rajshi véruvati, nego iti pìtat.
Redkosze izidû dobra szrécha, y pamat.
Redko jedna szamo neszrécha dojde.
Redko koja shàla na dobro izide.
Riba od gláve szmerdi.
Ruka ruku vmìva, obrasz obodve.
Szamo trejt' je Bog po szvétu hodil.
Senisze kaj naj blise, kúmisze kak naj dalye.
Szila kola tere.
Sziromak jé, kada ima, premoguchi, kada hoche.
Szita machka dobra lovicza, gladna sznéha verla taticza.
Szumlyivozt priatelztva chemer.
Szova Szeniczi zpoganya.
Szràm za trám.
Szúdecz móra obodva vúha jednàka imeti.
Tàt ni nigder bolshi, kak na véshalih.
Tàti veliki szlobodni hodê, menshisze obéshaju.
Tesko konyu, okol kogâsze oszli ritcheju.
Troje làda szvéta: pero, tinta, y papér.
Vchinitje vechput iz potrébóche krépozt.
Vech je czuczkov kurtaztéh.
Vechpút moratje prestimati czuczka zarad gozpodara.
Vech more jeden bedák tajiti, neg zto zpametnéh dokàzati.
Velikashi imaju duge rúke, y velika vúha.
Vesz zrezani Otecz: ali: Mati.
Veliko drévo ima veliko korènye.
V-jednu tikvu pùshû.

Digitalizirao Google

Vrana Vrani nèche ochi zkopati.
V-koprivu nèche tresznuti.
Vlechesze kak megla prez vétra.
Vszàki szvoje hìre ima.
Vszàki szvoje szréche kovàch.
Vszaki szvòga krísa ima.
Vszakoga gozta tri dni dozta.
Vsze ima vréme szvoje.
Voda néma kechke, za kojubisze prijeti mochi.
Za desdyem szùncze je jasznéje.
Za kajsze nezna, zatémsze nehlepì.
Za muchanye ni pitanye.
Za penèzi vesz szvét je obernyen.
Za szméhom velikem szlédi rado plach.
Zbog tebe nebude legel vol telichev.
Zdràviczh vnogéh pijenye beteg zrokùje.
Z-kém gdo vech ima, vech selì.
Z-kém gdo vech láda, ztém vech troshì.
Z-kém buha je tuztésha, ztém czuczek szuheshi.
Z-kém vech pije, z-tem bolye sedya.
Zlochezt mish, koi szamo jednu luknyu ima.
Zlochezt bogecz, kìsze jedne hise nemre ognuti.
Z-obechanyem more vszaki bogat biti.
Z-med vishe zlih, menshe zebrati je.
Zpèche czuczke né tréba buditi.
Zpametnéji bedazteshemu vszigdàr prepuztcha.
Zpodobensze zpodobnomu radúje.
Zpodobnogâszî naj vszáki izbere, drugachsze berzo znevèrê.

Digitalizirao Google

Zpomenek je od Vuka, y vuk z-germa lúka.
Ztàro drévo nedàsze vech privijati.
Ztarozt je postenya vrédna.
Ztruna prevech napeta pukne.

§. 2. *Múdri zgovori (sententiae) y: Popévke.*

1. Kadtî szrécha verla szlùsi,
Vszaki tê rad v-priatelztvo prìme:
Medtémtoga pazliv budi;
Vsze z-tvûm szrechum priatelztvo mìne.

2. Ako moresh chakat,
Josh za ztalno vréme dojde:
(Najsze nikaj kajat)
Datî vsze po volyé pojde.

3. Kaj gdo po praviczé làda,
Ak y zevszem malo ima,
Léztor tesko da neztràda,
Z-vekshém Dúshe mìrom vsìva.

4. Kada vetri pushû hùdi,
Y neszrecha tebe hoche ztignut:
Vu ùfanyu ztàlen budi;
Dachê tî josh jaszno szùncze szihnut.

5. Batrív budi vu terplènyu:
Najsze prenezt v-dobrém dnèvu:
Szréchen budesh v-nakanyenyu.

6. Koigod za szrechum prevech hlepì,
Onagà zvekshìnum hudobno pregànya:
Zato nyu bahatno rajshi bési!
Naj ona za tobum zkoznyivo zdihàva;

Digitalizirao Google

Za shegavu neteriszî glàvu!
Koja vechpùti y nevredne prigleda:
Kîchê dobit nevmertelnu szlàvu,
Trùda szî za nyum bash nikakvôga nedà.

Protulétna Vugodnozt.

Protulétno dràgo vréme! kônam dohodi:
Á tùrobno y saloztna zìma prehodi;
Den je dugshi, nòch je krajsha,
Vszaki denek szuncze sarko
Vishe izhodi. *rep.*

V-jutro ztanem, ter pogledam, bûli zkoro dàn:
Mészecz zajde, zorja pukne, szuncze ide vàn:
Moja miszel szim tam blùdi
Po zrakusze zahman trúdi
Ne nyoj ovdé ztàn *rep.*

Sznég na gorah, lèd na vodah vre je poginul:
Szùncze gréje, Jug vojùje, Szever odvinul:
Tiho vréme vszému szlùsi,
Moja miszel véndar blùdi;
Mir joj poginul. *rep.*

Zelenesze gore, loze, tràve v-travnikéh:
Videtije fiolicze vre vu czvétnyakéh:
Szadje czvéte po goriczah,
Zdenczi teku po doliczah,
Rosza po jarkéh *rep.*

Veszelesze vsze ptichicze, lépo gyumborê;
Kukuvachu ràzu pticzu chut je iz gore:

Digitalizirao Google

Skerlecz letchuch z-neba poje,
Boga hvàli v-pészmah szvojeh
Od ràne zorje. *rep.*

Pìszan Stiglecz, zelen Gringlecz, Paztirichicza,
Zeba, Détely, y Zternatka, y Szenichicza,
Vsze izpéva, Boga dìchi,
Ter iz vszega glàsza krichì
Vszàka ptichicza. *rep.*

Laztovicza pred oblokom rano chverguli,
Á Szlavichek rani ptichek szlosno drobuli,
V-jutro, vecher, vu dne, v-nochi
Poigrava iz vsze mochi,
Guztosze budì. *rep.*

Divji Golub tiho gúche, na gnyezdu szédì,
Á Gerlicza milo tusi, golubjû gledì:
Vsze vre pticze gnyezda gradê,
Da odhràne szvoje mlàde:
Vrémeîm vpeti. *rep.*

Orel klikche po puschini, viszoko letì,
Szokol szédi na pechini, ter biztro gledì,
Zigravasze Jaztreb v-zràku,
Szova létche vsze po mràku,
Dok dobi jezti. *rep.*

Kòsz vu jutro pofuchkava, Drozdi dendreju,
Sùna krichì, Shojka vreschì, Szrakesze szméjtû:
Vuge, Kavke, Plepelicze,
Vrabczi, Terchke, Jerebicze,
Vsze je v-veszèlyu. *rep.*

Racza kveka, Guzka gàga, z-guschichi hodi,
Pura pìvka, kvochka kvoche, pischencze vodi,

Digitalizirao Google

Kokot v-nochi kukurìche,
Z-Vszega gerla rano viche,
Pozpane budì. *rep.*

Jelen vgori pozkakùje, k-zdenchini besì,
Szerna liztje ogrizuje, malo gda lesì,
Zajczi pleshu po pshenicžé,
Nigdé vidét ni Leszicze
V-jamisze dersì, *rep.*

Po bregihsze Ovcze z-Janyczi zkàchuch igraju,
Paztìr szvira, marha zkàche, koze sterptaju:
Kadsze giblye vsze korenye,
Veszelisze vsze ztvorjenye;
Ar zrok imaju. *rep.*

Kad to vìdi szerdcze moje, k-Bogu zdihàva:
Nyegvê dáre, dìku, zmosnozt vu vszem zvisháva:
Zato anda Dúsha moja
Tebe, Bose! prez pokoja
Vszigdàr zazàva. *rep.*

Nitmê pticze z-popévanyem mogu veszelit,
Nit zelene mene loze mogu okrépit;
Zato krépi Dushu moju,
Nezkràti mî milozt tvoju;
Da budem nye szit. *rep.*

Tíszî moje Protulétje, moja dobrota,
Tiszî moje mílo czvétje, moja dragota:
Tebe szlàvim, tebe díchim,
Ter iz vszega glàsza krichim:
Moje Veszelye! — *rep.*

Digitalizirao Google

Izlichnozt Priatelztva.

Pazi, Mladich moj lyublyeni!
Kajchûtî povédati:
Pocheliszû szada dnèvi
Takovi naztajati,
Da rédkomu véruvati,
Josche menye zaufati
Mochisze je szlobodno, *rep.*
Kîche sivet mirovno.
Priatelztva szlavno ime
Chuti chêsh zvishavati:
Priatele vnoge z-nyime
Oholnosze znashati:
Ali lyubav chizto szlaba,
Nitje ztalnozt ovéh prava:
Kaj ti moresh zpoznati,
Akchesh malo zvédati.
Doktî szrécha dobra teche,
Imet moresh vnogoga
Priatela, kîtê neche
Oztaviti szrechnoga
Ali szrécha naj premìne,
Sziromastvo tebe ztìgne,
Szam oztànesh v-salozti
Prez vszéh dràgéh radoztih.
Priateli takszû dugo
Dokszegod kaj úfaju:
Nit nevèse nye nish drúgo,
Nego kajti chàkaju
Dobro szerdcze tvê preménit,
Y v-szusanztvo tebe zprémit:
Ter tak potlam vsivati, *rep.*
Dobra tvòga selê vszi.

Digitalizirao Google

Szama anda czéna szréche
Je on nàgib jedíni,
Koi szérdcza szim tam krèche,
Y zkazlive nam chini,
Priateli dasze kàsû
Akprém v-szerdczu merzko lasû:
Pazi na to, Mladich ti! *rep.*
Aksze nechesh vkaniti.
Ako selìsh anda dobit
Priatela ztalnoga
Mórash predi prizpodobit
Priatelztva nyegvòga
Czily, y nàchin govorenya
Otajnoga y chinyenya
Ar z-takovem vkaniti, *rep.*
Moretê y vraziti.
Koi velì, da prav láda
Priatela vérnoga,
Naj zkoznivo probu zlàta
Poztavi na takvòga;
Ar kak zlàto v-ognyu kàse,
Jeli zlàto, nit nelàse,
Kad zterpi prez izlike *rep.*
Vsze ognya neprilike.
Priatela y ti tvòga
Zpodobno zkushaviti,
Ztalnozt, vernozt iztinzkoga
Dusenszî zpoznavati:
Dugo pako zkushnye vréme
Pokase tî, jeli bréme
Pripraven podnàshati, *rep.*
Dusnozt szvû zvershavati.
Al y onda vsza otajna
Nyemu naj zaúfati;

Digitalizirao Google

Vérnozt nyegvâ ni tak ztalna:
Da gda nemrê preztati:
Ova pako kad preztàne,
Priatelztva konecz ztàne:
Za tê radozt velika! *rep.*
Da zaùfel nészî vsza.
Josh tî jedno, Mladich! imam
Ja napervo ztaviti,
Poleg chesza tebi, stimam,
Mòrat'sze je ravnati:
Z-Vszàkém najmre vlyuden budi,
Niti kŏga kadé kudi:
Totê lyudem drâgoga, *rep.*
Vuchinì y szréchnoga.

Batrivenye proti Izlichnozti.

Kajgod yídish, kajgod chújesh,
Púzti na ztràn, szerdcze mê!
Pazi, da neochitújesh,
Kaj vu tebi zkrovno je.
Szvet je chuden! vszi govorê,
Za norczagâ imaju:
Kúnuch nyega vszimû dvorê,
Norczi norcze stimaju.
Pervo miszli, neg govorish,
Nish nevéruj, hvàli vsza:
Szlépo gledaj, gdasze zlobish,
Zpoznat hochesh vnogog' psza.
Priatelov ti sherege
Mogel budesh dozt' chuti:
Negchêsh zpoznat v-vszàkom ztréle,
Kê sivlènye jemlyûtî.

Digitalizirao Google

Zato, kaksze morash ravnat,
Moresh zevszem zpoznati:
Kîtê glàdi, on tê vtàplya:
Kî kushùje, vmarjatê.

Zvedlyivozt Izlichna.

Neszùdi, Priatel! moj chín tak guzto ti!
Zeznati mû miszel je josh preranotî:
Nezkerbisze shegavo;
Mishlènye je otajno:
Kaj pìtash, kaj zvédyash tak vsze prez pameti?

Szamomu je znano Bogo chinyenye mê:
Kojemu otajnu vsze mê sivlènye né:
Szam on mòra previdit,
Kaj selìm ja vuchinit;
Mâ dusnozt, ma volya je vsza v-ruké nyegvê.

Kaj stimaju lyúdi, kaj tràpi szerdcze mê?
Naj nigdo neszùdi; ar znam, kaj zvédét je:
Mâ selya szad zaperta,
Josh jenpùt bû odperta,
Kad z-oblakov temnéh szúncze pokasesze.

Ter zato, Priatel! pùzti mê z-mírom ztàt;
Zeznati mû miszel je josh prerano szad:
Kaj selìm izkazati,
Nikomu nì szmét znati:
Ter zato vesz poszel púztcham ja v-szerdczu ztàt.

Digitalizirao Google

§. 3. Glaszovite Ztvàri.

1. *Glaszovite Orgule.* *a*) Vu Holandié vàrashu Harlem v-Czìrkvi poglaviti Orgule na 4 ztupih mramornatéh ztojéche imaju 8000 Pizkov, z-med kojéh naj vekshi dug 32 czepelishe, 16 czolov (palczev) je shirok, na 60 glàszov, y 12 méhov: kadsze Regiztri vszi odpreju, taksze chúju ztrashno, kak dabi naj jakshe germelo, y czéla ztarinzka jaka Czìrkva ztéplyesze: vszàki Tork, y Petek ob poldàn za Ztanovnikov razveszelènye jeden Orgunásh vu nye igra.

b) Vu Moravié Olomuczu, Czìrkvi Sz. Mauriczia, Orgule léto 1745 napravlyene imaju 46 premenbih (Mutacziih) Pizkov 2382. povédasze, da zbog ztrashnoga glàsza nigdàr czéle neigraju.

c) V-*Pragi* vu Czirkvi Farni Orgule léto 1786 dogotovlyene imaju tri Klaviature, 50 Regiztrov, 53. glàsze, 3177 Pizkov (zmed kojéh nekoji 16 czépelishev viszoki jeszu) koji vszéh shipuskéh Musik'h glasze imaju, med kojemi y Harmonika chújesze.

d) V-*Bechu*, Czirkvi Sz. Stefana Orgule léto 1791 popravlyene tak velike jeszu, da szamo pri velikéh szvètkih potrébujusze.

e) V-*Monakiumu*, Bavarie Varashu, y *Magdeburgu* Praizkom, Orgule ne szamo velike, nego y vu zdélanyu, Czifrah, y glà

Digitalizirao Google

szu glaszovite jeszu; vu nyih z-med oztaléh chujesze kokot kukurikati, koje chudo, ztanovito vréme lyudih vnosìna od vszéh krajev poszlushat dohádya.

f) Vu *Straszburgu* jeszu Orgule na 2136 Pizkov: naj vekshi dersi 14 veder, y nekuliko polichev.

g) Vu Ulmu Orgule imaju 3000 Pizkov.

h) Vu *Shvajczu*, vàrashu *Luczerni* vu ztolné Czirkvi jeszu Orgule, kojeh szrédnyi Pizk 49 czepelishev je dug, 3 czepelishe shirok, y 14 czentov vàse.

i) V-*Rìmu* Czirkvi Sz. Petra jeszu morebit' naj vekshe na szvétu Orgule, na zto glàszov, kada veschi mester na nye igrati pochme, vsza ova, ztràshno velika, czirkva treszesze.

2. *Glaszoviti Zvoni.* Vu Flandrié vàrashu *Gent* na turnu *Belfort*, veliki zvòn ima *Czent.* 110

V-*Breszlav* Czirkvi ztolni 113
V-*Londonu* Czìrkvi Sz. Pavla 115
V-*Brünu* Czirkvi Sz. Jakopa 115
V-*Dancziku* gornyi Czìrkvi Fárni zvon, kojega svenk 14 czentov vàse, y z-kojém 12 lyùdih zvoniti mòra, ima 130
V-*Olomuczu*, Czìrkvi Sz. Mauricza 136
V-*Graczu* Némském 160
V-*Straszburgu* 204
V-*Breszlav* vu turnu Sz. Elizabete 224

Digitalizirab Google

	Czent.
V-*Bernu* Czìrkvi poglaviti	240
V-*Schaffhauzen* vu Shvajczu	250
Vu *Erfurtu* Czìrkvi Sz. Susane	275
Vu iztom *Erfurtu* noveshi zvòn	302
Vu *Amzterdamu*, kak v-*Rìmu*	280
Vu *Magdeburgu* ztolni Czìrkvi	293
Vu *Kompoztelu* Czirk S. Jakopa	300
V-*Majlandu* ztolni Czìrk.	306
V-*Parizu* ztolni Czìrkvi zvon, koi 12 léth vu vrémenu Punte je muchal, y léto 1802 na Vuzem zvoniti pochel	320
V-*Berlinu* ztolni Czìrkvi	320
V-*Ruen* Várashu Normandie	356
V-*Moskové* jeden zvon	360
V-*Bechu* Czìrk. Sz. Stefana	412
V-*Tolozi*	506
V-*Pekingu*	2500

Vu *Moskove* drùgi Zvon, koi velike czéne biti je móral, pokéhdob pri zlévanyu vszáki *Rusz* bogat y sziromàk poleg szvoje premogùchnozti y pobosnozti szrebra y zláta vu zlévku je vnogo nahital, bìl je viszok 4 szejens (klaft.) tak shirok, da 25 Shostarov pod nyim prilichno délati je moglo imal je 4140

Ali tak ov, kak y vnógi drùgi, kojéh vu 700 Várasha Moskove czìrkvah na 1706 jesze brojilo, vu dvéh pogorih, léta najmre 1701 y 1812 razczverlisze jeszu.

3. *Glaszoviti Vinzki Szudi.* *a*) Vu

Digitalizirao Google

Austrié, Klostru *Neuburg* ima Szud 999 véder, pìlka jedno, zkupa véderh 1000.

b) **V-*Moravi* grádu *Nikolszburg* v-pechinazti jedni pévniczi je Szud od 2000 véder, léto 1643 napravlyen, ima 22 seleznе obruche; vszàki 7 Czentov vàse.**

c) **V-Komaromzki Varm. pol vure od Varashincza *Tate* vu pévniczi Gozpodzki je szud tak velik, da je mochi kóla z-shezthericzum nuter dopelyati: shirok 14, dug 24 czepelishe, 1500 véder: idesze nuter chez pilku po lotri, mezto tafúna vosicza od védra szlùsi.**

d) **Vu Medyim. *Mejnan* pri Konstanczie je pévnicza, v-kojoj nahàdyasze 100 Szudov: vszàki dersì 5000 flàshh: à poszeb jeden 184320 flàshh.**

e) **V-Gradu *Tubinge* Szud léto 1548 napravlyen, 16 viszok, 24 dug je Czépelishev.**

f) **V-*Grüningé* pri Halberstatu je Szud 16 viszok, 24 dug czépelishev.**

g) **Vu *Heidelbergi* je Szud 21 viszok, 24 shirok, y 36 dug czépelishev: vu kojega naredne ztupalnicze vu malu plesznicczu (Tanz-Saal) pelyaju: let. 1666 dogotovlyen dersì 2040 véder: ali y vu iztoj pévniczé nahadyasze poszudicza od nekuliko kaplyih.**

h) **Vu *Kenigszstejnu* léto 1725 napravlyen Szud, Kraly vszéh Szudov, je 17 ré-**

Digitalizirao Google

fov dug, viszok 12, y shirok 11. ima 157 dùgh po 8 palczev (czolov) debeléh : dersì 3709 Szakszonzkéh véder. — Víno nuter poztavlyeno po 20 xr. polich bi zneszlo 50000 Ranychkov. *Glej novine Pos. Nems. léta* 1820. Unterhaltungsblatt Nro. 31.

4. *Doba Szvéta.* Glaszoviti Zvezdoznanecz *Olbersz* je zrachunal, da chez 88000 lét'h jedna repacha zvézda tak blìzo zemlye dójde, kak y Mészecz chez 4 milione lét'h, najmre 7700 mîll, ter onda, ako Mészecza *Privléchenye* (*Attractio*) jednàko z-zemlyum bude, vsze morzke vode na 13000 czepelishev viszoko podignejusze: odkuda y pak potop obchinzkì szlédéti bi mòral: vu oztálom, velì *Olbersz*, da chez 220 milionov lét'h Mészecz z-zemlyum zterknesze, ter onda morebiti szvéta konecz bude.

5. *Glaszoviti Kotel Pivarzki.* Vu Anglié dvà Pivari vu drustvu *Straton*, y *Shmit* poleg Londòna dàli jeszu kotla, za pìvu kuhati, délati 6 szesnyev viszokoga y 17 shirokoga, koi vu Londòn z-18 konyi dopelyan kadabi na méztu ztàl, zpomenùti Gozpodàri 796 priatelov na gozti pozvali jeszu: poredili vu kotlu ztole, ztolcze, y klupi, ter pojéli 2 velike volovzke okrajke, vszakoga od 84 ℔ Jezike 22. Ráczh 12 tuczetov, guszek 5 tuczetov, oztàle sivadi 11 tuczetov: y 12 vòs'h popili.

6. *Nàchin szréchu vchíniti, y nyu zezvédéti.* Za szréchum zemelyzkum vesz

Digitalizirao Google

Szvét hlepì: za ovu zadobiti vszi nàchini moguchni *szlobodnì*, y *neszlobodni* izchejusze, tirajusze: med szlobodnémi je jeden takaj igra na Loteriu, gdé na nekuliko brojev malo poztavisze, à vnogo pénèz dobitisze more: zato neizbrojeni neizbrojene (vechput y bedazto) peneze tam dàvaju, da léztor szréchu selnu ztigneju: ali — malo koi kada kaj, kak prazno ùfanye, i jedìno ono vszéh nevoly'h obatrivenye, dobivaju: ter vechput y szami szebi krivi jeszu; ar kak god pri vszakém poszlu, tak y pri ovém razlog oszebujno potrébujesze: Ja selìm vszakomu szréchu izhoditi, zàto za ovéh Igrashev *Bolye* nekoja na kratkom.

1. Vu obchinzkom naj nigdàr nigdo préko szvoje premoguchnozti nepoztàvlya, da, kak példe jeszu, szebe na nikaj nepoztavi; *Szrécha* je, kaksze velì, *szvoje glàve*, *szilitisze nedà;* zato dogàdyasze, da, koji velê „*ali vnogo ali nikaj*“ zvekshìnum nikaj nedobìju.

2. Na jeden szamo broj poztavlyati, velisze *Extract*: koi ako izìde, 14 pùt, kulikosze poztàvi, dobìsze: akosze on broj imenùje, da *pervi*, *drúgi*, *tretji*, *cheterti*, *ali pèti*, izide, tersze zgodì, 67 pút, kulikosze poztàvi, dobísze. —

Na dva szàme, ali: *Ambo* igrajuch za vszaki krajczer dobísze *Czekín* (*Czekín pri Loterié* 4 *fl. valya*) Na tri broje, ili, *Terno* metajuch za vszáki Krajczer 20 czekìnov

Digitalizirao Google

dobìsze: koi selì poleg *terna* y *ambe* imati, móra vu tréh tuliko groshev poztaviti, na kuliko czekìnov *ambe* imati hoche; ar vu tréh brojih jeszu tri *Ambe:* y ovosze zove: *Ambo-Terno:* Ako pak nikakov Ambo imati nèche, onda velìsze: *Ternoszolo.* vp. 1/20 ztojì 4 krajczare: za ove pak 4 krajczare *Terno-szolo* znesze 80 czekìnov. Na chetiri v-redu, ili: *Kvaterno* za *Ambo* 6 xr. za *Terno* 4 xr. plàchasze; ar vu chetiréh brojih je 6 *Ambih*, y chetiri *Terni.* Ovak y na pèt v-redu za *Ambo* 10, za *Terno* takaj 10 xr. dàvasze; ar v-peteh brojih je 10 *Ambih*, y 10 *Ternih.*

3. Bolye je po tri, ali chetiri broje porediti, kak po 5, 6, 7 y vishe; ar z-menshem ztroskom vekshi dobìchek bìva vp. Na 7 brojev v-jednem redu najmre: 4. 24. 18. 36. 8. 60. 68. na 1/100 móral bi deti 3 fl. 16 xr. Ja pako nye porèdim ovak:

4. 24. 18. 36.
24. 18. 36. 8.
18. 36. 8. 60.
36. 8. 60. 68.
8. 60. 68. 4.

ako hochu dobiti 1/100 na vszaki red 26 xr. poztavlyajuch izidû 2 fl. 10 xr. ada menye 1 fl. y 10 xr. koje ako pridati hochu, y na vishe redov broje poméshati, dobìm 10 *Kva-*

Digitalizirao Google

ternih 12 *Ternih*, y *Ambih*: kaj vech donesze, nego dabi 7 brojev v-rèdu ztalo.

4. *Nàchin broje zpametno zebrati.* Koi *Extract*, ali: *Ambo* igra, more pervesha vléchenya pregledati, y broje, koji guzteshe drugach izhàdyaju, zdavna véndar izishli nészû, zebrati: — *Od zpametno zebràneh brojev odztupiti prez zroka néje dobro.* — Nekoji pri zbiranyu brojev jemlyeju vsze broje jedne fèle: ovak nekoi szàme Oszmàke je poztavlyal: najmre: 8. 18. 28. 38. 48. 58. 68. 78. 80. 81. y t. d. y v-chetiréh létah na nye je zmetal 1169 fl. y 32 xr. dobil je pako 1770 fl. Nekoji perveshega jednoga, ali dvojega vléchenya broje pridàvaju, y *kutne* zkupa szlàseju: drùgi druge nàchine potrébujû, koje ja zbog kratkòche oztàvlyam, léztor jednu za hasznovito morebiti zabàvlyanye *Kabalu*, ili: *Zkrovno chez broje na pitanye odgovarjanye prilàsem.* — K-tomu.

Mòrasze ada napìszati pítanye prigodno (koje akosze z-budúchem dogàdyanyem szlosi, szrécha szegurno bude) Pitanye ovo more imati 7, 8, ali vishe réchih, kojéh réchih szlòv'h broje, odhitàvajuch vszigdar 9 po redu od léva na deszno napìshi: zatém dva y dva (odhitàvajuch 9) pridavaj: kada vsze zpridàsh, zadnyéh pèt poszeb izpíshi, y vszàkoga pri szvojoj Vili poleg broja one fèle vu Tabliczi pervi ischi: ter iz nutré poztavlyeneh brojev szlove, iz kojeh réchi izideju, izpìshì. vp. Pitalbi Vile „*Pokaséte*

Digitalizirao Google

mî na 17 *Martiusha v-Graczu v-Lotarie vlechene Numere!* Réch: *Pokasete* ima 8 szlóv: *mî* 2 szlove: *na* 2 szlove: 17 — *Martiusha* 9 szlóv'h: *v-Graczu* 7 szlóv: v-*Loterié* 8 szlòv: *vlechene* 8 szlòvh: *Numere* 6 szlov: anda ztojê ovak 8221796886 zatém ako pridàsh dva y dva, odhitavajuch 9: izide ov Trojvugel: 8221797886

143877675

57265443

3982987

381286

29315

2346

571

38

2*

zadnyéh pèt, najmre: 2. 8. 3. 1. 5. izpishi: vzemi pervoga, koi je 2 pojdi k-Vili I y vu broju 2 najdesh: 4 1 13 11 5 90 9 70 9. koji broji poleg Odpiràcha znamenújû: *Daj chetiri*: zatém vzemi drugoga, koi je 8. y vu Vìli II pod 8 najdesh: 13 5 4 5 40 60 100 90. ili: *jeden pút:* y tak drugéh josh treh znamenuvanye vszakoga pod szvojum Vìlum ischi: potlam, ako nechesh novo pìtanye napraviti, z-ovemi iztemi réchi iz VII VIII. IX. X. vìle izvadi: y najdesh: *Daj cheteri, jeden put, oszem tri, med tremi, szedem da „Da shezti, iz petoga, dva pút dva, chez szedem, zvadisze.* Koje szêm ja tolnàchil ovak: *Daj chetiri*, 4. *jeden pùt Oszem, tri* 83: *med trémi* 38. *szedem dva,* 72: *Da shezti* 6. *iz petoga dva,* 52 *dva*

Digitalizirao Google

chez szedem, 72: ili: 4. 83. 38. 72. 6. 52. nut pako zpomenùti 17 Martiusha v-Graczu zvlecheni jeszu: 72. 30. 83. 52. 38. Kadé gdo nevídi, kak Vilè chetiri, ali barem tri broje povedale jeszu?

Druga Tablicza szlùsi za zezvédèti budùcha: ovde *Trojvugel* délasze, kak y gore, za pervi léztor broj poztavisze broj réchih pìtanya: morasze pak znati: da Broji 1. 3. 7 jeszu *dobri*, y *szrechni*: 2. 4. 6. 8. jeszu *neszrechni*. 5 y 9. *dvojnbeni*. ako 5 izìde iz 1 y 4. ali: iz 3 y 2 je *neszrechen*: ako pak iz 4 y 1, ali: 2 y 3: ali iz odhitàvanya 9, je *dober*, y *szréchen*: ovak y 9 ako izíde iz 3 y 6, ali iz 4 y 5, ali iz 7 y 2. ali iz 1 y 8, je *zlochezt*: ako pak iz 6 y 3 ali iz 5 y 4: ali iz 2 y 7: ali iz 8 y 1, ali iz odhitàvanya 9, je dober. Kadasze napravi *Trojvugel*: ako zadnyi broj je *nejednak*, tak y drùge chetiri na okolo *nejednàke* vzemi: ako pako je *jednak*, ali iz 5, ali 9 *zlocheztoga*, y *neszrechnoga*, onda y druge chetiri vzemi *jednàke*: Zadnyich pazi, ako je pitanya réch perva, *jeli*, onda iz Vile I Vzemi broje reda 1. ako je: *budeli*, ali: *bûli*, vzemi vu izti Vìli red drùgi: ako je *Hocheli*: onda vzemi iz izte Vile I red 3. vp. *Bûli Petrek Skurjanecz vmoril zajcza?* Ovdé je pèt réchih, ada pervi broj je 5: *Bûli* 4 szlove. *Petrek*, 6: *Skurjanecz* deszet szlòv, odhitech 9, oztane 1: *vmoríl* 6. *zajcza* 6. ada: 5 4 6 1 6 6. ove pridaj kak je gore recheno, odhitavajuch 9. ter dobish ovakov *Trojvugel*„

Digitalizirao Google

*
546166 ovdé je, kak vidish zadnyi *neje-*
91773* *dnàk*, nego dvojnbeni 5, kajti
1851* pako je izishel iz 4 y 1, tak je *do-*
945 *ber;* zàto na okolo y drùge josh
41* chetiri *nejednàke* vzemi; koji jeszu:
5* 1, 1, 3, 1. ter onda z-ovemi pete-
mi pèt Vîl'h v-drugi Tabliczi poleg nyihovo-
ga broja izpitavaj, y odgovor dobish: *Bude; ar Bog nakanyenye otajno zpùni.* Kaj za odgovor vszakomu vszigdar dobiti selìm.

Y nut, ovak ja moj„ *Izbor dugovàny'h vszakoverztnéh, za haszen y razveszelènye szlusèchéh„* zvershil jeszem. Ako zpoznam, daszêm nekojém z-volyum bìl (*Vszém niti Jupiter vgoditi nemore*) k-Létu, ako Bog dopuztì, *Horvatzke Igrokaze*, koje k-rukam dobiti budem mogel, y koji tak nàvuk dobroga dersànya, kak chiztòchu Jezika viteski zadersàvaju, za haszen, y razveszelènye Domorodczem mojem, Jezika Szlavnoga Lyubitelom, na szvétlo dati selìm. Ako koi gdé za kojega znà, proszim, da takovoga za kratko vréme mene délnika vuchinì.

KONECZ.

Digitalizirao Google

24. V. 1929

Digitalizirao Google

1.	2.	3.	4.		11.
a,	b,	c,	d,		ch,

Vila I. Iz *Kleka.*		*ichk*
1	200 400 5 30 9 90 70 9	90 70 9 6
2	4 1 13 11 5 90 9 70 9	200 100 1
3	200 5 70 400 9 50 15 5 30	50 15 5 3
4	60 9 14 9 14 5 400 90	14 5 400
5	8 9 90 9 15 5 4 5 30	15 5 4 5 9
6	60 50 20 50 80 9 4 200 1	4 200 1 6
7	4 5 40 9 4 5 200 5 90	4 5 200 5
8	40 1 13 2 100 13 5 4 5 40	13 5 4 5 90
9	40 1 70 5 4 9 60 5 90	60 5 90 6

Vila VI. *Maczelzka.*		V *hka*
1	4 1 15 5 4 30 9	400 — 15
2	4 1 14 5 400 90 9	60 70 5 4
3	4 1 4 70 100 7 9	400 — 4
4	4 1 11 5 90 5 70 90 9	400 — 11
5	4 1 90 70 5 90 13 9	60 70 5 4
6	4 1 50 15 30 9	60 70 5 4
7	4 1 60 5 70 200 9	60 70 5 4
8	4 1 60 5 90 9	9 400 60 0
9	4 1 4 5 200 5 90 9	400 — 4

Digitalizirao Google

12.	13.	14.	15.
cz,	j,	sh,	sz,

a.

	90 70 9
	11 5 90
	50 15 5
	14 5 40
	15 5 4
	4 200 1
	4 5 20(
	13 5 4
	300 60

	60 50
	400 10
	15 20
	40 1
	400 2(
	60 50
1	50 2
	9 400
	400 9

1
2
3
4
5
5
5
5
5
6
7
8
9
9
9
9
9
9
9
9

Digitalizirao Google

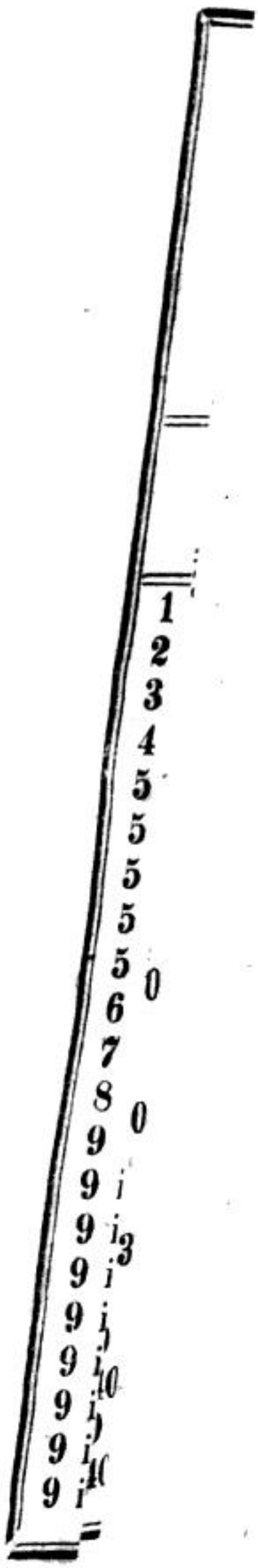

Digitalizirao Google

Digitalizirao Google

Digitalizirao Google

VU ZAGREBU,

pritizkan vu **Ferenczа Suppan**

Szlovarniczi.

---

1 8 3 9.

24. V. 1929

Digitalizirao Google

Digitalizirao Google